

Te Teirake ni Beku

Ruhi Institute

Boki 2

Te Teirake ni Beku

Ruhi Institute

Books in the Series:

Below are the current titles in the series designed by the Ruhi Institute. The books are intended to be used as the main sequence of courses in a systematic effort to enhance the capacity of youth and adults to serve their communities. The Ruhi Institute is also developing a set of courses that branch out from the third book in the series for training Bahá'í children's class teachers, as well as another set from Book 5 for raising up animators of junior youth groups. These, too, are indicated in the list below. It should be noted that the list may undergo change as experience in the field advances, and additional titles will be added as a number of curricular elements under development reach the stage where they can be made widely available.

Boki 1	<i>Reflections on the Life of the Spirit</i>
Boki 2	<i>Arising to Serve</i>
Boki 3	<i>Teaching Children's Classes, Grade 1</i>
<i>Teaching Children's Classes, Grade 2 (branch course)</i>
<i>Teaching Children's Classes, Grade 3 (branch course)</i>
<i>Teaching Children's Classes, Grade 4 (branch course)</i>
Boki 4	<i>The Twin Manifestations</i>
Boki 5	<i>Releasing the Powers of Junior Youth</i>
<i>Initial Impulse: The first branch course of Book 5</i>
<i>Widening Circle: The second branch course of Book 5</i>
Boki 6	<i>Teaching the Cause</i>
Boki 7	<i>Walking Together on a Path of Service</i>
Boki 8	<i>The Covenant of Bahá'u'lláh</i>
Boki 9	<i>Gaining an Historical Perspective</i>
Boki 10	<i>Building Vibrant Communities</i>
Boki 11	<i>Material Means</i>
Boki 12	<i>Family and the Community</i>
Boki 13	<i>Engaging in Social Action</i>
Boki 14	<i>Participating in Public Discourse</i>

Copyright © 2009, 2025 by the Ruhi Foundation, Colombia

All rights reserved. Edition 2.1.2.PE.PV (Provisional Translation) published in July 2025

Printed in Kiribati

Originally published in Spanish as *Levantémonos a servir*

Copyright © 1987, 1996, 2020 by the Ruhi Foundation, Colombia

ISBN 978-958-52941-0-3

Permission for a limited printing of this book in i-Kiribati has been granted by the Ruhi Institute.

Ruhi Institute

Cali, Colombia

Email: instituto@ruhi.org

Website: www.ruhi.org

Kanoana

Iango Tabeua ibukiiia Tuuta	v
Kakukurein te Kabutireirei.....	1
Maroro aika a Karietaaki.....	17
Taian Boto n Iango ibukin te Kanano	39

Iango Tabeua Ibukin te Tuuta

Te boki aei, te kauoua man taian kooti aika a irurumwi man ana boto ni kooti te Ruhi Institute, e tabe ma taian konabwai ake a anganiira te angaraoi n anga ara tibwatibwa nakon taian maroro aika a kananonaaki ao a karietaaki. Te mwakuri ni beku are e kabaraaka iai ana taratara te boki aei e tabe iai e kabwarabwaraaki inanon te katenua n iunite. Inanon te aonnaba ike taian korakora aika a mwakaroiroi a tabe n raebitii taian kabaebae n te baronga, te mwakuri ae kawaraia raao ao kaa'in rarikira inanon mwengaia n ukeaabai taian boto n reirei ake a boboto nakon maiun te botannaomata a na kona, ngkana e a riki raoi bwa te katei ae e otirake i moa, e na katokii tabeua taian aoraki ake a reke man riirikiraken te tionako. Taian kabaebae n iraorao are e karekeaki mai iai, n aron ae e taekinaki inanon te iunite anne, a na buokia ni kamatoaa te waaki ni katei baronga aika a maiureirei ao n namoraai.

Te kanoa ae kaakawaran mwenga inanon te bwarikonimwenga ke taian kaawa e wewete nakon kainnanaokin te babaireakiraoi, ni kariniia boto n rao aika a babanennano ake a boutokaaki man taian rabwata ni babaire ao agencies ake a kainnanaoki. Inanon kairakin te kurubu teuana inanon te boki aio, e riai te tuuta n uringa bwa kaaina a na riai n tauraoi n ira buakon te kekeiaki aio ae e rereitinako. Taian kakawari ake a barongaaki ibukiiia bwa iteran aia kamatebwai e na riai ni kairiia nakon kaburean aia tai ni katoa ririki bwa a na ira buakon te kekeiaki aio, are bon iteran te maiu ae e kakaawaki inanon maiuakinan te beku.

Te mwakuri ae kaakawaran mwenga are oin bukina bon ibukin kabwarabwaraakin taian boto n iango aika a kakaawaki n te itera n tamnei ao ibukiiia te botannaomata e teretere bwa a kaubwaia riki katein te baronga. Ae e boraai naba kakaawakina ni kaineti ma aio bon taian maroro aika a mwaiti ake a aki tauaki mwia ake a riiriki n te mwenga ao n te tabo ni mwakuri, n te reirei ao n te mwakete. Karinakin taian reirei n tamnei ibuakon te maroro are ti karaeia ni katoa bong man te tai teuana nakon teuana, ngkanne, bon te konabwai ae e riai ni kabaraakaki te iango nako iai. Karikirakeana bon kanoan te kauoua ni iunite are e kabaraaka te taratara nako iai, ni kawenea, n te aro aio, te aa ibukin te kamatebwai are e karaiaaki n te katenua.

Ngkana ara maroro ma raoraora ao kaa'in rarikira a na kakukureia te nano, ti na riai ni kona ni karina te kukurei inanon ara reitaki ma ngaiia. Aio kanoan te moan iunite are, "Kakukurein te Kabutireirei." Nikabane taian mwakuri ni beku ake a taekinaki man te Ruhi Institute iai inanona, n oiaina, tibwatibwaakina ma tabeman taian bwaeao ni wanawana n tamnei ake ti kunei inanon marawan Ana Kaotioti Baha'u'llah. Kamatebwaian te moan iunite e iangoaki bwa e na karietaa te atatai iaon kakukurein karaian te tabe aio. Kaa'in te kooti a tuangaki inanon iraua te mwakoro bwa a na iangoa Ana Taeka te Atua ao aron te kakabwaia man tibwatibwaakina nakoia tabeman. Man te mwakuri aio, n aron ae e tabekia te iunite aio, e otirake te kukurei are e kawaekoai mwanekara inanon nakonakora ni kawain te beku. Ma, e ngae ngke e a tabwanin ataakina iroura taekan te koaua n tamnei ae moan te nano aio, ti kona ni kabuaa kakukurein te kabutireirei ngkana ti kabwaka nakon iangoakin taian anua ao tein ara iango are a kaakoroa iai aron te beku. Aikai boton te maroro inanon mwaitin taian boki ake imwina inanon taian kooti aika a irurumwi, ao ti tabeua aika a karauaki n rinanoaki raoi ikai,

ni moa ma te kamwawaaki ni Mwakoro 7. Tabeua kiibu man ana Koroboki te Baha'i a riki bwa boton te rinanoi ibukin te anua aio, te anua ae e aki kona ni karaurenakoaki ngkana taian waaki mai tinaniku a na aki tiringa kakukurein te beku. Te bwai ae e kakaawaki bwa kaaina a na aki kitana aia kamatebwai ma te iango ae e kaairua are te kamwawaaki e kananonaaki te karietaata ao te aki tatabeakin. Ti na riai ni kekeiaki n taainako ni kakorakorai ara kekeiaki ao ni karakaa riki butiraoin ara beku inanon ara tai ni karekei mwina aika a nakoraoi riki. Aio e kainnanao te mataata ae e bon tau iaon anuan te kekeiaki, te kanoa are e karauaki n iangoaki inanon Mwakoro 8. Bwainakin te kantaninga ibukin bwaai aika a tamaroa aika a na riki ao te karabwarabwa, bon uoua tein iango aika a kakaawaki nakon kawain te beku, a maroroakinaki teutana inanon te mwakoro are imwina ao te kabanea.

Te kauoua n iunite n te boki ae, "Maroro aika a Karietaaki", a kabaraaka te taratara iaon te konabwai ni karietai ana karinan te maroro are ti aki toki ni karaoia man okiokiran taian boto n reirei n tamnei ngkana e kaoti te angaraoi. Kanoana bon tabeua taian kibu aika a kimototo iaon taian atu n reirei aika a kakaokoro, ake, e ngae ngke tiaki taian koroboki, a bon boboto iaon Ana maroro Abdu'l-Bahá ao iai inanon taian taeka ao kiibu ake E kakabonganai. Ae e tieuataake aron tatangirakina, a taetae nakon taian kantaninga ake a kariaaki nakon taai rimwi ao tabeaiangaia aomata man taabo aika a kakaokoro. E kantaningaaki bwa, man kamatebwaian taian kibuntaeka aikai, kaaina a na karekea te ungannano man aron katein Abdu'l-Bahá ni kabwarabwarai taian boto n reirei n tamnei ao ni karekea te anua ni maiu are te taratara Nakoina inanon aia tai ni kekeiaki ni kunei taian bwaeao ake a wene n raba inanon marawan Ana Kaotioti Baha'u'llah, ni karekea mataataia ao bwa tera nanon Ana Reirei Tamana, ao n tibwatibwaia n te aro n tituaraoi ma tabeman.

Ibukin karekean te oi ni kantaninga n te iunite aio, a riai kaaina n anganaki te tai n okiokirii taian kibuntaeka tabeua te tai, ni kinai taian iango ake a iruruamwi, ao ni kataneiai n taekinii ni karokoa ae a tia ni karini raoi taian iango n te aro are a kona n taekinii n akea aia kanganga. Tabeman a na kona, n te moan tai, ni kamatenanoi taian kibu ao ni kaokiokia n aron tein koreaia inanon te iunite. Aio e kona ni kantaningaaki. Ngke e tabe n nano riki aia atatai n te Aro ao e rikirake aia taneiai, a na kona ni kaitibo ma taian kanoa aika a mwaiti riki ao ni kaubwai riki n taian taeka, ake a na manga kona n noraki rinanon aia reitaki ma tabeman. E riai te tuuta ni kinaa bwa, n te mwaneka aio, te bwai are a uaiakinna bon uoua iterana: karekean te konabwai ae e baireaki ibukin kabwarabwaraakin taian reirei ao kaboraoana ma Ana iango Abdu'l-Bahá.

Imwin reiakinaia kaain te kurubu ni kona ni kabwarabwarai kanoan taian kibu nako akanne, a na mwaing nakon te kataneiai riki teuana ike a kaungaaki bwa a na kaboraoi aia iango ake a tia ni kamatebwai ma taian kanganga ake a tabeaianga iai n aia utu, raoraoia, ao raoia ni mwakuri. Ibukin karekean aio, a tuangaki bwa a na iangoi tabeua taian kanoa ao titiraki ake a tabekaki n tain te maroro ao ni baireia bwa a ngaa mai buakoia ae a na kona n anganiia te angaraoi ibukin karinakin iango aikai inanon te maroro. Ibukin tabeua taian kibu, iai teuana ke uoua te katoto ake a taekinaki ibukin kabwarabwaraakin aron te boto n reirei n tamnei are e kabwarabwaraaki iroun Abdu'l-Bahá ni kaotai taian tabeaianga ake irouia aomata n taabo nako. Te kataneiai aio e na rangi ni uaana riki ngkana, inanon waakin kamatebwaian te boki, e kona te tuuta ni buokiia kaaina nikabane n rinea teuana te kibu ao uoman aomata ake e na kona ni maroro nakoia iaona. N te aro aio, e kona ni kaokoroaki te tai teutana ibukiia kaaina, ngkana a bane ni kaitibo, ni kabwarabwaraa imarenaia taian kanoa ao bwaai ake a riki inanon taian maroro ake a rinnako iai.

Ibukin taian kibu nako n te iunite, tabeua taian kibu man Ana Koroboki Baha'u'llah a karinaki ibukin kamatenano aia. Aron ana katuruturu te Ruhi Institute ibukin te kamatenano, n aron ae e a bon tia n noraki n te moan boki inanon taian kooti aika a iruruamwi, e a rangi ni katuruturuaki riki inanon Boki 2. E kantanningaaki bwai, n te tai aio, kaain a ataa te amwarake n tamnei are a karekea man kauringaakin taian kibu man te Koroboki man te tai teuana nakon teuana. Inanon te boki aio, ngkanne, a na rinanoi riki iaon mwin Ana Taeka te Atua nakon nanon te aomata, ao inanon te katenua n aron are te kauoua, a na reiakinaki aron kabwarabwaraakin taian boto n reirei ao iango ake a kuneaki inanon taian Koroboki inanon aia taetaenikawai ao, ngkana e angaraoi, n taekini taian koroboki ni kaineti. N te aro bwa e na kona ni kabwarabwaraaki te reirei n etiruruna, n anganiia tabeman n aron teina ae e itiaki raoi, bon tabeua mai buakon taian konabwai are ti bane n ukeria ni karikirakea inanon ara tai n nakonako ni kawain te beku. Te tabo ae e rangin rianako tamaroana are ti na moanna mai iai bon kamatebwaian Ana kabwarabwara Abdu'l-Bahá ao ni kataia ni kabwarabwaraa n te aro are e karaioia bon te aa are e kateaki iai te kauoua n iunite.

N aron are e kaotaki i eta, te katenua n iunite, are e atunaki n "Taian Boto n Iango ibukin te Kanano", e rairaki nakon te mwakuri ni beku are e taekinaki inanon te boki aei – are, ni kakawariia raoraora ao kaain rarikira ibukin oina raoi are te rinnako inanon te maroro are e rangi ni kakaawaki ibukin te maiu n te baronga. Tenua aekakin te maroro are e kantanningaaki inanon te iunite anne ao, ibukiia ni katoaia nako, iai kanoana ae e onoti ae e kaotaki. Te moan aekaki e katan iaon taian boto n iango aika a iruruamwi ake a na riai n ukeabaaki ma kaain te kaawa ke te bwariko ni mwenga inanon te kanoa ibukin te kaakawari ae e babaireaki raoi aron taina. E ngae ngke kanoana are e kabwarabwaraaki e na nakoraoi n tibwaaki ma taan kan ongoraa ni kawai aika a mwaiti, te boto ni kantanninga are bon te moan ibukin taian boto n iango – are anganakiia kaain te mwenga te tai ae e angaraoi ni kananoa aia atatai iaon te Aro – e tiku n rangi ni bongana riki. Angiin kanoan te iunite, ngkanne, e anganaki nakon te aekaki ni maroro aio

E ngae n anne, te kataneiai are kaakawaran mwenga e a tia n roko te karinan ae e boou n ririki aika a tibwa nako, moara riki ngkai e tabe ni uarereke riki taian kamwakorokoro, ni karokoa te karinan are n te kaawa ke te bwarikonimwenga n te urban, a tia n nora aron rikiraken mwaitiia aomata n tatabemaniia ake a kona ni beku bwa tuuta, animeita ibukiia kurubu ni kairake n ataei, ao taan reirei nakoia ataei. N aron ae e noraki, te kataneiai e a tia ni kaotia bwa e bongana tiaki ti ibukin te oi ni kantanninga are karikirakean te atatai iaon te Aro; e rangi ni kakaawaki naba ibukin nakoraoi taakinakoan taian kanoa ibukin kakorakoraan tamneia kairake n ataei ao aia reirei n tamnei ataei. Inanon aio, te bwai ae e teretere bon te kakawari are e katoa tai e riai ni karaoaki irouia animeita ao taan reirei nakoia aia kaaro ataei inanon kanoa aika uoua aikai ni maroroakini taian boto n reirei ao kawai are ngaia are a teiraoi iai. Taian maroro aikai a riki bwa te kauoua n aekaki ni maroro, are e katarataraaki inanon Mwakoro 14 ao 15. Kanoana ake a kabwarabwaraaki inanon mwakoro aikai e aki rangin abwaabwaki naba, bwa kaaina a na rikirake n atai riki kanoa n reirei aika uoua aikai inanon taian kooti n taai rimwi. Ma ibukiia bwa a na ataa kakaawakin te aekaki ni maroro aio ao n raoniia aia tia reirei ataei ao animeita n te kanoa ibukiia kairake n ataei n aia tai n kawariia kaaro e na rangi ni uaana n te mwaneka ae e moantaaiki aio.

Te katenua n aekaki ni maroro are e katarataraaki n te iunite bon iai tabena ae e okoro bonganana. A mwaiti roronrikirake aika mwaane ao aine ake a kakaai kawai are rinanona ingaingan nanoia ni kan anga aia tibwatibwa nakon katamaroan te aonnaba e na kona ni karaoaki iai. A bon tei ibukin taian konabwai aika a rangi ni korakora ibukin te konabwai ni bita te botannaomata ake a tatanninga, bon tiaki, a rangin ingainga ni kan kabonganaaki. Te

maroro ibuakoia aia tabonroro ike a kaotii iai taian angaraoi ao taabe ake a okoro inanon te tai n roronrikirake, ma aron marurungii aia konabwai aika a raba ake a rangi ni kaokoro, a kona, n angiin riki te tai, ni uotii nakon te maroro iaon te beku ao ni kauraa te nano n taian mwakuri ake a karaoaki inanon taian kaawa ao bwarikonimwenga ni kabutaa te aonnaba. A mwaiti ake, n tokina, a na butimwaea te kakao n irii ana kooti te institute bwa te kawai ibukin karikirakean te konabwai n anga te reirei n tamnei nakoia te roro ae e rikirake bwa taan reirei nakoia ataei ao animeita n te kurubu ibukii kairake n ataei. Mwakoro 9 ao 10 e kabwarabwarai tabeua iango ake a kona n ukeabaaki inanon te aekaki ni maroro aio.

Ibukin kamarurungan taian konabwai ake a karekea angaia aomata n tatabemaniia ni moan waakini ao ni kateimatoai taian maroro aika a nanonaki, e na riai te iunite, ni koaua, n taekinii taian boto n iango aika a raababa nako ao kanoana ake a na karinaki iai. Irarikin te konabwai ni kabwarabwarai iango ma te teretere raoi, a riai kaaina ni karikirakei tein aia iango ao anua n tamnei ake a kainnanoaki. Aikai bon taian aa ibukin angiin te kanoa are e taakinakoaki inanon te iunite, ma kakaawakii nakon taian konabwai ake a maroroakinaki a bon kabwarabwaraaki inanon Mwakoro 4, ike kaaina a iangoia bwa aekakira taian namakin ao iango ake a riai ni kaona nanoia ao aia iango ngkana a katauraai nakon te kakawari mwenga, ao inanon Mwakoro 5, ike a rinanoa anuan te kamangori. E na tangiria ni kakoaua te tuuta bwa taian mwakoro aikai a na karekea kabaraakan te iango ae e tau irouia kaain, bwa, e ngae ngke mwaitira ara atatai ae ti karekea, e ngae ngke mwaitira ae ti kona ni kabwarabwarai taian iango, nakoraoi ara maroro e na katan iaon taian anua ao aron tein ara iango are ti uotia nako iai.

E na riai n ataaki bwa taian mwakuri ni beku ake a kabwarabwaraaki inanon taian boki aika a irurumwi aikai, e ngae ngke a riki bwa boton te ikawairake ao te rikirake ibukin te baronga, iaon bwaai nikabane a riki bwa taian erementi ibukin te waaki are e ukora karikirakean te konabwai iroun temanna ma temanna rinanon te kamatebwai ao te mwakuri. Te bwai ae a riai n ataia tuuta nikabane bwa mwakuri aikai nikabane a bon kateitei iaioia imarenaia, ni karikirakea riki aron matoan kanoana man te boki teuana nakon teuana. Te reiakinaki ni karaoi mwakuri ni beku n te aro ae e nakoraoi e na bon noraki koauan kakaawakina nakon te konabwai are e kainnanoaki ibukin karaoakin taabe ake a na rimwina. Ibukin kateimatoan te maroro inanon waakinakon tabeua kaakawaran te mwenga teuana, n aron are e taekinaki inanon te boki aio, e teretere bwa e rangi ni karawawata riki nakon te kataneiai are e kaungaaki ni Boki 1, are karaon te bobotaki n taromauri ae e katoa tai, e ngae ngke bon ti iroum ke n reitaki ma tabeman. Ao e na aki kanganga aron norakin arona are, ni karaoi mwakuri aika a matoatoa riki imwina, e na kakaawaki ibukii kaaina bwa a na waakirake n taian konabwai ake a taekinaki ikai.

N aron are e taekinaki inanon taian moan kabwarabwara inanon Boki 1, kaain taian kooti n te botaki ni kataneiai ni kabutaa te aonnaba a roko man taabo aika a kakaokoro ao, n te moan tai, a kakaokoro aia taneiai ma te reirei ni Baha'i. N te tai are a moana iai aia kauoua n boki, a na bon, ngaia nikabane, n tia ni waaki inanon kawaia ni beku are e kaukaki man taian kooti. Ma iai taian kakaokoro aika a tiku. N aron te katoto, ibukii roronrikirake, ti ni karokoa ae a tia n rinanon aia kanoa n reirei ataei ao kairake n ataei, angiin taian kibu ao boto n reirei ake a taekinaki inanon te boki a na boou nakoia, ao kamatebwaiana e na riki bwa te kawai ibukii ni kananoa oin aia atatai iaon te Aro. E na riai n tei n tauraoi te tuuta ni kaineti ma aio ni kaota te marau ao te kakauango are e kainnanoaki ibukin tobwatobwaakin te mataata irouia kaain te kurubu, ao ni kakoaua bwa te boto n iango n te kooti, are karekean aia konabwai kaain n rinnako inanon taian maroro aika a kananonaaki ao ni mwemwekikirake, e na karekeaki. Irarikina riki, inanon ngaa ma ngaa taian kaawa ike e kabonganaaki te boki aio, te waaki ni katei baronga are taian iunite ake tenea a ukoria n anga aia tibwatibwa nako iai e tuai n roko n te karinan n rikirake anne. Ni kamwakura te bwai are e a tia n reiakinaki, ngkanne, e kona ni

karekea teina ae e kaokoro man te kaawa teuana nakon teuana, ao aio, naba, e anga te kanikinaa ibukin aron te karauakin raoi ao katabwaninan kababaneakin raoi mwakuriana are e na riai te tuuta ni kaeka nakon kainnania nikabane kaaina ni kairan te kurubu rinanon baana nikabane.

Kakukurein te Kabutireirei

Oin Bukina

N ataia bwa kakukurein te kabutireirei e wene inanon
te mwakuri are tibwaakin
Ana Taeka te Atua
ma tabeman

MWAKORO 1

Te Teirake ni Beku bon te kauoua inanon te kooti ae e iruruamwi are e anganako te Ruhi Institute are e ukora aron ikotakin te kamatebwai ao te mwakuri. Ana kouru bwa e na buokiko ni karikirakeko riki inanon kawain te beku are ko a tia n rinnako iai inanon am tai ni kekeiaki ni kakoroa bukin oina aika uoua: ni waakinako ni karikirakea oin tamneim ao wanawanam ao n anga am tibwatibwa nakon onikakin te botannaomata. Man irakin buakon te moan kooti, ko a bae n ataia bwa te kawai are ti kananonaa e kabwarabwaraaki man taian mwakuri ni beku aika a irerei, mwakuri ake ti karaoi ma matara aika a katuruaki iaon te kouru are te aonnaba ni babaire ae e boou are e katarataraaki inanon Ana Koroboki Baha'u'llah. Ai ngaia are, angiin te bwai are ti aranna bwa “te nakonako inanon kawain te beku” kanoana bon ara kekeiaki ni kamwakura Ana reirei nakon oin maiura ao nakon maiun te botannaomata. Bon Ngaia are e taekina Ana Kaotioti n taeka aikai:

“O Au toro! Au Kaotioti ae e tabu, Au Kaotioti n tamnei ae e katauaki e kona ni kabotauaki ma te marawa are i kabina a karabaaki taian bwaeao aika a aikoa kona ni warekaki mwaitiia aika a rangi ni bobuaka, aika a riao aron raneaneaia. Bon taben te tia ukeuke bwa e na kamwainga ao ni kekeiaki ni karekea biken te marawa aio, bwa e aonga, ni botau mwaitina ma mwaitin ingaingan ana ukeuke ao ana kekeiaki are e kaotinakoa, ni karekea tibwana man uaana ake a tia ni katauaki mai mwaaina inanon Ana Tabureti te Atua aika a aki kona ni kaitaraaki ao aika a raba.”¹

Inanon te moan iunite aio, ara iango a rairaki nakon te kakukurei are e kaoni nanora inanon ara tai ni kunei taian bwaeao n niniwana ake a wene inanon marawan Ana Kaotioti Baha'u'llah ao n tibwai nakoia tabeman. Ko a bon tia man am kamatebwai ni Boki 1 ko a tia n nora aron rianakon tamaroan taian bwaeao ni kairiiri n tamnei ake a kuneaki inanon Ana Koroboki. Ti a karaua n iangoi tabeua koroboki riki aikai:

“Ana taetaenikawai te Atua bon te taura, are otana bon taeka aikai: Ngkami uaan te oina te kai, ao banikain teuana te mwaanga.”²

“Te bwai ae moan te tangiraki Irou bon te Motiraoi; tain tannako mai iai ngkana ko Tangirai, ao tai kaakea taekana bwa I aonga ni kaotii bwaai nakoim.”³

“Riiki n ingainga n tabeaianga ma kainnanon te roro ae ko maeka iai, ao kabotoi am maroro iaon kainnano ake a kaakaiaki ao bwaai ake a kainnanoaki.”⁴

“Nikabane aomata a tia ni karikaki bwa a na katamwarakea te botannaomata ae e teimatoa ni wawaakirake.”⁵

“Te aonnaba e taonnako, ao te bwai ae e teimatoa n aki toki bon Ana tangira te Atua.”⁶

“Ngkoe bon Au taura ao Au ota e mena inanom. Karekea mai iai raneaneam ao tai ukoukora temanna riki Irarikiu. Bwa I a tia ni karikiko ni kaubwai ao n tia n te aro n tituaraoi ni kaotaanako Au nanonaki nako aom.”⁷

Ko na bae n tangiria ni kamatenanoi kiibu aika a kimototo aikai ni waakinakon te tai.

MWAKORO 2

Ni moana am maroro iaon te boto n iango n te iunite aio, manga moan wareka te kibu are e tackinaki n te mwakoro are e nako ao ni karaoa te kataneiai aio.

1. Kabwanini kibuntaeka aikai:
 - a. Bon tabera bwa ti na _____ ao _____ te _____ marawan Ana Kaotioti Baha'u'llah.
 - b. Ti na riai ni kekeiaki ni karekea rokora ni biken marawan Ana Kaotioti Baha'u'llah bwa ti aonga ni karekea tibwara n _____ ake a tia ni kaman katauaki n Ana Tabureti te Atua aika a aki kona n totokoaki ao n raba.
 - c. Taian uaa ake ti karekei tibwangara mai iai man marawan Ana Kaotioti Baha'u'llah e na bon botau ma mwaitin _____ .
2. Tera nanon ae ko na 'kamwaingko'? _____
3. Tera nanon ae 'ko na kekeiaki ni karekea' te bwai teuana? _____
4. Tera ae a na riai ni kekeiaki ni karekea taan ukeuke nikabane? _____
5. Tera nanon ae te bwai teuana e na "botau mwaitina" ma are teuana? _____
6. E tuangiira Baha'u'llah bwa ti na karekei taian uaa man marawan Ana Kaotioti n te mwaiti ae e bon botau ma ara kekeiaki are ti kaotinakoa.
 - a. Anga taian katoto ibukin te kekeiaki are ti kaotinakoa are e na karikiira bwa taan butimwaai taian uaa aikai: _____

- b. Anga taian katoto iaon taian uaa ake ti karekei: _____
- _____
- _____
- _____
- _____

MWAKORO 3

N ataia bwa Ana Kaotioti Baha'u'llah ai aron te marawa are i kabina a wene taian bwaeao aika a aki kona ni katautauaki korakoran mwaitin booia, ti na riai ni kakorakorai ara kekeiaki ni karekea tibwangara man uaana ao ni buokiia tabeman bwa a na karekea rokoia ni biken. Ma raroara, tao ti na kona n titirakiniira, biken te marawa aio mai iroura? E katanoataa Baha'u'llah:

“O Au toro! Te Atua ae ti temanna bon Au tia kakoaua! Te Marawa ae moan te korakora, ae e akea katautauan kabina ae e ataaki ao n uti e kaan, n rangi ni kamimi kaanna, nakoim. Noria e kaan riki nakoim nakon ian rabwatam! Ni butimwaaka n ai aron takiakian matam ko kona, ngkana ko tangiria, n roko iai ao ni karekea tibwangam man te nanonaki ae e aki kona ni maamate aio, te tituaraoi are E anganako te Atua, te bwaintangira ae e aki kona n uruakaki, te bwaintituaraoi ae moan te mwaaka ao n aki kona n taekinaki aron mimitongina.”⁸

1. Tera ae e kananonaaki nako iai te kibu ae “Te Marawa ae moan te korakora, ae e akea katautauan kabina ae e ataaki ao n uti”? _____
2. Kaanra te marawa anne nakoira? _____
3. Waekoara ae ti kona n roko iai nakon te marawa aio? _____
4. Kabwaninii taian kibuntaeka aikai:
 - a. Marawan Ana Kaotioti Baha'u'llah ae moan te korakora e kaan, _____, nakoira.
 - b. Marawan Ana Kaotioti Baha'u'llah e bon er _____ nakoira nakon ian rabwatara.

- c. Ni butimwaaka n ai aron takiakian matam ti kona _____, n roko iai ao ni karekea tibwangam man marawan Ana Kaotioti.

MWAKORO 4

Ngke ti a tia n roko nakon biken marawan Ana Kaotioti Baha'u'llah, ti kona ni karekei taian kaubwai mai iai ao n tibwatibwaia n te aro n tituaraoi ao n aki tangira boona ma tabeman taian bwaiao ni kairiiri n tamnei, are ti na reitinako ni kunei inanon oin ara kamatebwai, tataro ao iango ni kanano ao inanon ara kekeiaki ni beku n Ana Aro ao nakon te botannaomata. Ko na tangiria ni kan ana te tai teutana ni kamatenanoa te kibu aio, te kauring ae e teimatoa ibukin tabun te tabe aio:

“O te tia mwananga inanon kawain te Atua! Ana ngkoe tibwam man marawan Ana tituaraoi, ao tai kaakeako man bwaai ake a wene n raba inanon kabina. Riiki ngkoe n aroia naake a tia ni karekea tibwaia man kaubwaina. Teuana timtimin te aoi man te marawa aio e na bon, ngkana e kaotaaki nako aoia nikabane ake i karawa ao i aonteaba, e na tau ni karikiia ni kaubwai ma Ana bwaintituaraoi te Atua, te Kabanea ni Mwaaka, te Kabanea n Ataibwai, te Kabanea ni Wanawana. Ma bain te kaakeako itia mai iai ana ran ni kamaiu, ao tamruruia iai karikibwai nikabane, bwa a aonga ni kaitiakaki man taian tiatianaki ake iroun te aomata ao ni kona i kaaniia Ana kaintekateka te Atua are moan te korakora, te Tabo aio ae moan te tabu ao n otanakom.”⁹

MWAKORO 5

Inanon ara tai ni waakinako inanon ana kooti te botaki ni kataneiai, ni karaoi taian kamatebwai ao kataneiai ake a kainnanoi, ara konabwai ni beku e na rikirake, ao ti na kona ni karaoi mwakuri ni beku ake a na uota te kukurei ae moan te bati nakon nanora ao ni buokira ni kakoroi tabera aika uoua ake – mwakuri n aron te angareirei ibukin aia reirei n tamnei ataei, ni kariniia kairake n ataei inanon te kanoa ibukin kakorakaan tamneia, ao ni buokia te kurubu n rao ni kamatebwaia te boto ni kanoa. Inanon nako te mwananga aio, Ana Taeka te Atua, are ti na tibwaia ma tabeman riki, aika a kairake ke a kara, e na riki bwa boton kaungaakira. E bon riai, ngkanne, bwa ti na karaua ni kananoa n tainako iaon mwaakana ao mwina nakon nanon te aomata. Inanon te kibu ae imwina, E taetae Baha'u'llah ibukin te mwaaka aio:

“Ana Taeka te Atua e kona ni kabotauaki ma te aroka ae e a tibwa bwebwerake, are wakaana a tia n unikaki inanon nanoia aomata. E kabaebae iaom bwa ko na wantongaa aron rikirakena rinanon te ran ni kamaiu n te niniwana, are taeka aika a itiaki man tabu, bwa e aonga wakaana n riki n nene raoi ni matoa ao mwangana a na kona ni bukabuka nako n aron rietan karawa ao n nako riki.”¹⁰

1. Tera ae e kona ni kabotauaki iai Ana Taeka te Atua? _____

2. A unikaki iaara wakaan kain Ana Taeka te Atua? _____

3. Ti na kanga ni wantongaa rikiraken te aroka aio? _____

4. Nakon te rieta ra ae e kona iai n rikirake te aroka aio? _____

5. Kabwarabwaraa ti inanon tabeua te kibuntaeka bwa bukin tera ngkai tibwaakin Ana Taeka te Atua ma tabeman bon te kabanea ni kakaawaki.

MWAKORO 6

LoTi a iangoi mwakuri aika a kakaokoro ake ti katabeaki iai ni katoa bong. Ti kamarikei rabwatara. Ti kamatebwai bwa ti aonga ni karekea te rabakau ae e boou ao ni karababaa nako konabwain ara iango. Ti mwakuri ao ni karikirakei konabwai bwa ti aonga ni kona ni maiu bwa kaain te botannaomata aika a uaana. Ti kabonganaa te takakaro ni kamarurung ao te kamangang. A mwaiti mwakuri n aron aikai, a bane ni kakawaki ibukin rikiraken wanawanara ao mweraoira n te itera n rabwata, ake a kabanea angiin ara tai. Ma ngkanne iai inanon bong akanne taai aika a okoro, ake a kaonaki n te itera n tamnei, ngkana ti rinnako inanon te tataro; ngkana ti kanano, n ti ngaira ngke ma raoraora, ara ataibwai n te reirei n tamnei; ke ngkana, inanon kawai aika a bati, ti buokiia ake irarikira ni kunei taian bwaeao ake a raba inanon marawan Ana Kaotioti Baha'u'llah. A aki kakaawaki taai aikai n aki kona ni kataunaariaki? Iai riki te kukurei ae e raka riki nakon te kona ni karekea te tibwa man taian kakabwaia ni karawa?

Ti na riai n uringa n taainako aron Abdu'l-Bahá ngke E kaungaira ni kaburei maiura nakon karikirakean aroia te botannaomata:

“Ti bane ni katiteuanaaki inanon teuana te oi n Tamnei, akea ara kantaninga ibukin bwain te itera n rabwata, ao nanora ae ti rangin tangiria bon tibwaakin nakon Ana Tangira te Atua ni kabutaa te aonnaba!”¹¹

Aongkoa te angaraoi e reke nakoim bwa ko na tibwaia ma raoraom teuana te koroboki man Mwakoro 1 are ko a tia ni kamatenanoa. E roko mai iaa te kukurei are ko namakinna i nanom? Ni bon arona, ko kantaningaia bwa raoraom e na kakukureiaki n Ana taeka Baha'u'llah.

Ma ngkana arona bwa e aki kaota nakoim te ingainga n nano are ko kantaningaia? E a bon ti maunanako naba te kukurei are inanom? E aera ngkai e aki?

MWAKORO 7

Ngkana ti ataia bwa, man bwaai nikabane ake ti karaoi inanon maiura, taai ake ti kabanei ibukin tibwaakin Ana Taeka te Atua ma tabeman a kaonrakeaki ma taian kakabwaia aika a okoro, ti karokoiri n te babaire ae e kakaawaki: bwa te kukurei are ti karekea man te beku e wene bon inanon te mwakuri anne. Ni koaua, ara kantaninga, bwa taian mwakuri ni beku ake ti karaoi a na kaotinakoi mwiina aika a bongana, ma ngkana ti rangin nimtiki nakon mwina, ngkana ti rangin rotaki n taian taeka ni kamoamoa ke waeara, ti na kabuaa kakukurein te kabutireirei. Te bwai are e na riai ni kaungaa nanora nakon te beku bon Ana tangira te Atua, tiaki te nano ibukin karekean te tokanikai, ni karekei taian uaa, ke ni kinaaki. Te kamwawaaki man aikai nikabane bon te bwai ae e kainnanaoaki ibukin te beku ae e kakukurei. Ngkana ko kamatebwai kiibu aikai ao a na buokiko n rinanoa te boto n iango aio.

“O TE AOMATA AE UOUA AM TARATARA! Kaina matam teuana ao kauka are teuana. Kaina teuana nakon te aonaaba ao bwaai nikabane ake i nanona, ao kauka are teuana nakon tamaroan Teuare E tangiraki ae e tabu.”¹²

“O RAAO! Tai kitana te tamaroa ae akea tokina ibukin te tamaroa ae e na riai ni mate, ao tai karekea tangiran te aonaaba ni bubuntano ae e maamate aio.”¹³

“O NATIN TE TAEKA! Raira moam Nakoiu ao kaaki taekan bwaai nako ma ti Ngai; bwa Au tautaeka ni uea e teimatoa n aki tootoki ao Ueau e aki kona ni mate. Ngkana ko ukoukora temanna riki i Rarikiu, eng, ngkana ko ukeaaba te uniweeti n aki toki, am ukeuke e na bon aki uaana.”¹⁴

“O TE IANENA AE E KARIKAKI BWA TE RAO! Te taura te nenea i nanom e kauraaki n te bai ae Mwaakau, tai tiringnga n te ang ni kaitara are oin nanom ao bwaai ake ko tangiri. Te tia katokii aoraki nako bon Uringakui, tai mwanuokinna. Karika Au tangira bwa kaubwaim, ao nabenabeia n ai aron am taratara ao maium.”¹⁵

“Te kamwawaaki bon ai aron taai; e ngae ngke te nano raa ae e otanako iai e tiringa uran te mwangainrang ao iangoakim i bon iroum. Te aomata are e kaotaaki ana taratara ma otan te mataata ni koaua e na kamwawaa man te aonnaba ao bwaina nako aika akea uaaia. . . . Tai kariaia te aonnaba ao buakakana bwa e na karawawatako. E kukurei te aomata are taian kaubwai e aki kaonrakea n te kamoamoa, ke te maiu ni kainnanao ma te rawawata.”¹⁶

1. Bwainakin te kamwawaaki man te aonnaba e kananonaaki te maiu n ai aron te aomata ae e mamaeka bon ti irouna? _____
2. E kona n reke ae ko kamwawaaki man bwain te aonnaba ma bon iai naba am bwai aika ko bwaibwai iai? _____
3. Te aomata ae e kabanei aoan maiuna nakon ana mwakuri e kamwawaaki man bwain te aonnaba aio? _____
4. Te aomata ae e ti mwakuri ibukin karekean moan kainnanona ao e kabanea nikiran ana tai n aki karaoa te bwai teuana e kamwawaaki? _____
5. Te aomata are e aki kona ni kaitaraa te mwengabuaka n te itera n rabwata inanon maraen te beku e kamwawaaki man te aonnaba aio? _____
6. A mwaiti bwaai aika ti kona n nimtaki nako iai iririkin bwain te itera n rabwata. Tera ae ko na nimtaki nako iai ngkana ngkoe te aomata ae ko
 - Ko a bwarannano ngkana ko karaoa te beku ao akea ae kaota kukureina iroum?
 - Ko namakina te aki ungannano ngkana temanna e aki butimwaei am iango ake ko tibwai? _____
 - Ko karabai ami koaua bwa ko maaka are a na ribaaki irouia tabeman? _____
7. Te kamwawaaki e aki kananonaaki te kan karietaata ke te aki tatabeakin. A ngaa mai buakon aika a kaotaki ae tao kanikinaeana bwa temanna e aki kamwawaaki?
 - _____ Karekean te kukurei man norakin te waakirake irouia tabeman
 - _____ Ko toki n angareirei nakoia ataei ngkana a aki ongotaeka tabeman
 - _____ Ni kamoamoaa mwin am tokanikai
 - _____ Ni kakorakora te kamatebwai ao n namakina te waakirake are e reke mai iai
 - _____ Ni mwakuri korakora ni karikirakea ana konabwai temanna ni beku ibukin te nakoraoi nakoia nikabane
 - _____ Ni uaiakina taubukin te tamaroa n ana mwakuri temanna
 - _____ Ni kakaraoa te Kakaitiaki ao ni kateimatoaa itiakin ao barongaakin mwengam
 - _____ Ni kawakinii oin am bwai
 - _____ N tararuua mauriia tabeman
 - _____ N nanokaawaki ngkana a aki kamoamoako tabeman ibukin am kekeiaki

8. E rangi ni kakawaki te kamwaawaki ibukira nikabane n te aro are te kaoti bwa ko na kamatenanoi koroboki aikai nikabane.

MWAKORO 8

Ni karekei taian bwaintituaraoi ni kakukurein te maiu ni beku ibukin te botannaomata, ti na riai n tauraoi n kakorakorai ara kekeiaki, ao ara kekeiaki a na tangira teutana te kaburearo. Ti kabongana te taeka ae “kaburearo” n taainako inanon bongin maiura. Ngkana raoraora e nang oki man mwanangana n te karangaina, ti na kona n utimwaaka bwa ti na butimwaaia. Ti kona ni kangai bwa ti a tia ni kaburearo ni kabuaakin ara aoa ni matu. Raoraora ae ti tatangiria e bwaka n aoraki; ti kaaki tabeua ara aoa ni bwaai ake ti tangiria ni kan karaoi bwa ti aonga n tararuia. Iai taai inanon maiura are ti na riai ni mwakuri korakora, ao ti kona n iangoia bwa ti kaburearo man mwengaraoira n te aro bwa to karokoiria n te toko.

E bane n iai nanora ae e korakora bwa ti na beku ibukin te Aro, ni kona n anganako ara tai n te aro ae e tituaraoi ao korakorara ao, nakon token are ti kona, teutana kaubwaira n aonteaba. Ngkana ti karaoa aio, ti riai n uringa bwa, inanon kawain te beku, ti na kona ni kaaki bwain te aonnaba aio, ma te bwai are ti karekea bon te kukurei ni koaua ngke ti tabe n rikirake n te itera n tamnei. E na reke te angaraoi ioura n rinanoi riki iaon anuan te kaburearo nakon kooti rimwi. Te bwai ae e kakaawaki ae ti na kinaa mai moana bwa kanoana bon kakeaan bwaai ake i nano ibukin bwaai ake a rietaata riki, n ai aron te koraa e kaburearo bon mai iouna bwa e aonga ni bungiake te aroka. Te kaburearo bon te tia uota te kukurei, ao te kukurei aio ti na bon aki anganaki ma ti ngkana ti tauraoi ni kakorakorai ara kekeiaki aika a teimatoa.

E taku Baha'u'llah:

“E kainnanoaki te mwakuri n reibwa, ngkana ti na Ukorai; te ingainga n nano ae moan te korakora e kainnanoaki, ngkana ti na moi ni karewen te kaitiboaki ma Ngaia; ao ngkana ti a katonga te mwangko aei, ti riai ni kaaki te aonnaba.”¹⁷

Ao Abdu'l-Bahá E reireiniira:

“... tai motirawa, tai ukoukora te mwengaraoi, tai kanimko nakon kaubwain te aonnaba ae kai mauna aio, kainaomatako man taian kabaebae nikabane, ao kakorakorako ma nanom ao tamnei ni kamatoaaki inanon Abanuean te Atua. Karekei kaubwain ni karawa. Karakaa riki otam ni katoa bong. Karokoko ni kaaniia riki atibun te katiteuana.”¹⁸

LorTi bane ni kakoaua bwa, n te aro bwa ti na tokanikai n ara kouru, ti na riai ni kekeiakimwaaka. Ma te koaua ae e beebete aio iai mwiina aika a na riai ni mwakuriaki are ti na aki riai ni mwaninga. N aron teuana, e riai bwa ti na uringa bwa iai te reitaki imarenan mwaitin te korakora are e kainnanoaki ao mwaitin matoan te kouru ke te tabe are e na karaoaki. Ti bon mwamwanaira ngkana ti taku bwa e na reke man ae e kee iaan anne. Ma korakoran te kekeiaki tiaki ti ngaia te bwai ae ti na iangoia. Iai kainnanoakin kateimatoaana ao te kekeiakimwaaka ribuakon bwaai nako ake a na kona n riki. E kainnanoaki kabaraakan te iango iaon te tabe. Te anua ni maiu are katiaakin taabe, n aki kibakiba man teuana nakon are teuana ao ni katikui ara mwakuri ake a tuai n tia, e rangi ni kakaawaki. Taian kekeiaki ake ti iteran

nanora nako iai a bon aki kariki uaa. Iangoa te reirei n tamnei ibukiia ataei ni katoa wiiki. E na riai te tia reirei ni kabanea iraua ana aoa ibukin katauraon ana kiraati, n tiku ni kabaraaka ana iango nako iai mai moana ni karokoa banena ni buokiia ataei bwa a na mataata iaon kanoan te reetin, ni kakawariia aia karo ataei, ao n iriira aia waakirake ni katoaia nako, man te wiiki teuana nakon are teuana. Tera ae e na riki nakon te kiraati are te tia reirei e ti kakatauraon n tabetai, e moantaai ni kabwaraa te reirei ao ni waekoa ni katokia ngkana e a kua, ao e kabwaka ni kabanea te tai ae e kainnanaoki ibukin iangoakia ataei n tatabemaniia nako ao ni maroroakina ana waaki ma ana karo? Ao ngkana arona bwa te kiraati e a bon ti taonaki naba n te tai are te tia reirei e tangiria ni kan ira katabeana riki teuana, n aron tao, e na kawara raoraona ae e a tibwa roko man te kaawa teuana?

Taeka tabeua aikai a na kakoaua nakoim bwa ti na riai ni kabanea ara iango nakon bwaai aika uoua bwa mwaitin ao nakorain ara kekeiaki are e kainnanaoki ibukin tabera nikabane. Aio e koaua tiaki ti ibukin taian mwakuri ni beku ake ti katabeira iai; e kaineti naba n aron anne nakon oin rikirakera. N ikotaki naba ma taian anua n tamnei ake ti a tia n rinanoi inanon te moan boki inanon te kanoa ae e iruruamwi – n tataro n taainako, ni warekii Koroboki ni katoa bong, ni karaua n iangoia bwa ti na kanga ni kaetii maiura nakon taian reirei, n ira buakon taian bobotaki n taromauri n te aro ae e tabwanin nanora nako iai – a katan iaon te kekeiaki ae e reitinako. Ae i nano bon tabeua taian kibuntaeka ake a kaineti ma te kekeiaki. N iangoia bwa a ngaa aika a koaua e na buokiko n rinanoi riki iaon te kanoa aio:

- _____ ngkana ko wanawana, ko aki kainnanao ae e ko na mwakuri korakora.
- _____ E aera ngkai ko na toua te kawai ae e abwabwaki, n taainako kakaea kawaim ae e uarereke.
- _____ akea te maraki, akea rakan arom.
- _____ Miiakina te bwai ae e bubura; a na koro bukin te bwai are ko tangiria.
- _____ Ngkana e korakora riki te kanuanga, e korakora riki te kekeiaki.
- _____ Ngkana e korakora riki te kekeiaki, e na karewerewe te kanuanga.
- _____ Ngkana n te moantai ko aki tokanikai, kataia riki.
- _____ E aera ngkai ko na mwakuri ngkana ko kona ni karekeia tabeman bwa a na karaoia ibukim?
- _____ ngkana e rangi ni bati te kekeiaki ae e kainnanaoki, tao bon tiaki te katautau bwa e na reke.
- _____ mwaneka aika a uarereke – aika a tata ao n teimatoa - e na korakora mwina.
- _____ te bwai ae e bon riai n reke nakoiria e rangi ni kanganga karekeana.
- _____ Taubukin te tamaroa e kairoroa te babanennano ae e tabwanin.
- _____ te mwananga ae teuana te ngaa te mairi e moanaki man teuana te mwaneka.
- _____ te rauaki n ti are e kona n reke e aki tau anne.
- _____ Ti aki riai n tatanningai rikin bwaai; ti na riai ni uaiakinii karaoakiia.
- _____ Te tokanikai e bon nakon te kamaninnanti.
- _____ Ti aki kona ni kakoroi bukin tabera aika uoua rinanon te mwaaka n aonteaba.

_____ Ti na riai n tau mwin aroarora ni katoa bong.

Ti nakonako ni kawain te beku, ni kekeiakimwaaka n tokanikai ni karekei rikirakera n tamnei ao n niniwana ao n ibuobuoki nakon onikakin te botannaomata. E teretere bwa uaiakinan oin bukin bwaai aika uoua aikai e kairoroa te kekeiakimwaaka ae moan te bati mai iroua. E tuangiira Baha'u'llah:

“Te Tia Karikibwai ae akea kabotauana e a tia ni karikiia aomata man ti teuana te bwai, ao e a tia ni karietaa oioin koauaia iaon nikiraia Ana karikibwai. Ai ngaia are, te tokanikai ke te kabwaka, karekeaia ke kabuaia, a na riai, ni katan iaon oin ana kekeiaki te aomata. Ngkana e korakora riki ana kekeiaki, e na korakora riki waakirakena.”¹⁹

Ko na tangiria ni kamatenanoa te kibu ane i eta ngkana ko tuai mai mwaaia.

MWAKORO 9

N te aro bwa ti na karekea te kukurei man te beku, ti na riai ni karikirakei tabeua taian iango i bon iroua. N aron te katoto, ti na riai ni karabwarabwa ibukin te bwaintituaraoi ae te beku are e a tia te Atua n anganiira; ti aki kona n iangoia bwa ti karaoa te bwai ae e tuangiira te Atua ngkana ti beku ibukin Ana Waaki. Ti na riai naba n reireiniira ni katuaanako iango aika a bubuaka ao ni waaki inanon maiura ma te taratara are iai te kantaninga ae e kakukurei ngkana ti taraa te aonnaba. Taian bwai n totoko inanon kawain te beku a kona n onikaki nakon taian atibu n nakonako ibukin karekean riki te waakirake. Ibuakon naba taian kanganga, ti taratara ma te mata n onimaki nakon taai aika a na roko. Ana taeka Abdu'l-Bahá a kotea te kantaninga ao te kariaria aika a kakukurei are e na riai n riki bwa anuan ara kekeiaki:

“Ni moanakin bwaai, ai uarerekera te kora, ma n tokina bon te aroka ae moan te korakora. Ko na tai taraa te kora, ko na taraa te aroka, ao ueena, ao baana ao uaana.”²⁰

“Ataa ngkanne rangi ni kakaawakin te koraa ae moan te uangiangii aio are e a tia te Tia Unuuniki, ma Bain Ana nanoanga, n uniki inanon Ana tabo te Uea n unuuniki ake E a tia ni barau, ao n tebokia ma karaun te bwaintangira ao ngkai e tabe n maubonii inanon aabuen ao otan Itoiningainan te Koaua.”²¹

“Ngkana ko nora te aroka ae e rikirake ao ni waakirake, ko na karakaa am kantaninga ibukin bwaai ake a na otinako mai iai. E na uee ao n anga uaana n te tai teuana. Ngkana ko nora te kai ae e mautakataka ke aroka ake a bwainikawai, akea te kantaninga naba teutana bwa a na anga te uaa.”²²

“Ai ngaia are a riai taan tangiraki Iroun te Atua, ni mwakuri korakora n reibwa, ma ranin aia kekeiakimwaaka, n tararuai ao ni kamwarakei ao ni Wantongaa kain te kantaninga aio.”²³

“Ngkana te nano e tannako man Ana kakabwaia te Atua ake E angaanga e na kanga ni kantaningaa reken te kukurei? Ngkana e aki katuka ana kantaninga ao ana onimaki n Ana Nanoanga te Atua, e na kunea iaa te motirawa?”²⁴

N rinanoi kanoan taian kibu ake i eta, kabwanini ni kanoai taian kibuntaeka aikai:

1. N te moan tai, ai uarerekera te koraa, ma n tokina _____
_____ .
2. Ti na aki riai n taraa te kora are e uarereke ma _____
_____ .
3. Ti na riai ni kinaa, ngkanne, kakaawakin te kora are e bingiingi are E a tia te Atua, ma bain Ana nanoanga na , _____

_____ .
4. Ngkana ti nora te aroka ae e tabe n ikawairake ao ni waakirake, ti na riai n _____
_____ .
5. Ngkana ti nora te aroka ae e tabe n ikawairake ao ni waakirake, ti na riai ni kantaningaia bwa e na _____ .
6. Ma ranin ara kekeiaki, ti riai _____
_____ .
7. Ngkana te nano e tannako man Ana kakabwaia te Atua are E anga _____
_____ ?
8. Ngkana te nano e aki katuka ana kantaninga ao ana onimaki n Ana Nanoanga te Atua, _____
_____ ?

Ngkai, rinanoi tabeua te tai: Ko kariaia bwa tamneira aika a kukurei ao ni kakantaninga n ikotaki ma teira ae e kamangori ni karabwarabwa boton te kukurei nakoia tabeman? Ao, ti a katikua n ara iango bwa, ngkana ti teirake ni beku ibukin te Waaki, ti uota te rongorongo ae e kakukurei ibukin inginimainikun te Bong ae e boou, te Bong are a na bane n ikotaki iai te botannaomata. E bia Ana taeka Baha'u'llah n tangitang inanora:

“A kukurei naake a karaoa te mwakuri: a kukurei naake a mataata; e na kukurei te aomata are e nimtaki nakon te koaua, ni kamwawaaki man bwaai nikabane ake i karawa ao bwaai nikabane ake iaon te aonnaba.”²⁵

REFERENCES

1. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1983, 2017 printing), CLIII, par. 5, p. 369.
2. *Ibid.*, CXXXII, par. 3, p. 326.
3. Bahá'u'lláh, *The Hidden Words* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 2003, 2012 printing), Arabic no. 2, p. 3.
4. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, CVI, par. 1, p. 241.
5. *Ibid.*, CIX, par. 2, p. 243.
6. Bahá'u'lláh, in *Women: Extracts from the Writings of Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi and the Universal House of Justice*, compiled by the Research Department of the Universal House of Justice (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1986, 1997 printing), no. 53, p. 26.
7. *The Hidden Words*, Arabic no. 11, p. 6.
8. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, CLIII, par. 5, p. 370.
9. *Ibid.*, CXXIX, par. 1, p. 316.
10. *Ibid.*, XLIII, par. 9, p. 109.
11. From a talk given on 19 November 1911, published in *Paris Talks: Addresses Given by 'Abdu'l-Bahá in 1911* (Wilmette: Bahá'í Publishing, 2006, 2016 printing), no. 32.2, p. 121.
12. *The Hidden Words*, Persian no. 12, p. 26.
13. *Ibid.*, Persian no. 14, p. 26.
14. *Ibid.*, Arabic no. 15, p. 7.
15. *Ibid.*, Persian no. 32, p. 33.
16. Bahá'u'lláh, in *The Bahá'í World: Volume One, 1925–1926* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1926, 1980 printing), p. 42.
17. *The Call of the Divine Beloved: Selected Mystical Works of Bahá'u'lláh* (Haifa: Bahá'í World Centre, 2018), no. 2.12, p. 17.
18. *Tablets of the Divine Plan: Revealed by 'Abdu'l-Bahá to the North American Bahá'ís* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1993, 2006 printing), no. 13.6, pp. 95–96.
19. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, XXXIV, par. 8, p. 91.

20. *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá* (Wilmette: Bahá'í Publishing, 2010, 2015 printing), no. 40.3, pp. 118–19.
21. Ibid., no. 40.3, p. 119.
22. From a talk given on 11 May 1912, published in *The Promulgation of Universal Peace: Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912* (Wilmette: Bahá'í Publishing, 2012), par. 2, p. 153.
23. *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, no. 206.13, pp. 356–57.
24. From a talk given by 'Abdu'l-Bahá on 21 November 1911, published in *Paris Talks*, no. 34.8, p. 133.
25. Bahá'u'lláh, *Epistle to the Son of the Wolf* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1988, 2016 printing), p. 139.

Maroro aika a Kakukureia te Nano

Oin Bukina

Ni karekea te kona ni karinii taian boto
n reirei n tamnei ibuakon te maroro

MWAKORO 1

Inanon te moan iunite n te boki aei, ti taetae iaon te kukurei ae e aki kona ni uakoraaki are ti karekea man te mwakuri are tibwaakin Ana Taeka te Atua ma tabeman. Inanon ara tai n nakonako inanon kawain te beku, a mwaiti taian angaraoi ake a roko ioura ni maroro ma raoraora ao ake ti kaitibo ma ngaiia taian taratarannano ake ti karekei man Ana Kaotioti Baha'u'llah. Ibuakon taian konabwai aika a rangi ni kakaawaki riki are ti bane n riai ni karikirakei, ngkanne, bon ake a anganiira te konabwai n tibwatibwa nakon taian maroro aika a nanonaki ao a kakukurei. Oin bukin te iunite aio ao are imwina bon ibukin buokam ni kaineti ma aio. Ikai ao ko na tabeaianga ma aron karietaan ana karinan te maroro man okiran taian boto n reirei n tamnei, ngkana e kaoti te angaraoi nako iai. Inanon te iunite are imwina, ko na iangoa aron moan tabekan ao kateimatoaan taian maroro aika a irerei iaon taian boto n iango tabeua bwa iteran te kekeiaki ae e babaireakiraoui ibukin karikirakean te baronga ae e maiureirei inanon am kaawa ke am bwarikonimwenga.

Te bwai ae ti na karaoua inanon taian mwakoro ake imwina bon taraakin mwaitin taian kibuntaeka iaon taian atu n reirei ake, e ngae ngke tiaki raoi taian koroboki, a bane ni boboto iaon Ana taetaenikawai ao Ana Tabureti Abdu'l-Bahá ao iai inanoia taian kibu ake E kabonganai. Ko riai ni warekii taian kibu tabeua te tai, ni katebenakoi taian iango ake a irerei, ao n ikaruoruo ma tabeman kaain ami kurubu n atongi ni kakao bwanaami ni karokoa ae ko a kona n atonga i bon iroum. Te kataneiai aio e na buokiko ni katauraouko n taetae n akea am kanganga ngkana ko kunea te angaraoi n anai taian reirei man te Aro ibukin karakanakoan te maroro.

Ko na reitinako inanon te iunite aio, ni koaua, ni kamatenanoi taian kibu man te Koroboki, bwa iai te mwaaka ae e okoro ake iai ake a ribunako inanon nanon te aomata ao a na bon, ngkana a rarangaaki ibuakon am maroro, e na iai mwiina ae e rangi ni korakora iroun te tia ongora. Ma warekan te Koroboki ibuakon te maroro e kainnanao te niniwana. Te bwai ae e kakaawaki bon te taubaang, te kabaerantan atongan te koroboki ni kaineti man te Koroboki ao kabonganaakin oin am taeka ni kabwarabwarai ana reirei te Aro. Ni karekean te baeranti aio, ko na riai ni kabanea te tai ae e mwaiti ao te korakora ibukin kamatebwaian taia Koroboki ao ni kariaia bwa a na buaa am iango ao am namakin.

MWAKORO 2

Te moan kibu are ko tuangaki bwa ko na kamatebwaia e kaineti nakon kainnanaoan te Tia Reirei ibukin te botannaomata:

Ngkana ti iango te maiu, ti nori taian aonnaba n atibu, baanikai, te man ao te aomata, ngaia n tatabeua nako ao nikabane, a kainnanao te tia reirei. Te onaroka e kainnanao te tia unuuniki. N te aro bwa e na mwaiti te uaa ae e na otinako, te aba e kainnanao te farmer. Ngkana te aomata e katukaki n ti ngaia n te tabo ae e buakonikai ao akea kaaana, e na katotonga anuan te man. Ngkana e reireinaki, e na kona n roko n taian rietaata n tokanikai. Ke arona bwa akea taan reirei, ao e na bon aki rikirake te botannaomata.

Te reirei bon tenua aekakina: te itera n rabwata, te aomata, ao te tamnei. Te reirei n rabwata e tabe ma rikiraken te rabwata. Te reirei ibukiia aomata e tabe ma te

botannaomata ao te waakirake. E tabe ma te waaki n tautaeaka, te babarongaaki irouia aomata, mweraoia aomata, te komeeti ao te karaobwai, te aati ao te tiaienti, taian kukunei aika a rangin rianako aroia, ao taian waaki aika a karaoaki aika a rangi ni buburakaei. Te reirei n tamnei e tabe ma karekean te kororaoi n tamnei. Aio te reirei ni koaua, bwa mai iai e buoka anuan te tamnei, te iango are e riettaata riki, iroun te aomata bwa e na rikirake.

N te aro bwa e na waakirake, te botannaomata e kainnanao te tia reirei are e teretere bwa bon ngaia ae iai mwaakana ni kairiiri n aron te itera n rabwata, n aomata, ao te tia reirei n tamnei. Ngkana iai ae e kangai, “Iai irou te niniwana ae moan te korakora, ao akea kainnanao te tia reirei,” e bon kaakeaa taekan te bwai ae e bon rangin teretere. Titebo ma te ataei are e kangai, “I aki kainnanao te reirei; Nna bon karaoa are I bon taku inanou ao wanawanau ao ni karekea taubukin te tamaroa bon ti mai irou.”

Te botannaomata e a bon kaman teimatoa ni kainnanao te tia reirei ae e kororaoi, temanna are e kona ni buokia ni barongai taekan bwaai ake a kaineti ma kamwarakean ao kamarurungan te rabwata, e kona ni kaungaa ni karikirakea te atatai, taian karaobwai aika a tibwa karioaki ao kukune, ao, iaon riki aikai, ni kona n ikeikena nakon nanona maiun te tamnei. Akea te aomata ni kangai ae e kona ni karaoi mwakuri aika a rangin matoatoa ao n rianako aroia aikai. Bon ti Ana Taan Uarongorongo te Atua ake iai mwaakaia ni karaoi. Naakai bon Tamnei aika a rineaki Ake a karokoaki iroun te Atua man te tai teuana nakon teuana bwa a na riki bwa taan Reirei nakon te botannaomata.

1. Wareka te kibu tabeua te tai inanon ami kurubu ao ibuobuoki imarenami n reireia raoi kanoana. Kam riai ni uaia ni katei titiraki imarenami ni kaineti ma iango akana a kaotaki ao ni kataneiai n taekini n te aro ae kanga akea angana iroum ao n te aro ae e beebete iroum.
2. Imwina, maroro n ami kurubu aron taian iango aika ko a tia n reiakinaki aikai ni kabwarabwarai ikai ni kona ni moan karinaki inanon te maroro. E teretere bwa ko na bae n aki waekoa n taekinna nakoia raraom bwa te reirei tenua aekakina. E bongana, ngkanne, ibukim n iangoi aekakin taian irekereke ake a na bongana iai taian iango ake i eta. Tao te kanganga are e maroroakinaki aron kerikaakin taian aroaro irouia te botannaomata ke aron te mwakuri ibukin karekean katamaroan te aonnaba. Rinanoia iaon taian maroro aika a kakaokoro are ko rinnako iai ma raraom, am utu, ao naake ko kinaia. Ibuakon taian kanganga ake a mena n aia iango, iai mai buakoa ae a na kona ni karinaki inanon te maroro iaon taian iango ake n te kibuntaeka aio?

3. A aki toki ni kaoti taian titiraki iaon atu ni maroro n aron are ko a tibwa tia ni kamatebwaia. Tera am kaeka ngkana e titiraki temanna ni kangai: “Antai tabeman Taan Reirei aika ko taekiniia?”

4. Ae i nano bon tabeua taian kibu man Ana Koroboki Baha'u'llah ake a kaineti nakon kainnanao te Tia Reirei irovia te botannaomata. Rinanoi ao kamatenanao, mai nano, teuana. N te kawai aio, ko na kona n rarangai taian koroboki i buakon am maroro ngkana e angaraoi.

“Nikabane aomata a tia ni karikaki bwa a na uotaarake te botannaomata ae e teimatoa n ririkirake.”¹

“Oin bukin te Atua ae E koaua ae ti temanna, e karietaaki Mimitongina, ni Kaotia nakoia aomata bon ibukin katangainaakin taian atibu aika a kakaawaki ake a wene n raba inanon te tabo ni keniken are bon ngaiia are e koaua ao are inanon nanoia.”²

“Oin bukin karokoaia Ana Taan Uarongorongo nakoia te botannaomata bon uoua bukina. Te moan bwa e na kainaomataia natiia aomata man rotongitongin te nanoroo, ao ni kairiia nakon otan te mataata ni koaua. Te kauoua bon ibukin kakoauaakin te raoi ao te mweraoi irovia te botannaomata, ao i karekea te kawai are a na kona iai ni kateakiraai.”³

“Aomata n taainako ao iaan itera nako a tei ni kainnanao temanna are e na kairoroia, ni kairiia ao n kaetiia ao n reireiniia.”⁴

MWAKORO 3

Taian kibu aikai a kabwarabwara aron te Atua ni kona n ti ataaki rinanoia Ana Tia Uarongorongo ao e na ibuobuoki nakoim ngkana ko maroro ma raoraom:

Iangoa te uniweeti ae akea tokina. E kona n tia ni karikaki n akea te Tia Karikibwai? Ke bwa koauan te Tia Karikibwai e na kona n ataaki man te bwai are E karikia? Ngkana ti taraa te karikibwai ae e bwanin, ti noria bwa te bwai ae e rinano riki e aki kona n ataa korakoran te bwai are e rietaata riki. Ai ngaia are te atibu ao te aroka, e ngae ngke mwaitira aron rikirakeia, a bon aki kona n iangoa korakoran te taratara ao te kakauongo. Te man e aki kona n ataa koauan oioin te aomata ao n ataa korakoran tamnein te aomata. Ai ngaia are ti na kanga ngaira, ake ti karikaki, ni mataata n oioin koauan ara Tia Karikiira?

E ngae ngke mataatara e aki kona n roota te Atua, ti aki kabuaaki man Ataakina. Man te tai teuana nakon teuana te Aomata ae e okoro e kaoti nako aonteaba are Ana Tia

Uarongorongo te Atua. Taian kororaoi, taian bwaintituaraoi, ao otanako ake Ana bwai te Atua a noraki irouia Taan Kaotioti aika a Tabu aikai, n aron buraenimatan taai ake a kaoti inanon te tirotaam ae e itiaki ao n tia n ireaki. Ngkana ti taekinna bwa te tirotaam e kaotaanako taai tiaki nanona bwa taai e a ruo man rietaatana are e mena iai ao e a rinnako inanon te tirotaam. N aron naba anne, te Atua E aki ruo mai karawan te katabuaki nakon te aonnaba ni maiu aio. Te bwai ae e kananonaaki bon aio: Ti te bwai ae e ataia te botannaomata, e reiakinaki, ao ni mataata iai ibukin aran ao anuan ao kororaoi te Atua e kaineti nakon Ana Tia Uarongorongo aika a Tabu: Ut nonummy. Fusce aliquet pede non pede. Suspendisse dapibus lorem pellentesque magna. Integer nulla. Donec blandit feugiat ligula.

1. Imwin warekan te kibu tabeua te tai inanon am kurubu ao ni kaekai titiraki ake kam katei imarenami iaon kanoana, ko a riai ni kataneiai n taekini taian iango n te aro ae e beebete arona nakoim.
2. Ngkai maroro n am kurubu bwa ko na kanga ni karinna inanon am maroro n te aro ae e nakoraoi taian iango ake ko a tia n reiakinaki iai ikai. N aron te katoto, e na beebete karaoran aio, n te maroro iaon taekan te Atua bwa iai ke akea ke bukin maiura. Tera tabeua taian atu n reirei ao titiraki ake a tabekaki inanon te maroro ibuakoia kaain am utu ao raraom are e na anganiko te angaraoi n tibwai iango aikai?

3. Aongkoa are, inanon am maroro ma raoraom, e reke angaraom ni karini iango ake ko a tibwa tia ni kamatebwaia. Ko na kanga ni kaeka ngkana temanna mai buakoia e titirakiniko te titiraki aio: “Tera tabeua bwaai aika ti atai ibukin te tua rinanoia Ana Tia Uarongorongo?”

4. Ko na tangiria ni kamatenanoa teuana ke n raka taian kibu aikai man Ana Koroboki Baha'u'llah bwa ko aonga ni kona n taekini ni kaineti ngkana ko taetaenikawai ma raoraom iaon te kanoa aio:

“Ataakina, Are Ngaia Boton bwaai nikabane, ao karokoara Irouna, a bon aki kona ma ti rinanon ataakin, ao karokoara nakoia, Aomata aika a otanako aikai, ake a roko man Taaia te Koaua.”⁵

“Aomatan te Tia Uarongorongo e a bon tia n aki toki n riki bwa te tia tei ao wiin te Atua. Ngaia, ni koaua, bon Itoiningainan Aran te Atua are taubukin te tamaroa, ao Inginimainikun-Nnen Aroarona aika a rietaata.”⁶

“Ko na rauaki raoi, iaon riki bwaai nako, bwa taian mwakuri ao waaki irouia ao ni katoaia nako Ana Taan Uarongorongo te Atua, tiaki bwaai nikabane ake a kaineti nakoia, ao bwaai nikabane ake a kaotii n taai aika a na roko, a bane ni katauaki mai iroun te Atua, ao bon kaotan Ana Motinnano ao Ana Oi ni Kantananga.”⁷

MWAKORO 4

Kateuanaan aaro bon te atu n reirei ae e kakaongora irouia aika a mwaiti, ao iango aikai a na buokiko n taai aika a mwaiti:

Ti na riai n riki bwa taan tangira te ota e ngae ngkana e kaoti man te taura ra. Ti na riai n riki bwa taan tangira te rooti e ngae ngke e uee n te onaroka ra. Ti na riai n riki bwa taan ukora te koaua e ngae ngkana e roko man te boto ra. Te nimtaki nakon teuana te taura e na kona n totokoiria man tangiran te ota ngkana e kaoti man te taura riki teuana. Ni kakaean te koaua, ti na riai ni kaakira man taian iango aika a kaman tei n ara iango ao ni kaaki ara tauaninne. Ngkana e onrake ara mwangko ni bon tangirara i bon irouira, akea nnen te ran ni kamaiu.

Te aro bon otan te aonnaba. E kaira kawaira ao e kauki nakoiria matarora nakon te kukurei ae akea tokina. Ngkana ti ukeuke n taian reirei man aaro nikabane ake a korakora, n inaomata man taian kabaebae ni koaua aika a imanono ao katoto aika a matakai, ti na kunea bwa a bane n toka iaon te aa ae ti teuana. A bane ni kaoti ataakin te Atua. A ukoukora karikirakean te aonnaba ni botannaomata.

Bon iai, ni koaua, taian kakaokoro ibuakon taian tua ibukin te botannaomata ao kaetieti ake a katanoataaki man taian aro ni kaineti ma aron kainnanaokiia n te tai ao te tabo anne. Ma n oioina nikabane aaro bon ti teuana. A mauboniia te onimaki, te atatai, te kakoaua, te motiraoi, te karinerine, karietaan te iango, te onimakinaki, tangiran te Atua, ao te mwakuri n ibuobuoki nakoia aomata. A reireia te itiaki n nano, te kamwawaaki, te kamangori, te taubaang, taotaonakinnano, ao te teimatoa. Anua irouia aomata aikai a kabouaki ni katoaa te Ritibentieitien.

E kananokaawaki bwa, ibukin taian tauaninne ao te katoto ae e matakai, a mwaiti aika a aki kona n nora katiteuanaakin aro are te aa. Ana kairiiri te Atua nakon te botannaomata nakon te botannaomata bon te koaua, ao te koaua akea taian kamwakorokoro iai; bon ti teuana. Ngkana ti ukora te koaua ma te inaomata, ni kamwaawai nako taian iango ake a kaman karioaki, ara ukeuke e na kairiira nakon te katiteuanaaki. Te aro e na riai ni katiteuanaira; e na riai ni kawenea te kabaebae n tangira ibuakoia aomata. Ngkana e riki bwa boton te kairiribai ao te kaiangatoa, kaakeaana e na raoiroi riki.

1. N aron are n te mwakoro are mai mwaaina, ko riai ni wareka te kibu aio tabeua te tai inanon am kurubu, katei titiraki imarenami ake a kaineti nakon taian iango, ao kataneiai n taekini raoi.
2. Iangoia inanon am kurubu bwa ko na kangara n rarangai taian iango aika ko a tia ni kamatebwaia nako nanon te maroro, n aron tao, te kairiribai n taian aro, are e aki toki ni mena n aia iango aomata. Ma tao ko na kuneko ibuakoia raraom ni maroroakina kakaawakin ukeran te koaua ao n aki mwantiakaaki man taian rorongongo. Iango rikaaki nakon am maroro ake mai mwaaina ma raraom ao kaain rarikim, raom ni mwakuri ao ake ko kinaia. Tera tabeua taian kanganga n aia iango ake a na uaana man taian maroro iaon iango aikai?

3. Ko na kanga ni kaeka ngkana, imwin tibwaakin taian iango iaon te maroro are i eta, temanna e titiraki nakoim, “Tera tabeua taian koaua aika a katiteboaki inanon aaro nako?”

4. Te kaoti bwa ko na kamatenanoa teuana ke uoua taian kibu man Ana Koroboki Baha'u'llah:

“Bon akea te nanououa naba teutana bwa aomata n te aonnaba, e ngae ngke tera aia reeti ke aia aaro, a karekea otan nanoia man titeuana te Boto mai karawa, ao bon ana toro te Atua ae ti temanna.”⁸

“Itabon ma taan iriiri aro nako ma te nano n iraorao ao n itamwaomwao.”⁹

“Aan oin kakorakoraan Ana Aro te Atua ao Ana Aro bon ibukin kamanoan baika a bongana ao kaungaakin katiteuanaakin te reeti n aomata . . .”¹⁰

“Ana aro te Atua ibukin te tangira ao te katiteuanaaki; tai karikia bwa bukin te kairiribai ke te kauntaeka.”¹¹

MWAKORO 5

Te irekereke imarenan te tiaienti ao te aro bon te atu n reirei are ko tuangaki bwa ko na kamatebwaia.

Te aro e na riai n airi raoi ma te tiaienti. Te Atua e a tia n anganiira te konabwai n iangoa ae e riai bwa ti aonga n nora te bwai ae e koaua. Te tiaienti ao te aro a uaia ni kantaningaaki bwa a na botau ma taian karinan n iango n ae e riai. Ai ngaia are, a riai ni uaia n nakoraoi imarenaia. Ngaia bon uoua bainanikiba ake iaona ao niniwanan te aomata e kona ni kiba nakon taian rieta ake a rietaata, uoua bainikiba are e kona ni kiba iai te botannaomata. Teuana te bainikiba e aki tau.

Te tiaienti bon te bwaintangira mai iroun te Atua. E kunei taian tua ibukin te aonnaba n rabwata ao e karekea te angaraoi bwa ti na kona n riaoi taian tiatianaki ake e a tia te karikibwai ni kairoroiri nako iai. Ni buokaki man bwaai ni mwakuri n tiaienti, ti kona n nori bwaai ake a bon aki noraki n ti matara ao ni kona n reitaki n te raroakaei n te tai naba aio. Te tiaienti e katiteuanaa te tai aio ao are e a tia n nako ao e niniianako miterion te tai ae e na roko. Waakiraken te botannaomata e katan iaon bwaini mwakuri n te tiaienti.

Ana aro te Atua bon te tia karikirakea te koaua, te tia boutokaa te atatai, ao te tia karikirakea te reeti n aomata. N akea te aro, te tiaienti e riki bwa te bwai ni mwakuri ibukin karikirakean te itera n rabwata, ni uotiia nakon te karawawataaki n tokin te tai. Ngkana te aro e kaitara ma te tiaienti, e na riki bwa ti taian katautau aika akea nanoia. Ngkana te aro ao te tiaienti a uaia n nakonako inanon te namoraoi, angiin te kairiribai ao buakaka n nano are ngkai e uota te karawawata nakon te botannaomata e na roko n tokina.

1. N aron are mai mwaaina, wareki taian kibu tabeua te tai n ami kurubu, teuana te barakarabwa imwin teuana, ao katei titiraki imarenami ni karokoa ae kam a tia n reiakinaki raoi ni kanoana n te aro are kam kona n taekinna n akea ami kanganga.
2. Ko na kanga ni kaeka nakon temanna ae e kangai: “Te aro bon bwain rimoa; te tiaienti e na katoka aia kanganga te botannaomata.” E na ibuobuoki nakoim ni kamataata bwa te aro e kaokoro ma taian koaua aika akea nanoia, ma e na riki anne ngkana akea te tiaienti, ao te tiaienti n akea te aro e uotiira nakon te karawawataaki are e bungiaiki man te itera n rabwata? Ko kona n anga taian katoto bwa e kanga n reke aio?

3. Te kaoti bwa ko na kamatenanoa teuana ke n raka taian kibu man Ana Koroboki Baha'u'llah:

“Te moan ao ae e moamoa riki ibuakon taian bwaintangira aikai, ake E a tia te Kabanea ni Mwaaka n anga nakoia aomata, bon te bwaintangira ae te kona ni mataata. . . . Te bwaintangira aio e angan te aomata te korakora n ataa te koaua ni bwaai nikabane, e kairia nakon te bwai ae e eti, ao ni buokia ni kunei karabaan te karikibwai.”¹²

“Taraa te aonnaba ao iango ni karaaurau inanon tabeua te tai iaona. E kanakoa rabunan te boki are bon ibukim i matam ao ni kaotii bwaai ake e a tia Kainikorobokin am Uea, te Tia Karaoibwaai nako, te Kabanea n Ataibwai, n tia ni korei inanona.”¹³

“Te atatai ai aron taian bainikiba nakon maiun te aomata, ao te kaintamwarake ibukin tamwarakena. Karekeana e bon kabaebae iaioia aomata nako.”¹⁴

MWAKORO 6

Katiteuanaakin te botannaomata bon te atu n reirei are e ataaki inanoia aomata n taabo nako n te bong aei, ao a mwaiti aika a na butimwaea te maroro ma ngkoe iaon taian iango aika a kaotaki i nano.

Te onaroka ike taian kauue aika a kirimatamata ao boiararaia aika a uaia n rikirake imarenaia e kamaiu mata. Ao e ngae ngke a kakaokoro, taian uee ni katoaia nako a kabouaki man te karau ae ti teuana ao ni karekea kaabueana man teuana taai. Aio naba aekakina ibukin te botannaomata. E kaainaki irouia reeti aika a mwaiti ao ni kirimatamata. Ma a bane n roko mai iroun te Atua ae ti temanna, ao titebo oia nikabane. Kakaokoron te utu n aomata e na riki bwa boton te namoraoi, n ai aron te katangitang ike taian nooti a bane n ikotaki ni kaotinakoa eena ae e kororaoi.

Te katiteuanaaki e kainnanoaki ibukin te maiu. Te tangira bon oin bukin te maiu. Inanon te aonnaba n rabwata, taian erementi ni bwaai nikabane tauaki iaan tuan te katikitiki. Tuan te katikitiki e ikotii taian erementi aika a kakaokoro n aron te uee ae e tikiraoi. Ma ngkana e kanakoaki te katikitiki arei, te uee e na mka nako ao n toki maiuna. Ao ai aron naba te botannaomata. Te katikitiki, te namoraoi, ao te katiteuanaaki bon taian korakora ake a taua te botannaomata ni kamatoaa.

Baha'u'llah E a tia ni karaoa te tamnei ke te banna ibukin katiteuanaakiia aomatan te aonnaba. Ti na riai ni kabanea ara kekeiaki ni katikiiia nako nanon te mronron ni katiteuanaaki aio. Ngkana ti kaitibo ma aomata n taian reeti, aono, aaro ao iango aika a kaokoro mai ioura, ti na aki riai ni kariaia taian kakaokoro aikai bwa a na riki bwa taian oo imarenara. Ti na riai n iangoia bwa rooti aika a kakaokoro ake a rikirake inanon te onaroka ni botannaomata ae e tamaroa ao ni kukurei ni mena ibuakoia.

1. Imwin kamatebwaian te kibu ane i eta n aron are mai mwaaina, iangoi taian maroro aika a tabe n taakinakoaki irarikim. Tera tabeua taian tabeaianga n aia iango aomata are e na kauki taian angaraoi nakoim n tibwai taian iango aikai ma ngaiia?

2. Te maroro iaon katiteuanaakin te botannaomata e na kona ni uotiko nakon te maroro iaon kakaawakin te katiteuanaaki inanon oin am baronga. Ko kona n taekini taeka tabeua iaon arora n tatabemaniira ni kona n ibuobuoki nako iai?

3. Ko na tangiria ni kamatenanoa teuana ke n raka taian koroboki aikai bwa ko aonga n okiri ngkana ko taetae iaon te atu n reirei aio ma raraom:

“Umwan te katiteuanaaki e a tia ni kateaki; tai iangoi ngkami imarenami bwa ianena. Ngkami uaan te oina te aroka, ao banikain teuana te mwaanga.”¹⁵

“E rangi ni korakora otan te katiteuanaaki bwa e kona ni kaota te aonnaba ae e bwanin.”¹⁶

“Katurua moam nakon te katiteuanaaki, ao karika raneanean otana bwa e na ota iaom. Ikoti ngkami nikabane, ao ibukin te Atua koutaanako wakaan te bwai are boton te ikakaiwi mai ibuakomi.”¹⁷

“Kam a kabaeaki bwa kam na kanim ngkami ni matoa nakon te bwai are e na karikirakea te itamwaomwao, te iakoakoi ao te katiteuanaaki.”¹⁸

MWAKORO 7

Te kibu aio e na buokiko n tibwatibwa nakon te maroro iaon te motiraoi, te bwai ae e korakora tabeaiangaia iai angia aomata:

Kakaokoron taian konabwai irouia aomata n tatabemaniia nako e kakaawaki ibukin maiun te botannaomata. Ai ngaia are, e bon aki kona n reke ae aomata nikabane a na boraioi n aroia nikabane. Ma aroia te botannaomata, n tabwaninna, e na riai n tautaekanaki man te boto n reirei ae te motiraoi. Te motiraoi e na riai n tabu, ao inamataia aomata nikabane e na riai n tararuaaki.

Te motiraoi e aki tiatianaki; bon te anua ae e taorababa. E na riai ni waakinaki inanon iteran nako maiun te aomata. Nikabane kaain te botannaomata a na riai ni kukurei ni uaan te botannaomata ae e rikirake, bwa ti bane ni kaaina rabwatan te botannaomata ae ti teuana. Ngkana temanna kaain te rabwata aio e nakonnano ke e karawawataaki, nikiran bwain te rabwata a na bane n rotaki naba. A na kanga n rotaki tabeua ao tabeua a mweraoi? Te botannaomata n te bong aei e aki tau te uaia n ibuobuoki imarenaia are e kainnanaoaki ao te uaia n tibwatibwa raoi; e aki barongaaki raoi. Taian tua ao boto n reirei a kainnanaoaki ake a na kakoauaa mweraoin ao kukurein te utu n aomata ae e bwanin.

Te motiraoi e kateaki iaon bouana aika te kanuanga ao te katuaa. Taian tautaeka a kairaki irouia naake akea aia onimaki, n akea te maaku ibukin te katuaa n te itera n Tamnei, a na kamatoai tuua aika a aki motiraoi. Te kantaninga ibukin te kanuanga ao maakakin te katuaa a uaia ni kainnanaoaki ngkana e na totokoaki te bwainikiriinaki. Taan karao tua ao taan kamwakurii taian tua a na ria n atai bwaai aika a na riki n te itera n tamnei ibukin aia moti. Taan kairiiri ake a kakoauaa bwa mwin aia mwakuri e na rimwii imwin maiuia n te aonnaba aio ao a ataia bwa aia moti e na katineaki iaon te kainikatine ibukin te motiraoi n Tamnei a na bon kakoauaa bwa a na katuanakoa te kairibuaka ae e iowawa ao bwainikiriinakiia tabeman.

1. N te tai are ko a tia n reireiniko ni kaotii taian iango ake i eta n te aro ae akea iai am kanganga, karaua iangoia bwa tera taian atu n reirei ibukin te maroro aika a na uaana man taian taratarannano aika e anga te kibu ae i eta.

2. Ko na kanga ni kaeka nakon te aomata ae e kakoauaa bwa te motibuaka e bon aki kona n toki?

3. Aika i nano bon tabeua taian kibu man Ana Koroboki Baha'u'llah ake a kaineti nakon te motiraoi are ko a kaungaaki bwa ko na kamatenanoa.

“Otaia aomata bon te Motiraoi. Tai tiringnga ma taian ang aika a kakaaitara aika te karawawataaki ao te tautaeka ae e iowawa. Oin bukin raoi te motiraoi bon kaotin te katiteuanaaki ibuakoia aomata.”¹⁹

“Akea te ota ae e kona ni kabotauaki ma te motiraoi. Babaaireakin raoi te aonaaba ao rauia aomata e katan iaona.”²⁰

“Te bwai are e kataneiaia te aonaaba bon te Motiraoi, bwa e boutokaaki ni boua aika uaai, te kanuwanga ao te katuaa. Boua aika uaai aikai bon boton te maiu nakon te aonaaba.”²¹

MWAKORO 8

Te maranga imarenan te kaubwai ao te maiu ni kainnanao e na raababa nako riki ni katoa bong, ao te kibu ae i nano e na buokiko ni maroro ma raoraom iaon aio ao taian kanoa ake a irekereke ma ngaia.

N te bong aei, ibukin akean te uaia n ibuobuoki imarenaia ao te irekereke ae e namoraoi, tabeman kaain te botannaomata a rauaki, a maiu n rangi ni mwengaraoi ao n rangi ni kaubwai, ao ake tabeman a kainnanao kanaia ao te tabo ni katantan. Tabeman a rangin riao kaubwaia, ao ake tabeman a maeka n te rangi ni kainnanao.

Tuan te botannaomata a na riai ni karioaki ao ni kamatoaaki n te aro are e aki kona n reke nakoia ti tabeman bwa a na rangi ni kaubwai ao ibukiia tabeman bwa a na rangi ni maiu ni kainnanao. Tiaki nanona bwa a na boraoi aroia, bwa korakoran taian kakaokoro ao taian konabwai bon rikian te karikibwai. Ma te kaubwai ae e rangin riao ae e rangin ribaaki n raonaki ma te maiu ni kainnanao are e kabuaa te kantaninga e kona ni kamaunaaki. Ngkana e bon eti ibukin te tia kabonganaa kaubwaina ni karikirakea te iokinibwai ao te karaobwai ibukin karekean ana raka, n ai aron naba anne te tia mwakuri e na riai n tau ana karekemwane ibukin maiuna. Ngkana ti nora te rangi ni kainnanao, ibuakona ti na kona ni kunea te kairibuaka ae e iowawa.

Oioin te rongorongon aio bwa te motiraoi n Tamnei e na kaotaki inanon aia waaki aomata. Taian aa ibukin aron te waaki ni karikirakean te kaubwai ae e bwanin a bon roko man te itera n tamnei ao a irekereke ma aonnaban te nano ao te tamnei. Naake a kaubwai a na riai n anganako man are e taonako irouia; a riai ni kamaraauraii nanoia ao ni mauboniia te niniwana ae e nanoanga. A riai naano n timantiaki imarenaia, te tangira e na riai n tatao n te aro are naake a kaubwai a na kukurei nanoia ni kan touii mwaneka ibukin katean raoi bibitakin aron kaubwaia ae e matoa. Ngaia i bon irouia a na riai n ataia bwa e aki motiraoi ke n riai iaan te tua bwa a na bwaina te kaubwai ae e rangin riao ngkai iai aika a maiu ni kainnanao inanon aia baronga n te aro are a taraa ni bua aia kantaninga. N te aro aio, a na kukurei n anganako kaubwaia, ao ni bon katuka ae e mwaiti n te aro are a bon maiu naba ni mwengaraoi.

1. Wareki taian kibu ao kamatebwaia inanon am kurubu n aron are ko bon tataneiai iai. A mwaiti taian kanganga ake a tabe n iangoaki irouia aomata ake a kaineti ma te rangi ni kaubwai ao te maiu ni kainnanao – te "kareke mwakuri, te bwakabwai, te auti ni maeka, akanne ti tabeua. Ko kona n iangoi taian atu n reirei riki tabeua ibukin te maroro are e na uaana man taian iango ake n te kibu aio?

2. Tera ae ko na kaekaa iai te aomata ngkana e ongo am taeka ae ko taekini taian iango aika i eta ao n titirakiniko aio: “Ko kataia n taekinna bwa naake a kaubwai a na mataata ao ni boutokai taian tua aika a matoatoa ibukin te tax, ao a na kukurei ni kabwakaa te mwaiti are e bon riai ao ni kaineti nakoia? Ko kanga n taku bwa e na kona n reke aio?”

3. Te kaoti bwa ko na kamatenanoa teuana ke uoua taian kibu man Ana Koroboki Baha'u'llah:

“... ko na riai n anganako uaam aika a raraoi ao n rangin tamaroa, bwa ko aonga ngkoe ao tabeman ni karekea mwina mai iai. Ai ngaia are a kabaeaki aomata nako bwa a na katabeia n te karaobwai ke te nakoa, bwa ikanne bon karabaan te kaubwai, O ngkami aomata n te mataata!”²²

“Ngkana matam a rairaki nakon te nanoanga, kaakeai bwaai ake a na uaana nakoim ao nimtiko nakon te bwai are e na bongana nakon te botannaomata. Ao ngkana matam a rairaki nakon te motiraoi, ko na rinea ibukiia kaain rarikim te bwai are ko na rinea bon ibukim.”²³

“E a kabwaia are e kaota tangiran moa tarina imwain tangirana i bon irouna.”²⁴

“Akea te mwakuri ae e tamaroa ae e a tia ni kabuaaki ke e na kabuaaki, bwa mwakuri aika a tamaroa bon taian kaubwai aika a kawakinaki Iroun te Atua ibukin taian uaa nakoia naake a karaoa te mwakuri.”²⁵

“... ongotaeka n aki riaon tian te taubaang, ao tai warekaki ibuakoia naake a rangin rianako aroia ni kaubwaia.”²⁶

MWAKORO 9

Ae i nano bon taian iango tabeua ake a na buokiko n ira buakon taian maroro iaon te atu n reirei ae te tauaninne.

Te tauaninne n aron teina nikabane – te aro, te reeti, te aine ke te mwane, te tabo are ko riki mai iai, kaubwaim – a urua ana koaua te botannaomata ao e kaitara ma Ana tua te Atua. Inanon ngaa n ririki e a tia te botannaomata ni karawawataaki n taian buaka ao waanakon te raraa are e kaungaaki reitinakona man te aekaki n tauaninne teuana ma teuana. Ngkana a teimatoa, ao e na aki motirawa te botannaomata.

E a tia te Atua ni kanakoia Ana Burabeti ibukin teuana oina are karekean te tangira ao te katiteuanaaki. Nikabane Bokin karawa a koreaki ma te tangira. Ngkana a kakoauaaki bwa a karika te kairiribai, a tia n aki uaana. Ai ngaia are, e a moamoa riki taian tauaninne n te aro a kaitaraa Ana motinnano ao Ana kaetieti te Atua.

Taian tauaninne n te aono e bon aki motiraoi. Te aonnaba bon ti teuana te aba, teuana te aono. Taian rain ao aontia ake a kaokoroia aono nako a bon karioaki; a bon aki karikaki Iroun te Atua. Aomata a katanoata te karaanga bwa te aontia imarenan aono aika uoua, ao a katokai aara nakon itera aika uoua, ma te karaanga e karikaki ibukiia ni kauoua ao kawain te rara ae e bon riai ibukiia nikabane. Bon tiaki te kario iango ao te nanoroo aika a kaungaia aomata bwa a na karikii taian bwaintituaraoi ibukin te maiu bwa bukin rikin te buaka ao te urubwai?

Te tauaninne n te reeti bon akea bwa ti te katautau ae akea nanona. Karan kunin te aomata bon ti mwin taian bibitaki mai irouia ana bakatibu ni waakinakon te tai man te tein te tabo ao te otabwanin. Anuan te aomata bon te kai ni baire raoi ibukin te botannaomata. Taubukin te tamaroa e aki katan iaon te reeti ke karan te kun. Te onimaki, itiakin te nano, mwakuri aika a tamaroa ao taetaenikawai aika a kamoamoaaiki bon ngaai aika a butimwaeaki i matan Atibunmataroan te Atua.

Inanon te tai ae e maan, aine a tia n riki ni karinanoaki nakoia mwaane ao ni karaoaki te kaairua nakoia. Taian kakaokoro imarenan te mwaane ao te aine bon te bwai ae e kainnanaaki n te aonnaba n rabwata; inanon aonnaban te tamnei ao a boraai. N Ana kataunaari te Atua, akea te kakaokoroaki imarenan te mwane ao te aine. Nikabane te botannaomata a tia n anganaki mai Irouna te niniwana ao te noraba. Nikabane iai aia konabwai ni karekei anua aika a raraai. Akea te bwai teuana n te bong aei ae e na riai ni kaokoroaki iai te mwane ao te aine.

Ni kaineti ma taekan te O Tetemanti, E taekina aio te Atua, “Ti a karika te aomata ni katotongara, n aekakira.” E teretere aio bwa e kaineti naba nakoia aine naba. Te aomata e a tia ni karikaki ni katotongan te Atua; are nanona, taian anua n tamnei a kaotaki ao n noraki n oioin koauan te aomata. Aio e koaua ibukiiia nikabane te botannaomata. E bon rangin aki butimwaeaki naba teutana te taeka are ti naake kaaan te kara teuana, te tabo teuana ke te aono teuana aika a karikaki ni katotongan te Atua. Ai kamiira ngkai a taku bwa ti naake a kaubwai aika a karikaki ni Katotongana ke n iangoia bwa taian kainibaire aikai ibukin kaanian te Atua bon te karinan ae e rietaata ibuakon te botannaomata. Te botannaomata a aki kona ni karekea kaotakiiia ma ti rinanon kaakeaan taian tauaninne ao karekean anua ni maiu aika a raraai man te Abanuea.

1. Kamatebwaia te kibu aei n aron are ko karaai n ake mai mwaaina ao ngkanne iangoi tabeua taian kakaewenako ake a tia ni uotirake raraom ao kaaan rarikim n tain te maroro ake a wewete nakon kamaunanakoan te tauaninne.

2. Ko na kanga ni kaeka ngkana te aomata ae e ongo ngke ko tibwai taian iango ake i eta e titirakiniko: “E kona n iai te tauaninne iroua ao ti aki ataia?”

3. E na bae n reke te angaraai iroum ni karinii ibuakon am maroro iaon iango aikai teuana mai buakon taian kibu man Ana Koroboki Baha'u'llah:

“Te aonnaba bon ti teuana te aono, ao te botannaomata bon kaaina.”²⁷

“Nikabane taian aroka aika a tibwa bwebwerake n te aonnaba a kaoti man tekaina te Aroka, ao nikabane taian timtim man teuana te Marawa, ao nikabane aomata a reke irouia bwaai aikai mai iroun temanna te Maiu.”²⁸

“Bon te aomata ni koaua are, n te bong aei, e kabanea nanona nakon te beku ibukin te reeti n aomata ae e bwanin.”²⁹

“Otan te anua ni maiu ae e raoiroi e riaon otan taai ao raneaneana mai iai.”³⁰

“Rianakon te aomata e aki wene inanon taian bwai ni katamaroa ke te kaubwai, ma ni bon arona ni kateina ae e aanaki n taian anua ni maiu aika a raraoi ao te mataata ni koaua.”³¹

“Te Atua e na kariaia bwa ko na kairaki inanon te tituaraoi iaan itera nako bwa ko na urui bouannantin taian koaua aika akea aaia ao n raebitiia nako rabunanimatan taian iango ni katautau irouia aomata.”³²

“Mai buakoia aomata nako te kabanea n aki tatabeakin bon te aomata are e kakauntaeka n aki akaaka ao e kakaei anga ni karakaa arona iaon tarina.”³³

MWAKORO 10

Ngkana ko maroro ma raoraom, angiin te tai ko na kona ni kabonganaa kanoan te kibu aio ibukin boraoia mwane ao aine:

Taai are iai rabwatana, rinanon otana ao kabuebuena, e kaota koauan oioin bwaai nikabane n te aonnaba. Te uaa are e raba inanon te aroka e kaoti iaon taian mwaanga ni kaeka nakon korakoran taai. N ai aron naba anne, Taain te Koaua, are e otanako n raneanea ae e tabwanin inanon karawan te tamnei, e kaotai taian aonnaba ake a bon aki kai noraki n taai ake rimoa. Anne bukina ngkai, n te roro aio, te boto n reirei ae boraoia mwaane ao aine e a tia n tabwanin ni kinaaki ao ai bon te koaua ae e bwai raoi.

E a tia Baha'u'llah n taekinna n te aro ae e rangin teretere bwa i matan te Atua akea te kakaokoro imarenaia mwaane ao aine. Te bwai ae te aki boraoi are e a tia n reke inanon rooro nako tiaki ibukin karietataakiia mwaane; bon ibukina ngkai aine a bon tuai man anganaki te angaraoi n ai aroia ibukin karikirakean aia konabwai ake a wene n raba irouia. Ma, e ngae n anne, n rongorongon taai aika a tia n nako ao e koreaki bwa a mwaiti aine aika a tia ni karekei taian tokanikai aika a rangi ni korakora.

Temanna mai buakoia aine aikai bon te tia kario, ae Nei Táhiri. E bungiaki ni moan 1800 tabun n te aono ike aine a bon tabwanin ni mena iaan aia kairiiri mwaane. Ngaia te moan aine ni butimwaea koauan Ana Kaotioti ae e boou te Atua. Ngke e riki bwa te tia kakoaua nakon inginimainikun te Bong ae e boou, e a riki n ataia bwa e a roko te tai ibukin koauan oioin boraoia mwaane ao aine bwa e nang riái ni kinaaki. E kabanea korakorana nakon katanoataakin te koaua aio. Ana atatai ao konabwaina ni kakarabakau e kaminoi nanoia mwaane ake a rabakau n ana tai. E ngae ngke taian korakora nikabane mai iroun te uea ae e bwainikiriiniia ao taan kairiiri n te aro a

kaitaraa, e bon aki tabwara naba teutana n taekina te koaua. Ao n tokina, e anga maiuna ibukin te Waaki are e a tia n rabwatia ma te matoa.

Ngkana ti kakoauaa te bwai ae e bon aki kataua te Atua anne bon te nanoroo ao kakoauaan bwaai aika akea nanoia. N te bong aei ao aine a riai ni kariaiakaki taian angaraoi nikabane bwa a na reiakinaki ao ni karekea nneia ae te boraai ma mwaane n iteran nako taian kekeiaki ake iroun te aomata. Ni karokoa ae e kakoauaaki reken te boraai imarenaia mwaane ao aine n te aonnaba, n ai aron te aonnaba n tamnei, waakiraken raoi te botannaomata e na bon aki kona n reke.

1. Ko riai, n aron are ko a tia ni karaioia mai mwaaaina, ni kamatebwaia te kibu aio n am kurubu ao ni kataneiai n atong taian iango ake iai. Iai taian maroro ae ko a tia n rinnako iai n taai aika a tibwa nako ma raraom ae e na uaana man taian taratarannano ake e anga inanona? Tera taian kanganga ake a maroroakinaki?

2. Tera tabeua taian koaua ao iango aika a taotira ibuakoia te botannaomata n te bong aei aika a na riai ni bitaki ngkana aine a na karekea nneia ae titebo nnena ma mwaane inanon maraen nako taian kekeiaki?

3. Ae i nano bon tabeua taian kibu man Ana Koroboki Baha'u'llah ake ko na tangiria ni kamatenanoi:

“Aine ao mwaane a bon tia ao a na teimatoa n aki toki ni boraai i matan te Atua.”³⁴

“Kam aki ataa bukina ngke Ti kariki ngkami man te bubuntano ae ti te arona? Bwa akea ae e na karietaata riki iaon are temanna.”³⁵

“N te Bong aei Tabonibain te tituaraoi n tamnei e a tia ni kanakoi taian kakaokoroaki. Ana toro te Atua ao Ana tabonibai aika aine a taraaki iaon te boraai ae ti te arona.”³⁶

MWAKORO 11

Te kabanea ni kibu ae ko a tuangaki bwa ko na kamatebwaia bon iaon te atu n reirei are te reirei ae e taorababa:

Karikirakean te reirei bon te bwai ae e kainnanoaki ae e kaakaiaki kawaekoaakina ibukin ara tai aio. Akea te aono teuana ae e kona ni karekea te maiuraoi ma ti ngkana e karika te reirei bwa teuana boton ana tabeaianga. Oin bukin kerikaakin te botannaomata bon akean te kawai nakon te atatai.

E na riai ni moanaki te reirei mai iroun te merimeri. Bon taben te karo ao te tina bwa a na kabanea korakoraia ni kareireiai natiia, ni katamaroai anuan maiuia ni kaineti ma tuan te reirei n tamnei ao aroaro aika a raraoi, ao ni kakoauaa bwa a kataneiaaki n taian aati ao te tiaienti. Tiina bon taan moan reirei nakon te botannaomata; a riai ni kamamma natiia ni mamman te ataibwai. Nikabane ataei a na riai n reirei; aio tiaki te bwai ae e kona ni katukaki ke n tinanikuaki taekana. Ngkana kaaro a kona ni kaitarai kabanemwane ake a kainnanoaki, a riai ni karaoa aio. Ma ngkana a aki ao taben te baronga ni karekea angan kareireian te ataei anne.

Te reirei e na riai ni karikirakea inanon te aomata te nano ni kan karekea taubukin te tamaroa. Ti na riai n niniaki ni kororaoi te aomata ao ni uaiakinna ma te ingainga n nano. Ti na riai ni uaiakina karekean te rianako n te itera n tamnei, n riki ni kinaaki ibukin aroaro aika a tamaroa n te aonnaba ni botannaomata – ibukin te kokoaua, te kakaonimaki, te beku nakon te botannaomata, te tangira ao te motiraoi. Ti na riai n rianako ibukin ara kekeiaki ni karikirakea te raoi ao te katiteuanaaki ao ni Wantongaa te reiakinaki. Ni kairiia aomata iaon te aekaki ni kawai aio bon te tabe ae e koaua ibukin te reirei.

1. Imwin kamatebwaian te kibu ae inanon ami kurubu, kataia ni katebenakoi tabeua taian tabeaianga irouia raraom iaon te reirei. A kanga taian iango ake i eta ni kaekai aia kanganga?

2. Te kaoti bwa ko na kamatenanoa teuana ke n raka mai buakon kiibu aikai man Ana Koroboki Baha'u'llah:

“E aki tangiraki bwa te aomata e na tiku n akea ana atatai ke ana konabwai ni mwakuri, bwa ai akea ngaia ngkanne bwa ai ti te kai ae akea uaana.”³⁷

“Kabwaoua am iango ao am motinnano nakon kareireiaia aomata ao te botannaomata n te aonnaba . . .”³⁸

“Te aati, karaobwai ao tiaienti a karikirakea te aonnaba n aomata, ao a karekea te angaraoi ibukin te karietataaki.”³⁹

“Ni koaua, te atatai bon te kaubwai ae e kakoauaaki ibukin te aomata, ao boton te mimitong, te bwaintituaraoi, te kukurei, te karietaaki, te kimwareirei ao te kukurei nakoina.”⁴⁰

MWAKORO 12

Te raoi bon te tabeaianga n aia iango aomata nako. Kateakina e bon rangi ni kaakaiaki kawaekoaakina ao n rangi ni kakaawaki. Ngkai ko a tia ni iangoi tabeua taian boto n reirei ake a kabwarabwaraaki n taian kibu ake a tia n nako, ko na kunea bwa e bongana n rinanoi iaon te titiraki ae te raoi ae e taorababa.

E mwaiti ae e katan iaon, ni koaua, taian tautaeaka ni karaoi kawai aika a bon kona n touaki ibukin kamaunanakoan te buaka. Taian boraraoi n te itera ni politics (ke n tautaeaka) ibukin kaetan taian itabaraaraa ao ni kauarerekei bwaai ni buaka a kakaawaki ibukin uaiakinan te raoi, n aron naba taian kawai aika a mwaitikurikuri ibukin te uaia n reitaki n te aonnaba imarenaia aono nako. Ma, e ngae ngke kakaawakira taian kawai aikai, a na aki kona ni karekea te raoi are e teimatoa n aki toki ngkana taian boto n reirei ake a maroroakinaki mai mwaaia n aki kateaki n te aonnaba. Ni karokoa ae aomata a reiakiniia n ukora te koaua ao n ataia bwa te koaua bon ti teuana, a na aki bon teimatoa, tao ti na titirakiniira, taian kairiribai ake mangkoa? Bane n titebo aron moan rikira. Te Atua e tararuaia ao e reireiniira rinanoia Ana Tia Uarongorongo. Aia reirei a bane ni wene iaon te aa ae ti te tikina ae te tangira ao te itamwaomwao. Ti ni karokoa ae e ataaki katiteuanaakiia aaro nako ao a nang tibwa toki taian karawawata ao otan te aro e na kaotaa te kawai nakon te raoi. Ti riai n titiraki riki, e aki riai ibukin te tiaienti ao te aro bwa a na uaia n namoraoi imarenaia, ibukin kamaunanakoan nanging te nanoroo ao ni kaota kairuan taian tauaninne nikabane, ake bwaai n totoko aika a rangi ni korakora nakon te raoi? Te titiraki riki teuana ae ti na tabekia, e kona ni kateaki te aonnaba ae e rau, ngkana te kakaokoro ae e rangi ni korakora imarenaia aika a rangi ni kaubwai ao aika a maiu ni kainnana e aki tararuaaki ni mwakoron nako te aonnaba? Ao, ni karokoa ae a kona aine ni mwaing nakon taian kekeiaki iroun te botannaomata nikabane n te aro ae e boraoi aroia ma mwaane are e na kona iai ni kamwawaakinako te iowawa are e a tia n anuana angiiin rongorongon taai aika a tia n nako n te aro ae e na karekeaki te raoi ao te maiuraoi ni koaua. Rooro aika a tabe ni kaoti a na riai naba ni bane n reireiaki ni kaineti ma kanoan taian boto n reirei aikai, bwa e raawa te kantaninga ibukin te raoi n urubekeaki. Ko na bae n tangiria ni kamatenanoa ana taeka Baha'u'llah aikai bwa ko aonga ni kona n tibwaia ma tabeman ake a tabeaianga ibukin aia tai ae e na roko te botannaomata:

“Mweraoin te botannaomata, rauna ao kamanoana, a aki kona ni karekeaki ma ti ngkana ao ni karokoa are e a matoa raoi ana katiteuanaaki.”⁴¹

REFERENCES

1. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1983, 2017 printing), CIX, par. 2, p. 243.
2. *Ibid.*, CXXXII, par. 1, p. 325.
3. *Ibid.*, XXXIV, par. 5, p. 89.
4. *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1988, 2005 printing), no. 11.1, p. 161.
5. Bahá'u'lláh, *The Kitáb-i-Íqán: The Book of Certitude* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 2003, 2018 printing), par. 151, p. 131.
6. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, XXVIII, par. 2, p. 77.
7. *Ibid.*, XXIV, par. 1, p. 66.
8. *Ibid.*, CXI, par. 1, p. 246.
9. *Ibid.*, XLIII, par. 6, p. 106.
10. *Ibid.*, CX, par. 1, p. 244.
11. *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, no. 15.4, p. 220.
12. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, XCV, par. 1, pp. 219–20.
13. *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, no. 9.13, p. 141.
14. *Ibid.*, no. 5.13, p. 51.
15. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, CXII, par. 1, pp. 247–48.
16. *Ibid.*, CXXXII, par. 3, p. 326.
17. *Ibid.*, CXI, par. 1, p. 246.
18. *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, no. 7.20, p. 90.
19. *Ibid.*, no. 6.25, pp. 66–67.
20. Bahá'u'lláh, cited by Shoghi Effendi, *The Advent of Divine Justice* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 2006, 2018 printing), par. 42, p. 41.
21. *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, no. 3.23, p. 27.

22. Bahá'u'lláh, *The Hidden Words* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 2003, 2012 printing), Persian no. 80, p. 51.
23. *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, no. 6.19, p. 64.
24. *Ibid.*, no. 6.37, p. 71.
25. Bahá'u'lláh, in *Huqúqu'lláh—The Right of God: A Compilation of Extracts from the Writings of Bahá'u'lláh and 'Abdu'l-Bahá and from Letters Written by and on Behalf of Shoghi Effendi and the Universal House of Justice*, compiled by the Research Department of the Universal House of Justice (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 2007), no. 16, p. 16.
26. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, CXVIII, par. 2, p. 283.
27. *Ibid.*, CXVII, par. 1, p. 282.
28. Bahá'u'lláh, cited by Shoghi Effendi, *The Promised Day Is Come* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1996, 2018 printing), par. 279, p. 187.
29. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, CXVII, par. 1, p. 282.
30. *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, no. 4.11, p. 36.
31. *Ibid.*, no. 6.3, p. 57.
32. *Ibid.*, no. 6.3, p. 58.
33. *The Hidden Words*, Persian no. 5, pp. 23–24.
34. Bahá'u'lláh, in *Women: Extracts from the Writings of Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi and the Universal House of Justice*, compiled by the Research Department of the Universal House of Justice (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1986, 1997 printing), no. 54, p. 26.
35. *The Hidden Words*, Arabic no. 68, p. 20.
36. Bahá'u'lláh, in the compilation *Women*, no. 3, p. 3.
37. Bahá'u'lláh, in *Excellence in All Things: A Compilation of Extracts from the Bahá'í Writings*, compiled by the Research Department of the Universal House of Justice (London: Bahá'í Publishing Trust, 1981, 1989 printing), no. 5, p. 2.
38. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, CLVI, par. 1, p. 378.
39. Bahá'u'lláh, *Epistle to the Son of the Wolf* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1988, 2016 printing), p. 26.

40. *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, no. 5.13, p. 52.
41. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, CXXXI, par. 2, p. 324.

Taian Boto n Iango ibukin te Kanano

Oin Bukina

Ni karikirakea te anua ni maiu are kaakawaraia raao ao kaain
rarikira ni maroro iaon taian boto n iango aika a kakawaki
n te itera n tamnei

MWAKORO 1

Te katenua ni iunite, n aron are mai mwaaina, e tabe ma taian konabwai ake a anganiira te kona n rinnakoi taian maroro aika a nanonaki ao a kakukureia te nano. Te bwai are ti kabaraaka ara iango nako iai n te kauoua n iunite bon iaon taian angaraoi ake a mwaiti ni kaoti ibukin karietaakin ana karinan te maroro rinanon karinakin taian boto n reirei n te itera n tamnei. Ikai ao te bitaki te taratara nakon taian kakawari ake ti karaoi nakon mwengaia raao ao kaain rarikira n ukeabaia ma ngaiia taian boto n iango ake a boboto iaon te maiu inanon te baronga.

Inanon taian kaawa ao bwarikonimwenga ni kabutaa te aonnaba, kurubu n raao a kakorakoraia n rinnako inanon taian waaki aika a irekereke are kanoaia aika a katoa tai aika taian bobotaki n taromauri, taian kiraati ibukin aia reirei n tamnei ataei, taian ikotaki irouia kairake n ataei, kamronron ni kamatebwai, ao te kaembing irouia roronrikirake ao aekakin kaembein nako. Ngke e tabe ni kanenei wakaana te banna ni iwawaaki aio inanon te kaawa ao ngke e tabe n rikirake riki mwaitiia aika a kababanea nanoia nakon aekaki ni beku aikai, to boto n rao e tabe n rikirake riki mwaitina ao marurungina. Te kanoa ae e babaireakiraoi ibukin te kakawari nakon mwenga aika a riirikirake riki mwaitiia inanon te kaawa ao te bwarikonimwenga bon te kanoa teuana ae e kakaawaki ibukin te waaki ni katei baronga. Taian boto n iango aika a kakaokoro a taekinaki n tain te kaakawari. N aron te katoto, te tia reirei ibukin ana kanoa te Baha'i ibukin aia reirei ataei, e na riari ni kaakawariia aia karo ataei ni maroroakinii taian boto n iango ake a kaineti nakon te reirei. Kaakawari n aron aikai a riari ni karaoaki nakon mwengaia kairake n ataei ao roronrikirake irouia naake a beku bwa animeita ao tuuta ni maroroakinii taian atu n reirei ake a kaineti ma taian kakaewenako ao angaraoi ake a irekereke ma taian ririki aika a kakaawaki aikai inanon maiun te aomata. Taian maroro ake a karaoaki ma kaain te mwenga iaon taian boto n iango ake a kananoi aia atatai iaon te Aro a na kakoauaaki bwa a rangi ni kakaawaki. N ikotakiia, mwin taian kakawari iaon katein te itamwaomwao are e na otirake n te baronga e aki kona ni kabwarabwaraaki korakoran mwina ae e kakaawaki.

MWAKORO 2

Ibukin oin ana waaki te iunite aio, ti na taraa te bwarikonimwenga ae ti karioa ike a waakirake iai taian kanoa ake a kabwarabwaraaki i eta, ao ti na kabonganaa bwa te banna ibukin kamatebwaian aekaki ni maroro ake tao a na taakinakoaki iai n tain kawaran te mwenga teuana.

Alejandra bon te ataeinaine n ana katenua n ririki n te reirei ae e rietaata (university). Ngaia ao temanna mwanena, ae ataein naba te reirei, a maeka ma aia karo n te bwarikonimwenga ae ti karioa aio, inanon te auti are a bungiaiki ao n ikawairake iai. Ngaia aman n ikotaki ma te taanga n ataei ake a tibwa mwaing nakon te bwarikonimwenga a kakaitibo ni katoa wiiki n tataro ao n ikakarabakau iaon waakiraken taian kanoa ake a tabe ni kateaki irarikiia ae e kaainaki irouia 8,000 te aomata. Teniman riki a irabuakon taian ikoikotaki aika a katoa wiiki aikai ao a moanna n iangoia n te aro ae e babaireakiraoi tiaki ti aia mwakuri ni beku ma bon te waaki ni katei-baronga ae e bwanin: te tia reirei n aia reirei ataei are e moanaki onoua te namwakaina n nako ao uoman roronrikirake aika kaka tebwimaitiua aia ririki ake a kaira te kekeiaki ibukin te kurubu ni kairake n ataei ni buokaki iroun mwanen Alejandra ae e ikawai nakoina, are e a bon tia n animeita n aia kurubu ngke a kairake ao are e kaakawariia aia karo n taainako.

Te moan tiete ni maroro are ti na kamatebwaia bon imarenaia Alejandra ao kaain te utu ae te Sanchez, ae te utu ae a rangi ni kinaaki ao ni karineaki n te bwarikonimwenga arei. Te buu te mwane ao te buu te aine ai kaka onobwi tabun aia ririki ni maiu ao, ngkai a tia ni kaikawaia natiia mwaane ao aine, a maeka n ti ngaia iraua te auti imarenaia. Tangaia Mr and Mrs Sanchez a uaia ni kona ni wareware ao ni koroboki ma e aki rangin abwaabwaki te reirei ae a tia ni karekea. Aron karineaia ae e taabangaki ae a ebiebi iai bon ibukin wanawanaia ae a tia ni karekea rinanon aia taneiai inanon te maiu n tituaraoi ao mwakuri aika a itiaki. A tia n atai ana reirei te Baha'i inanon tabeua te tai, ma ai tibwa n taai aika a nako are a tia n iangoia bwa a na ukeuke riki ma te ingainga n nano. Teuana te wiiki n nako, a reitaki nakoia ana karo Alejandra nanoia ni kan kaaina te baronga. E a tia ni karaokaki te babaire ibukin te botaki ni butimwaaibukiiia ao, irarikina, a tia ni kariaia bwa Alejandra e na kawariia ni katoa tai inanon tabeua te wiiki n tibwaia ma ngaia taian boto n iango aika a iruruamwi are e na buokiiia ni kananoa riki aia atatai iaon te Aro. Man ririmwian kanoan taian kaakawari aikai, ko na kona n ukeabai taian boto n reirei ao n te tai naba anne n rinanoi iaon bibitakin ao maiureirein te maroro n taai akanne.

MWAKORO 3

E iangoia Alejandra bwa e na kabotoa ana moan maroro ma taangaia Mr and Mrs Sanchez iaon te kabwarabwara ae e kimototo ae i nano iaon te boto n iango are, Ana Boraraoi te Atua ae akea tokina.

Te Tia Karikibwai ni bwaai nikabane bon te Atua, Temanna, Akea Kabotauana, Te Taubobonga I Bon Irouna. E reireiniira Baha'u'llah bwa oioin raoi te Atua e aki kona n ataaki n ana iango te aomata, bwa te bwai ae e tiatianaki arona e aki kona n ataa te bwai ae akea tiana ao tokina. Taian katautau ake a karaoi aomata Ibukina bon akea bon ti uaan oin aia iango ni katautau. Te Atua tiaki te aomata, ao Ngaia tiaki ti te korakora ae e tibwaaki iaon te uniweeti. Taian taeka ake ti na riai ni kabonganai ni kaineta te Boto ibukin rikira, n aron Tamara are i Karawa, Te Korakora mai Karawa, Te Tamnei ae E Korakora, a kaota Arana ao anuana n newen te aomata ao a rangin aki botau ibukin Kabwarabwaraakina.

Inanon Taeka Aika a Raba, ti wareka aio:

“I tangira karikam, ai ngaia are I karikiko. Ai ngaia are, ibukin aei, ko na Tangirai, bwa I aonga n atonga aram ao ni kaona tamneim n tamnein te maiu.”¹

LoreInanon te kibu aio, E tuangiira Baha'u'llah bwa Ana tangira te Atua ibukira bon bukin raoi karikara. Ti na riai n aki mwamwaninga taekan te tangira aio, are e kamanoira, e kamaiuira, ao e kaniira ma tamnein te maiu. N tain te kanganga ke te mwengaraoi, n te nanokaawaki ke te kukurei, ti na uringa bwa Ana tangira e rabwatiira n tainako.

Man ana reirei te Baha'i, ti reireinaki bwa, ngkai E a tia ni karikiira man Ana tangira, te Atua e a tia n rinnako inanon te Boraraoi ma ngaira. Te taeka ae te “boraraoi” e kananonaaki bwa te kabaebae ke te berita imarenaia uoman ke n raka mwaitin te aomata. Ni kaineti ma te Boraraoi are akea tokina, Te Tia Karikibwai ae Te Kabanea n

Akoi e aki kona ni kitaniira ao, man te tai teuana nakon teuana, e kaota nakoira Ana Motinnano ao Oin Bukin Ana Kantanina rinanon Ana Tia Uarongorongo temanna.

Te weabe ae “ni kaotioti” e kananonaaki bwa e na kaotaki, ni kaota te bwai teuana ae e tuai ataaki mai mwaaina. Taan Uarongorongo mai Iroun te Atua bon Naake a okoro Ake a katii nakoira Ana Taeka te Atua. Bon taan Reirei ni kataorababa ake a reireiniira aron te maiu ni kaineti nakon Ana Kantanina te Atua ao aron karekean te kukurei ni koaua. Ibuakoia bon Taan Kaotioti ake Aberaam, Kuritina, Moote, Zoroaster, Buddha, Christ, Muhammad ao, ni koaua, te Báb ao Baha'u'llah, Taan Kaotioti aika a bwebwe mai iroun te Atua ibukin te roro aio n rongorongo te botannaomata.

LAI ngaia are, Ana Boraraoi te Atua ae akea tokina, E a tia ni kakoroa are Tabena. Te titiraki ae moan te kakaawaki ae te aa ti na riai n titirakiniira nikabane bon aio, “Nna kanga ni kakoroa bukin tabeu n te Boraraoi?” Te kaeka e na kuneaki inanon taian koroboki n aaro nako are e kangai: man kinaakin Ana Tia Kaotioti te Atua ao n ongotaeka nakon Ana reirei. Te kaeka aio e kotokoto nakon oin bukin raoi maiura, are ti na ataa ao n taromauiia te Atua. Inanon te Tataro are e Kabaebae are e kimototo, ti katanoata ni kangai:

“I kaotia ma te koaua, O Atua, bwa Ko a tia ni karikai bwa Nna Ataiko, ao n Taromauiiko. I kakoauaa, n te tai aio, nakon aki korakorau ao nakon Mwaakam, nakon maiu ni kainnana ao nakon Kaubwaim.

“Akea riki te Atua riki temanna bwa bon ti Ngkoe, te Buoka n te kangaanga, ao te Maiu i bon Irouna.”²

Ngkai e kanganga iroua bwa ti na ataa te Atua ma ti rinanoia Ana Taan Kaotioti, ti te kawai are ti na kona ni kakoroa bukin karikara inanon maiura bon man Kinakiaa ao iriirakin Ana reirei. N te bong aei, nanora a takaburinako ma te karabwarabwa ibukin te bwaintituaraoi are te maiu inanon te tai ngke te berita are e karaoaki inanon Taian Boki aika a Tabu nikabane, bwa te raoi ao te motiraoi a na kateaki iaon te aonnaba, e a tabe ngkai ni kakoroaki bukina. E katanoata Baha'u'llah:

“Aio te Bong are Ana bwaintituaraoi te Atua aika taubukin te tamaroa a tia ni kabwaroaki iaoia aomata, te Bong are inanoaana Ana tituaraoi aika moan te mwaaka a tia ni karinaki inanon karikibwai nikabane. E bon riai irouia aomata nako n te aonnaba bwa a na kabooi nanoia, ao, ma te katiteuanaaki ao te raoi ae e kororaoi, ni maeka iaan nuun Kain Ana tararua ao Ana tangira n akoi.”³

Imwain ae ti reitinako ma ara karaki, ko riai ni wareka te kabwarabwara are i eta ao n rinanoia teuana te barakarabwa imwin teuana ma kaain am kurubu. Ko kona n titiraki imarenami ao ni kaeka naba imarenami, ni karokoa ae kam a bane ni kona ni kabwarabwarai n te aro ae beebete ao akea ami kanganga iai. Reiakinami raoi n taian koroboki raoi e bon moamoa kakaawakina, bwa tibwaakin taian kibu man taian Koroboki n taian maroro n aron aio e bon aki kona ni kamaenakoaki. Taian kataneiai aikai a na buokiko n iangoi taian iango ake a kaotaki inanon te mwakoro aio ao iaon nanon taian kibu ake a koreaki:

1. Ko na kanga ni kabwarabwaraa nakon te aomata bwa te Atua bon te oioi ae E aki kona n ataaki? Te moan barakarabwa are i eta e na buokiko ni kaineti ma aio.

- _____
- _____
- _____
- _____
2. E aera ngkai E karikiira te Atua? _____
- _____
3. Tera nanon te taeka ae te “boraraoi”? _____
- _____
4. Tera ae e a tia ni berita te Atua inanon Ana Boraraoi ae akea tokina ibukin te botannaomata? _____
- _____
5. Tera oin bukin maiura? _____
- _____
6. Ngkana ti aki kona n ataa oioin raoi te Atua, tera nanon ae oin bukin maiura bwa ti na ataa te Atua? _____
- _____
7. Tera nanon te taeka ae “kaotioti”? _____
- _____
8. Korei araia tabeman Ana Tia Kaotioti te Atua: _____
- _____
- _____
- _____
9. Tera ae e kainnanoaki mai ioura ngkana ti na kakoroa bukin tabera n te Boraraoi? _____
- _____
10. Kabwaninii taian kibuntaeka aikai:
- a. N te Bong are Ana bwaintituaraoi te Atua _____
- a tia ni kabwaroaki iaoia te botannaomata.
- b. N te Bong are inanoaana Ana tituaraoi te Atua aika _____
- a tia ni karinaki inanon karikibwai nikabane.

- c. N te Bong aei, ti riai ni _____, ao, ma te katiteuanaaki
ao te raoi ae e kororaoi, _____
_____.

11. Tera ae e tuangiia aomatan te aonnaba Baha'u'llah bwa a na karaeia? _____

MWAKORO 4

Kanoan te boto n iango are e kan tibwaia Alejandra ma Mr ao Mrs Sanchez bon tiaki ti ngaia anne ae e mena n ana iango. Ana kantaninga bwa e na karikirakea te reitaki n iraorao ae e matoatoa ma te taanga aio. Man ana taneiai, e ataa mwin te iango ae e tauaninne ao iango ni katorotoro aika a bubuaka aroia. Aikai e na bon angaraoi aron katuanakoana; ana reirei ae e rietaata e aki kakerikaaka aron anuana ni kamangori. Akea te bwai inanona ma bon ti te tangira ni koaua ao te karinerine ibukiia taangaia Sanchez. Inanon ana tai n iangoia bwa e na kangara ni kabwarabwaraa te moan boto n iango, e kauringa bwa aio ai tibwa moanakin te maroro ae e na reitinako are e na taakinakoaki inanon wiiki aika a mwaiti. E kinaa bwa, e ngae ngke e kakaawaki kaotakin taian iango aika a irurumwi n te aro ae e teretere raoi, e na riai n tei n taabo tabeua bwa e na kakauongo nakon aia kaeka te taanga aio. “Nna kataia n aki nakonnano,” e tuanga i bon irouna, “bwa anne te tai are I a bon reitinako naba n tataetae, ao e na aki tein raoi te maroro.” E reitinako Alejandra n iangoa riki aron ana kaakawari rinanon te kawai aio. Ngke arona bwa ko riki bwa ngaia, a ngaa mai buakon aikai ae ko taku bwa a bon riai ao n tau n rinnako n am iango?

- _____ Bon tabeu ni kairiia Sanchez inanon te Aro ao n taraia bwa a karekei raoi bwaa
ake I reireiniia.
- _____ Ai kakaawakira te tibwanga ni kona ni kabanea tabeua te tai ma te taanga ae e
rangin tamaroa aio ao n tibwaia ma ngaiia taian kibu man te Korobok.
- _____ I ataia bwa e kakaawaki te kaakawari aio. E ngae n anne, au kantaninga bwa e
na aki rangi ni maan bwa iai riki tabeu aika nna karaoi.
- _____ A na rangi ni matoatoa taian kibu ibukiia. Nna riai n ti taekini uoua taian iango.
Te bwai ae e kakaawaki bon kaotan te tangira nakoia.
- _____ N roroia aio, ao taangaia Sanchez a bon aki kona n reiakinaki te bwai ae e
mwaiti.
- _____ I rangi ni kariaria nakon kawaraia ao n ongora nakon aia taratarannano inanon
ara tai ni maroro iaon taian boto n iango ao n rinanoi taian koroboki.
- _____ A kona ni wareware. I a bon ti kanakoa te moan kabwarabwara ao ni katikui
taian koroboki nakoia bwa a bon kamatebwai i bon irouia.
- _____ Ngkana I kaoti nakoia taian iango, nna riai n tei n angiin te tai bwa ti aonga ni
kona ni uaia ni kamatebwaia taian koroboki ao n ikakarabakau iaona.

_____ Au kantaninga bwa nna kona ni kaota te boto n iango ae e bwanin n akea te kanganga ao n tuangiia ngkana iai aia titiraki ngkana e bane.

Ko kona n iangoi riki tabeua am namakin ke am iango ake ko na tangiria ni karaoya ke n aki karaoya ngke ko katauraai nakon am kakawari?

MWAKORO 5

Ana moan kaakawari Alejandra nakon mwengaia taangaia Sanchez e nakorai. Te taanga aio a namakina nakon nanona ao a kabebetea nanona ma aia mwannano ae e aabue ao aia akoi. A kakauongo raoi ao a ira buakon te maroro n tabwaninna, ni karaua ni kabaraaka aia iango nakon taian kibu. Ti tain te kanganga teuana ngke e a toki bwa e a kubanako Alejandra iroun Mrs Sanchez ma te titiraki aio: “I a tabe ni mwanuoakina Kuristo ngkana I kaaina te baronga ni Baha'i?” E ataa te kaeka Alejandra, ma e rangi n anaa te tai aron babarongaakin ana kaeka iaon. E matangare Mr Sanchez ao e buokia: “I taku bwa au tangira ibukin Kuristo e a rikirake riki ngkai ti a tia n reiakinaki ana reirei te Baha'i.” “Ao anne arona irouia angia aomata ni kabutaa te aonnaba,” e taekinna Alejandra, are a barongaaki raoi ngkai ana iango. “Aia tangira ibukin Moote, Kuristo, Kuritina, Buddha, Zoroaster, ao Muhammad e a kakorakoraaki riki ibukin Ana reirei Baha'u'llah iaon katiteuanaakin te Atua, katiteuanaakin aaro, ao katiteuanaakin te botannaomata.”

E na bongana ibukin ngkana ko anaa teutana te tai n am kurubu ni maroro iaon tabeua taian anua ao tein te iango ake a kaoti n ana tai Alejandra ni kaakawari n te aro bwa e nakorai. Ae e moamoa mai buakoi bon te kamangori. Aan te kamangori nikabane bon te kamangori i matan te Atua. Mai iai ao e bwebwerake te kamangori ibukia Ana karikibwai. Bon akea riki te tai ae e kakaawaki iai te kamangori irarikin are taekinan te Atua ao Ana Tia Uarongorong. Ko riai n rinanoi ana taeka aikai Baha'u'llah ao ni kabane korakoram ni kamatenanoi:

“Naake a tangiraki iroun te Atua, e ngae ngke te tabo raa are a ikotaki iai ao e ngae ngke antai are a kaitibo ma ngaia, a na riai ni kaota, n aia iango nakon te Atua, ao ni kateia are a bukamarua iai Kamoamoaakina ao Mimitongina, te aro ni kamangori ao te aantaeka n te aro are nikabane taian atom inanon te bubuntano iaan wacia e na kakoaua nakon nanon aia babanennano. Taian maroro ake a karaoaki irouia tamnei aika a tabu aika e na riai ni kaongoaki man te aeka ni korakora n te aro are taian atom n te bubuntano aikai a na kimwareirei man ana rorooti. A riai ni karai aroia n te aro are te aonnaba are a nakonako iaona e na bon aki kona n atong taeka n aron aikai nakoina: 'Nna riai n tangiraki riki iaom. Bwa noria, aron au taotaonakinnano are I uouota iai te rawawata are e kawenea iaou te tia unuuniki. Ngai te bwai ni mwakuri are e reitinako n tibwatibwai nakoia aomata nikabane taian kakabwai ake E a tia Ngaia are Boton te karairoi n onimakinai iai. N aki tabe ma te karineaki are e anganaki nako aou, ao taian kakoaua aika aikoa kona ni warekaki mwaitia ibukin kaubwai – te kaubwai are e katauraai kainnania nikabane karikibwai – nora mwaitin au kamangori, kakoaua aron te aantaeka ae e tabwanin ae I kariaia nakiu bwa nna toutouaki iaan wacia aomata. . . .”⁴

N aron ae e kaotaki i eta, te kamangori i mataia raora n aomata e bwebwerake man te kamangori nakon te Atua. Ni bon airi ma te aekaki ni kamangori aio are ti karaoa iai ara tataro n ara tai ni kawara mwengaia raao ke kaain rarikira ni uaia ni kananoa riki mataatara iaon tabeua taian boto n iango. N tain te maroro aei, ti raira ara iango n aki toki nakon te Atua, ni Bubutiia bwa e na kaotai ara iango ao nanora ao naake a mena ikekei. A mwaiti taian taeka aika a kimototo ao kibuntaeka man taian tataro ake ti kona ni kamatenanoi ni kaaki te kantaninga aio inanon ara iango. Aikai bon ti tabeua:

“Kaotai nanora, kariaia matara aika a matairiki ao taningara aika a tatabeakinraoi.”⁵

“O te Uea! Anga Am bwaintangira aika akea tokia, ao kariaia te ota n Am kairiiri bwa e na otanako.”⁶

“Kauka rokan te keite ibukin te mataata ni koaua ao kariaia otan te onimaki bwa e na otanako n tamaroa.”⁷

“O te Uea! Kaotai matara bwa ti aonga ni kona n nora Otam.”⁸

“N tabwanin I rairaki nakoim, ma te ingainga n nano ni bubuti Nakoim ma nanou nikabane, au iango ao neweu, ni kamanoai man bwaai nikabane aika a biri ni kaitara nakon Nanom n aio, te raaun ibukin Am katiteuana n tamnei . . .”⁹

MWAKORO 6

E onrake nanon Alejandra n te kimwareirei imwin kawarakin mwengaia taangaia Sanchez ao ana maroro ma ngaiia iaon te boto n iango are te Boraraoi are akea tokina. “Te roko are imwina,” e iangoia, “bon te angaraoi nakoia ibukin kananoan aia atatai iaon maiun Baha'u'llah.” Ae i nano bon te kanoa are e na kabonganai kanoana:

E bungiaiki Baha'u'llah n 12 n Nobembwa, 1817 iaon Tehran, atuun kaawan Botia. Ma ngke te teei Ngaia E kaota te anua ni maiu ae e rangi ni kaokoro, ao Ana karo a bon taku bwa E katauaki ibukin te waaki ae e korakora riki. Taman Baha'u'llah, te minita ae e rianako inanon ana oo te uea, e rangi ni korakora ana tangira ibukin Natina te Mwane aio. N te tairiki teuana e miiakina Baha'u'llah bwa e uaua inanon te marawa ae akea tiana, Rabwatana ae e raneanea ao ni kaotaa taari are moan te rababakaei. Irarikin Atuuna ao a tikinako Irana aika a rooroo ni mwarairai, n taabeibeti n itera nako. A mwaiti ika ake a ikotaki Irarikina, ni katoaia nako a taua tabon Irana kakateaina. E ngae ngke a rangi ni mwaitikurikuri taian ika, ma akea teaina te irannatu ae e kounako mai Atuun Baha'u'llah. E mwaingiing ma te inaomata ao n aki Kabaebaeaki, ao a bane n Iriiria. Taman Baha'u'llah e titirakina te aomata temanna ae e rangi ni kinaaki ibukin niniwanana bwa e na kabwarabwaraa te mii. E tuangaki bwa te marawa are akea tiana arei bon te aonnaba n aomata. N ti Ngaia ao n akea buokana, Baha'u'llah e na tokanikai n tautaeaka iaona nikabane. Taian ika ake a rangi ni mwaitikurikuri a tei ibukin taian kanganga ake E na kautia ibuakoaia aomata n te aonnaba. E na anganaki ana kamanomano te Kabanea ni Mwaaka; te reimaurua aio E na bon aki kaikoakia.

Ngke ai tebwimatenua ke tebwimaaua Ana ririki Baha'u'llah, E a rangi ni kinaaki inanon ana oo te uea ibukin niniwanana ao rabakauna. Ai uabwimauoua Ana ririki ao ngke e mate Tamana, ao te tautaeka e anganna nakoan Tamana Nakoina. Ma Ngaia bon akea ana kantaninga bwa e na kabanea Ana tai inanon tauakin taekan ana waaki te aonnaba. E kitana ana oo ao ana minita bwa E na toua te kawai are E a tia te Atua ni kateia Ibukina. E kabanea Ana tai ni buokiia aika a kainnano, aoraki ao ake a maiu ni kainnano, ao n te tai ae e waekoa E a riki ni kinaaki bwa te tiambion ibukin taian waaki aika a motiraoi.

Ngke uabwimaitiua Ana ririki, Baha'u'llah E karekea, rinanon te tia uarongorongo ae e okoro, tabeua Ana Koroboki te Báḅ, are E katanoataa inginimainikun te Bong ae e boou, te Bong are Ana Tia Kaotioti te Atua E na uota te raoi nakon te aonnaba, te katiteuanaaki ao te motiraoi are e a rangi ni kaman kantaningaaki irouia te botannaomata. E waekoa Baha'u'llah ni butimwaea ana Rongorongo te Báḅ ao n riki bwa temanna Ana tia Iriiria ae e rangin ingainga nanona. Ma te kananokaawaki, naake a tautackaniia aomata iaon Botia, a kamatakiia bon man oin aia kaibwabwaru, a waaki ni bwainikiriniia taan iriira te Báḅ ma te aro ni kamaamate ae e rangi ni iowawa. Baha'u'llah, e ngae ngke E kinaaki ibukin Kakannangakina, e reke naba ibuakona. E raka teutana iaon waniua te ririki imwin Ana katanoata te Báḅ, ao uoua te ririki imwin maten te Báḅ ni maritire, E kabureaki inanon te kinono ae e rootongitong ae arana te Ruarua ae e Roroo. Taian taurekereke ake a bauta Roroana a rangin tinebu n te aro are E aki kona n euta Atuuna. Ikai are e kabanea aua te namwakaina Baha'u'llah aika a rangi ni kammaira inanon te kainnano ae moan te korakora. Ma bon inanon naba te kinono aio are Tamnein te Atua e kaona Tamneia ao ni kaotia Nakoina bwa Ngaia Teuare E beritaaki inanon rooro nako. Man te kinono ae e rootongitong aio, Taan Baha'u'llah e a otirake ni kaotaa te karikibwai ae e bwanin.

Imwin aua te namwakaina inanon te Ruarua ae e Roroo, a anaaki Ana bwai nikabane Baha'u'llah, ao Ngaia ao Ana utu a taemwengaaki. Inanon korakoran te mwaitorotoro n tain te winta, a mwananga riaon taian maunga ake mai maeon Botia nako Baghdad, n te tai arei te kaawa ae e bubura inanon te Ottoman Embwaea ao n te bong aei e kinaaki bwa atuun kaawan Iraq. Akea te taeka ae e kona ni kabwarabwaraa korakoran kainnanoia ngke A rianna inanon irabubua te kiromiita iaon taabo aika a rabunaki n te tinoo ao te aiti iaon kawaia nakon te kaawa ae e bubura are a mwaiti bwaai aika a tia ni katauaki bwa a na riki iai Nakoia.

Kinaakin Baha'u'llah e waekoa ni butinako ni kabutaa Baghdad ao kaawa aika a bubura ake tabeua n te mwakoro n aono arei, ao e a rikirake riki mwaitiia aomata ake a roko nakon Ana mataroa te Bure ae E taemwengaaki aio bwa a na karekei Ana kakabwaia. Ma iai tabeman ake a bakantang ni kinaakina. Mai buakoia bon iteran tarin Baha'u'llah ae Mirza Yahyá, are e maeka inanon Ana Bain Baha'u'llah inanon Ana tararua ae e tatangira. Ana mwantiaka Mirza Yahyá ake e karaoi e karika te iraraure ibuakoia taan iriira te Báḅ ao e karika te nanokaawaki ae moan te bati nakon Baha'u'llah. N te tairiki teuana, n akea temanna ae e tuanga, E kitana mwengana Baha'u'llah ao E nakon maungan Kurdistan. E maeka ikanne n ti ngaia n ti tatara ao n iango ni kanano. E tiku inanon te bwanganimatang ao e maiu n taian amwarake aika a kabanea ni beebete aroia. Akea temanna n te tabo anne ae e ataia bwa E nako mai ia, ao akea ae e ataa Arana. Ma, ngkanne, teutana imwin teutana aomata n te tabo anne a moanna n tataekina taekan “Temanna ae Akea Arana”, te Tianto ae moan te korakora are E anganaki Ana atatai mai Iroun te Atua. Ngke e roko rongorongo Temanna ae e Tabu iroun Ana karimoo n Nati te Mwaane, Abdu'l-Bahá, E waekoa n atai kanikinaean Tamana are E rangin tangiria. A nako taian reta iroun

te metintia ae e okoro ni bubutia Baha'u'llah bwa E na okira Baghdad. Aio E butimwaia, ni karokoa n tokina te tai n raurenako ae e kammaraki are maanna uoua te ririki.

N ana tai n nako Baha'u'llah, bwaai ake a riki inanon te baronga ni Babi a tia n rangi ni waekoa ni keerikaaki. Inanon itua te ririki are E maeka iai iaon Baghdad imwin Okina man te maunga, Baha'u'llah E ikena nako buakoa taan iriira te Báb ake a bwainikiriinaki ao a minotaki te ang n tamnei ae e boou. E ngae ngke E tuai ni katanoataa oin Ana karinan ae e korakora, mwaakan ao niniwanan Ana taeka a moanna ni katika aia onimaki kaain te Babi ae e tabe n rikirake mwaitiia ao katikan nanoia aomata man taabo aika a kakaokoro ake a nako mai iai. Ma taan kairiiri n te aro ni Muslim a bon aki kona moan norakin korakoran Ana rorooti Baha'u'llah iaon mwaitiia tamnei aika a rangi ni mwaitikurikuri. A tangitang man tangitang nakoia taan kairiiri ni karokoa are te tautaeka ni Botia e a katomaa ma tabeman aobitia n te Ottoman Embwaea ni kanakoa Baha'u'llah nakon te tabo ae e raroa nako riki mai Abana, n te tai aio nako Constantinople.

Eberi 1863 bon te namwakaina ae e rangi ni kananokaawaki ibukiiia kaain Baghdad. Teuare Ngaia are a tia n rikirake tangirana E nang kitana te kaawa ae e bubura arei, n nakon te tabo are a aranna bwa te tabo ae e aki ataaki. Imwain raoi Nakona, Baha'u'llah E nakon te onaroka i tinanikun te kaawa are e bubura, E katea Ana umwa n rianna ao inanon tebwimauoua te bong e butimwaaia taan roko ake a ikotaki bwa a na kabo Nakoina. Taan iriira te Báb a roko n te onaroka aio ma rawawatan nanoia; tabeman a na raona Baha'u'llah ni mwanekan Mwanangana are imwina n Taemwengaakina, ao a mwaiti ake a na tiku imwintaa ao ni kamwawaaki ma te kaaniaki n itabon ma Ngaia. Ma te Atua E aki kataua te bong aei bwa te tai ibukin te nanokaawaki. Mataroan Ana bwaintituaraoi aika akea tokin mwaitiia a kaukaki nako, ao Baha'u'llah E katanoataa nakoia ake a mena Irarikina bwa Ngaia Teuare E taekinaki Iroun te Báb – Teuare Ngaia are E na Kaotia te Atua. Te nanokaawaki e a kamwawaaki nako ao n oneaki mwina n te kukurei ae akea tokina ao tiana; naano a kakukureiaki ao tamnei a kauraaki n ain Ana tangira. Bong aika tebwimauoua aikai inanon Eberi e bukamaruaki n taabo nako bwa Bukamaruan te Ritiwaan, kauringaakin Ana Katanoata Baha'u'llah n Ana Waaki are e rabwata te aonnaba ae e bwanin.

Constantinople bon tekatekan te Ottoman Embwaea. Ikai ngkanne, ti inanon aua te namwakaina, niniwanan Baha'u'llah ao katikinanona e a moanna ni katikiiia aomata aika a rangi ni mwaiti. “E na aki riai ni manga tiku riki iaon Constantinople,” a wirikirikiia taan kairiiri n te aro ni Muslim ake a baba n aro, ake a reke angaia n kairoroia taan tautaeka bwa a na Taemwengaia nakon te kaawa ae Adrianople. Iaon Adrianople, ike E tiku iai inanon aua ao te iterana te ririki, Baha'u'llah E korei taian Tabureti nakoia ueea ao taan tautaeka n te aonnaba ni weweteia bwa a na katikui kawai ni kairoro ao ni kaburei maiuia nakon mweraoia aia botannaomata. Ngkanne Ana kairiribai a buaa te katuaa ae moan te kammaira. Ngaia ma Ana utu a na kanakoaki nako Akká, are n te tai arei bon te kabanea ni kammaira ni korone ibukiiia buure n te embwaea ae e bwanin. “Ni koaua E na bon mate inanon te tabo ae e matoatoa te maiu iai n te kaawa ibukiiia buure,” anne aia iango mwaane ake a memeere aia iango ake a taku n aia iango bwa a na kona ni katoka Ana babaire te Atua Ngaia i Bon Irouna are E a tia ni kabutinakoa.

LoreTaian kanganga ake e rinanona Baha'u'llah iaon Akká a bon rangi ni mwaiti ma n aki kona ni bane ni warekaki. Akea te bwai teuana ibukin Kamwengaraoana ao e otabwaniniaki irouia taan kairiribai n te ngaina ao te bong. Ma e a moanna ni bitaki

aron tein te kabureaki. Kaain Akká ao ana tautaeke e a moanna ni kakoauaa bwa kaain te Baha'i ake ti tabeman ake a kanakoaki nakon aia kaawa bon akea aia bure. E a manga moanna naba are, aomata a katikaki nakon niniwanan ao Ana tangira te Aomata ae e rangin okoro arona aio, e ngae ngke angiina a bon aki mataata raoi n Ana karinan. Imwin tao ruaiua te ririki, mataroan te karabuuti a kaukaki nakon Baha'u'llah ao taan Iriiria. Natina are E rangin tangiria are Abdu'l-Bahá E reke angana ni karekea te tabo ae e kakannangaki ibukin Tamana bwa e na macka iai i tinanikun te oon te kaawa, ao n tokina e a reke angan Abdu'l-Bahá bwa e na kabooa tangoan te auti i tinanikun te kaawa ike E kona iai Baha'u'llah n tiku ni kabanea nikiran Ana ririki ni maiu inanon te raoi ao te rau. Ngkai ti ataa te auti aio bwa te Mansion of Bahjí, ao ikai are E rierake iai inanon Meei 1892 n rietan Kakannatona ni uea ao ni mimitong.

Baha'u'llah E irakea te baena ibukin te raoi n te aro ae e taoraba ao te itamwaomwao ao ni kaota Ana Taeka te Atua. E ngae ngke taan kairiribai Nakoina a ikotii korakoraia ni Kaitaraa, E tokanikai iaoia ngkai te Atua E a tia ni berita Nakoina ngke E mena iaan taian taurekereke inanon rotongitongin te ruarua iaon Tehran. Inanon oin Maiuna, Ana rongorongon e a manga kamaiua nanoia ngaa ma ngaa aomata. Ao n te bong aei, Ana reirei a reitinako ni butinako ni kabutaa te aonnaba. Akea te bwai ae e kona n Totokoia man karekean katokin Ana tokanikai, are bon katiteuanakiia te botannaomata inanon te Waaki ae e taorababa ae ti teuana, ti teuana te Onimaki.

Rongorongon maiun Baha'u'llah are i eta e rangin abwaabwaki. Imwain ae ko mwaing nakon taian kataneiai aika i nano, ko na riai ni wareka moa te rongorongon teuana te barakarabwa imwin teuana inanon am kurubu ao n titiraki imarenami ni karokoa ae ko rabakau raoi kanoana ao ko kona n tibwaia n akea am kanganga. Te mwabe aio e na buokiko ni kauringa kawain Baha'u'llah ni katoaa Taemwengaakina ao n uringii bwaai ake a riki iaon Kawaina.

1. Tao ko na kunea bwa e na ibuobuoki ni koreia inanon te mwaawa ae i nano, ni kaineti ma kanoan te rongorongo, bwaai ake a irurumwi n riki aika a bubura ake a irekereke ma maiun Baha'u'llah.

[illegible]

2. Inanon te maroro iaon te boto n iango are maiun Baha'u'llah, iai taian boto n iango ake a riai ni mataata, irarikin are bon taian bwai aika a bubura ake a riki aika a irurumwi. Ae e kakaawaki riki bon rinanoan taian karawawataaki ake E rinanona ibukin Ana tangira nakon te botannaomata, n ikotaki ma taian tokanikai aika a kaokoro ake a tokanikai aika a okoro ake a karekeaki man Ana Aro i matan te kakaitaraaki. Kariki taeka aikai bwa a na nibwaaki inanon ara iango ao nanora:

“E a tia te Tamaroa ae e Mangkoangkoa ni kariaia bwa E na Kabaebaeaki n taian taurekereke bwa e aonga te botannaomata ni kainaomataaki man kabaebaeana, ao n tia ni butimwaea bwa E na karaoaki bwa te bure inanoan te Nono ae te kabanea ni korakora bwa e aonga te aonnaba ae e bwanin ni karekea te inaomata ni koaua. E a tia ni moi nakon kabina mwangkon te karawawataaki, bwa a aonga aomata nikabane n te aonnaba ni karekea te kukurei ae akea tokina, ao ni kaonrakeaki n te kukurei. Aio man Ana nanoanga Am uea, te Mwamwannano, te Kabanea n Nanoanga. Ti a tia n butimwaia bwa ti na kamaemaeaki, O taan

onimaki n Ana Katiteuana te Atua, bwa kam aonga ni karietaaki, ao ni karawawataaki n taian kammarakaki aika a mwaitikurikuri, bwa kam aonga n toronibwai ao n rikirake. Teuare E a tia n roko ni kabooua te aonnaba, noria, aroia naake a reitaki ni katomai aia irekerekere ma te Atua ni Kairoroa bwa E na maeka inanon te kabanea ni kammaira ibuakon nako kaawa aika a bubura!”¹⁰

3. Ngkana ti taetae ibukin Ana karawawata Baha'u'llah, ti na riai ni karaaurau n aki Kaotia bwa te taenikai irouia naake a kairiribai Nakoina. E kariaia butimwaeen te kabaebaeaki inanon te taurekerekere n te aro bwa e na kainaomataa te botannaomata. Karakinan Maiuna, e ngae ngke e onrake n taian karawawata aika a rangi ni korakora, bon oioina raoi te tokanikai. Ni buokaki iroun am tuuta n am kurubu, ko kona ni katauraao te maroro ae e kimototo iaon taian karawawata ao tokanikai iroun Baha'u'llah ni kaineti ma am atatai ngkai iaon Maiuna? Taian titiraki aika i nano tao a na ibuobuoki nakoim.
- a. E aera ngkae E kariaia Baha'u'llah bwa E na Kabaebaeaki n taian taurekerekere?

- b. E aera ngkae Baha'u'llah E butimwaia bwa e na karikaki bwa te bure? _____

- c. E aera ngkae E moi Baha'u'llah man mwangkon te karawawataaki? _____

- d. E aera ngkai E butimwaia Baha'u'llah bwa E na kamaemaeaki? _____

- e. E aera ngkai Baha'u'llah e karawawataaki n taian kammarakaki aika a bati?? _____

- f. Baha'u'llah E butimwaea te karawawataaki bwa akea korakorana ni karaoa te bwai riki teuana? _____

- g. Ngkana E bon korakora Baha'u'llah n aki mamaara i mataia Ana taan kairiribai, e aera ngkanne ngkai E butimwaea Karawawataakina? _____

MWAKORO 7

Ana kauoua ni kaakawari Alejandra nakon mwengaia taangaia Sanchez bon titebo kakukureina ma are te moan. Mr ao Mrs Sanchez kaman ataa teutana karakinan maiun Baha'u'llah, ma a kukurei n reiakinaki riki man ana kanoa Alejandra ao a rangin rotaki ni Karawawataakina. E taku Mrs Sanchez, “Titebo ma Ana Taan Kaotioti te Atua a aki toki ni karawawataaki ni baia naake a taka ibukin te kan kairiiri ao te mwaaka ni kan tautackana te aonnaba.” E baireia Alejandra bwa e a riai tibwaakin nakoia te koroboki ae e a tia ni

kamatenanoa – are ko ataia naba man am kamatebwai n te mwakoro are e nako – ike Baha'u'llah E taetae ibukin taian karawawataaki ake E rinanoi ibukin te botannaomata, bwa ti aonga ni kainaomataaki man te karawawataaki ao ni karekea te kukurei ae akea tokina. Nikabane raao ake teniman a namakina te kamaiureireiaki man te maroro n te bong arei.

Inanon iaiangoan ana kaakawari are imwina, e waekoa Alejandra n iangoia bwa Ana karinan Abdu'l-Bahá e na rangin rokoraoi bwa te boto n iango ibukin te maroro. Aikai bwaai ake e na taekini:

LoreAna karimoa n Nati te Mwaane Baha'u'llah, ae Abdu'l-Bahá bon te aomata ae e okoro n akea aekakina n rongorongon te botannaomata, ao akea riki temanna ae ti kona ni kunea ae Aekakina inanon aaro nikabane. E kinaa ana karinan n tamnei Tamana ngke bon te teei ngaia ao E tibwaia ma ngaia Taemwengaakina ao Karawawataakina. Bon iaan Ana tararua Abdu'l-Bahá ao Ana kamanomano are Baha'u'llah E katuka iai te baronga ni Baha'i ngke E rierake. Ti na bon aki kona n tabwanin n ataa raoi korakoran te bwaintituaraoi ae E a tia Baha'u'llah n anga nakon te botannaomata ngke E anganiira tiaki ti Ana Kaotioti ae te kabane n riettaata ma e anga naba Natina te Mwaane, are rinanon Ana atatai ao Wanawanana, E taku, te aonnaba e na kairaki ao ni kaotaaki.

Ngkana ti kamatebwaia Maiun ao Ana taetaenikawai Abdu'l-Bahá, ti karekea te taratarannano nakon te karinan ae e okoro are E mena iai inanon te Ritibentieitien aio. Tenua iteran te karinan aio aika a kakaawaki ae ti na katikui n ara iango.

Te moan, Abdu'l-Bahá bon Boton Ana Boraraoi Baha'u'llah. Baha'u'llah E karaoa Ana boraraoi ma taan Iriiria ni weweteia bwa a na kainetii nanoia nakon te boto ao n tabwanin ni kakaonimaki nako iai. Inanon Ana Motinnano ao Ana Tetemanti, Abdu'l-Bahá e arana Shoghi Effendi, te Tia Kakawakin n te Aro, bwa te boto are nikabane a na rairaki nako iai imwin Matena. N te bong aei, te boto aio bon te Auti ni Motiraoi n te Aonnaba, are e a tia ni kateaki ni kaineti ma Ana kaetieti Baha'u'llah ae E katereterea raoi ao taian kairiiri aika a mataata are E anga Abdu'l-Bahá ao te Tia Kakaawakin. Mwaakan te Boraraoi e kabaeia n ikotiia kaain te baronga ni Baha'i ao ni kamanoa man taian mwakorokoro ao te ingunako.

Te kauoua, Abdu'l-Bahá bon te Tia Kabwarabwarai Nanon Ana Taeka Baha'u'llah ae E aki kona ni kairua. E rangin rababakaei Ana Kaotioti Baha'u'llah, a rangin nano nanona ake a bangotaaki inanon Ana taetaenikawai, n te aro are e kataua bwa e kainnanaoaki bwa E na katuka te tia kabwarabwaraa, Temanna are E na bon kaungaa Ana iango. Ai ngaia are, inanon rooro aika a na roko, te botannaomata e na kona ni mataata n Ana reirei Baha'u'llah man kamatebwaian ao kabwarabwaraakin nanona mai iroun Abdu'l-Bahá inanon Ana Tabureti aika a rangi ni mwaiti ao taian kaeweewee aika a tia ni kabwaataki man Ana taetaenikawai. Te Tia Kakaawakin bon te tia Kabwarabwarai nanon Ana reirei Baha'u'llah imwin Abdu'l-Bahá; irouna ao e tabwanin raoi te waaki ni kabwarabwara, ao akea riki temanna ae iai mwaakana ni kabwarabwaraa nanon Ana taeka Baha'u'llah ni karokoa banen Ana Ritibentieitien.

N taai aika a nako, nikabane aaro a tia n rotaki man taian mwakorokoro iaon taian kabwarabwara aika a kakaokoro iaon kibu man aia Koroboki aika a Tabu. Ma n te Ritibentieitien aio, ngkana iai te nanououa iaon nanon ana taeka Baha'u'llah, nikabane a na rairaki nakon Ana kabwarabwara Abdu'l-Bahá ao te Tia Kakaawakin. Ngkana e

tiku te nanououa, e kona temanna n rairaki nakon te Auti ni Motiraoi n te Aonnaba ibukin te kamataata. Akea te mwaawa, ngkanne, ibukin te kauntaba iaon nanon te reirei, ao e kamanoaki katiteuanaakin te Aro.

Te katenua, Abdu'l-Bahá bon te Tia Katotongaki ae e kororaoi n Ana reirei Tamana. E ngae ngke ti aki kona n roota te karinan ni kororaoi anne, ti na riai n taainako ni Kateia i matara ao ni kekeiaki mwaaka ni katotonga Ana bannani katoto. Ngkana ti wareka te rongorongong ibukin te tangira, ti kona n rairaki nakon Abdu'l-Bahá ao ti na nora raoi oioin te tangira ao te ako. Ngkana ti wareka taekan te itiaki, te motiraoi, te etieti, te kukurei ao te tituaraoi, ti kona n rairaki Nakoina ao n iangoa Maiuna, ao ti na kona n nora Arona ni kaotiotii anua aikai n te aro ae e kororaoi raoi.

Kanikinaea maiun Abdu'l-Bahá, ni koaua bon, Ana beku. Te ara ae Abdu'l-Bahá nanona “ana toro Bahá”, ao aio arana ae E tangiria riki iaon ake tabeua ake E anganaki. Taeka aikai mai iroun Abdu'l-Bahá bon kaotan ingaingan Nanona ni kan beku:

“Arau Abdu'l-Bahá. Nakoau bon Abdu'l-Bahá. Koauan Oioiu bon Abdu'l-Bahá. Kamoamoakiu bon Abdu'l-Bahá. Kabaebaeau nakon te Kororaoi ae e Kakabwaiaki bon baun Atuu ae e mimitong ao n raneanea, ao te beku nakon te reeti n aomata au aro ae e rereitinako. . . Akea te ara, akea te nakoa, akea te atongaki, akea te kamoamoaki Irou, ke ae Nna karekea, ma bon ti Abdu'l-Bahá. Aio ingaingan Nanou. Aio ae I rangin tangiria ni karekea. Aio Maiun n aki toki. Aio Mimitongiu ae akea tokina.”¹¹

E teretere bwa te bwai ae e kan tibwaia Alejandra ma taangaia Sanchez ma n ana kaakawari are imwina bon akea riki bwa bon ti moan kabwarabwaraakin te aomata ae e okoro; ataakina irouia te karinan ae e mena iai Abdu'l-Bahá n te Ritibentieitien aio e na reitinako nakon ririki aika a roko. Inanon maium, ngkai ko nakonako ni kawain te beku, e na mwaiti am tai ni kona ni wewetea Am banna ni katoto nakon am iango ao n rinanoi Ana taeka. Ko a tia ngkanne, n te mwakoro are e nako, ni norii tabeua Ana taetaenikawai, ao ko kaungaaki bwa ko na reiakinaki ni kaota te aeka ni katei are E kaoti inanon Ana Tabureti ao ana taetae nakon te botannaomata. N te tai moa aio, n te aro bwa ko na kamatoaa raoi mataatam iaon Ana karinan, ko riai n ikakarabakau ma kaain am kurubu ake tabeman iaon taian boto ni maroro ake i eta ao ni kataneiai n taekini naba. Rinanoan te kibu are e koreaki e na kaungako ni kawakirakea iaon kawain te beku.

MWAKORO 8

Te titiraki ae e tiku n ana iango Alejandra man te tai are e moana iai ana kaakawari ma Mr ao Mrs Sanchez bwa tera taian boto n iango ni maroro aika a na buokiia n riki ni kamatoaaki ao n riki bwa taan mwakuri aika a marurung inanon te waaki ni katei baronga n te bwarikonimwenga. N te itera teuana, iai taian boto n iango n aron te tataro, main te tamnei n aki toki, ao te teimatoa inanon Ana tangira te Atua, are e kantaningaia bwa e na maroroakinna ma ngaiia, bwa aan maiuia n tamnei e na riai n reitinako ni kamatoaaki. N iterana riki are teuana, e na kakaawaki ibukiia bwa a na karekea te taratara ibukin te aekaki ni baronga are e reitinako ni karikirakeaki ao n ataia bwa e rangi ni kakaawaki aia tibwatibwa ibukin karekean aio. Inanon ana tai ni maroro ma Mr ao Mrs Sanchez iaon Ana karinan Abdu'l-Bahá, Alejandra e rikirake

n ataia bwa tera ae e riai ni karaoia bwa ana boto n iango ibukin ana kaakawari are imwina. “A rangi ni mataata n oin bukin te Aro bwa e na katiteuanaia aomata nikabane,” e iangoia. “Ai ngaia are te boto n iango are imwina ae tao ti riai n ukeabaia ngkai bwa ti na kanga ni katea ao ni kateimatoaa te baronga ae e katiteuanaaki.”

Alejandra e moana ana kaaua ni kaakawari ni kabwarabwarai taian iwawaaki ake a tabe ngkai ni karaoaki irouia te kurubu ae e uarereke ibuakoia raao inanon te bwarikonimwenga. “Ngkai e tabe n rikirake mwaitira,” e kabwarabwaraa, “te tabe ae e rangi ni kakaewenako are ti riai n aonnangaia bwa ti na karikirakea te katiteuanaaki n ara taetae, n ara iango, n ara mwakuri. Ngkana kam kariaia, ngkanne, n te bong aei, ti kona ni uaia n ukeabaa te boto n iango are te katiteuanaaki.”

“I kona n nora kakaawakin te katiteuanaaki bwa karikirakean ara baronga,” e kaeka Mrs Sanchez.

“Ao irarikina bon Ana rongorongo Baha'u'llah iaon te katiteuanaaki are e moan katika nanora nakon Ana reirei,” e taku Mr Sanchez.

“I a tia n rinei iango tabeua ao ni kunei taian koroboki ibukia ni katoaia nako,” e taku Alejandra. “Ngkana kam kukurei, ti kona n rinanoi teuana imwin teuana ao ni maroroakinii.”

Ae i nano bon ana iango Alejandra:

- N te aro bwa e na katiteuanaaki raoi ara baronga, ngaira nikabane ti na katuanakoa te ikakaiwii ao te kakauntaba. E taku Baha'u'llah:

“Akea te bwai teuana ae e kona, n te Bong aei, ni karekea riki te kabuanibwai ae e korakora nakon te Waaki aio nakon te kakauntaba ao te kakauntaeka, te ikakaiwii, te iraraaure ao te aki mwemweuti, ibuakoia taan tangiraki iroun te Atua. Birinako mai iai nikabane, rinanon korakoran te Atua ao Ana buoka ae E inaomata iai, ao kekeiaki ngkami ni katiteuanai n ikotii nanoia aomata, inanon Arana, te Tia Katiteuana, te Kabanea n Atatai, te Kabanea ni Wanawana.”¹²

- Ti na riai n tangiriia nikabane kaain te baronga, te tangira ae kaotan ara tangira ibukin te Atua. E taku Abdu'l-Bahá:

“Karekea te katiteuanaaki ae e kororaoi. Bon tai un imarenami. . . Tangiriia karikibwai nako ibukin te Atua ao tiaki bon ibukii. Ko na bon aki kona n un ke n aki taotaonakinnano ngkana ko tangiriia ibukin te Atua. Te botannaomata e aki kororaoi. Iai taian aki kororaoi irouia aomata nikabane, ao kona teimatoa n aki toki n aki kukurei ngkana ko taraia aomata i bon irouia. Ma ngkana ko taratara nakon te Atua, ko na tangiriia ao n akoi nakoia, bwa Ana aonnaba te Atua bon te aonnaba ae e kororaoi ao n tabwanin te nanoanga iai.”¹³

- Ngkana arona bwa, e ngae ngke te tangira nikabane are ti namakinna ibukira imarenara, a kaoti taian nano n riribai ibuakora, ti na riai ni waekoa n uringa Ana reirei Abdu'l-Bahá aio:

“I katabei ngkami nikabane n tatabemani ngkami nako ni kabanei nikabanei taian iango ake i nanomi iaon te tangira ao te katiteuanaaki. Ngkana e roko te iango ibukin te buaka, kaitaraa ma te iango ae e korakora riki ibukin te raoi. Te iango ibukin te kairiribai e na riai n uruakaki n te iango ae e korakora riki ibukin te tangira. Taian iango ibukin te buaka a uota te urubwai nakon te namoraoi, te mweraoi, te rau ao te rauaki.

“Iango ibukin te tangira a bongana nakon te itaritari, te raoi, te iraorao ao te kukurei.”¹⁴

- Ao ngkana, kam a tia ni kabanea ami kekeiaki ni katokia, ti nori ara namakin bwa a manga riaoiri ao ni kuneira ni kauntaba ma tabeman, ti na riai ni kauringiira Ana taeka Baha'u'llah aikai:

“Ngkana iai te kakaokoroaki ae e kaoti ibuakomi, Norai n tei i matam, ao n tarariaoi taian kaairua imarenami ibukin Arau ao bwa kanikinaean am tangira ibukin Au Waaki ae e kaotaki ao n raneanea.”¹⁵

- Te kairi n tamnei are tarariaoakin aia kaairua tabeman, ni kabaraaka te taratara iaon anuaia aika a kamoamoaki ao ni katabwanina katokakira man te winnanti bon te kawai ae te kabanea n omwaaka ni kaitaraa te aki katiteuanaaki. Ni kona n riaoa te nano ni kan winnanti e rangi ni beebete ngkana ti bane n tangiriira. Ti na riai n uringa bwa ti na bae n aki nora aia kaairua naake ti tangiria ao akea ara kanganga n taraia ma te mata ae e rabuna te kairua. E taku Abdu'l-Bahá:

“Te mata ae e aki kororaoi e nora te aki kororaoi. Te mata ae e rabunii taian kairua e tarataraa te Tia Karikibwai n taian tamnei. E karikiia, kataneiaia ao ni katauraoi bwaai ibukiia, E anganiia te konabwai ao te maiu, te taratara ao te kakauongo; ai ngaia are, aikai kanikinaean Korakorana ni uea. Ko na riai n tangiria ao n akoi nakoia aomata nako, n tararuia aika a maiu ni kainnana, ni kamanoia ake a mamaara, ni kamarurungiia aoraki, n angareirei ao n reireiniia aika a nanoroo.”¹⁶

E reireiniira Baha'u'llah:

“O Te Tia Raona Au Kaintokaniuea! Tai ongo te buakaka, ao tai nora te buakaka, tai kamaemaeko, ao tai ikenrawa ke n tanginiwenei. Tai taekina te buakaka, bwa ko na aki ongo taekinana nakoim, ao tai kabuburai aia kaairua tabeman bwa e aonga am kairua n aki taraa ni korakora; ao tai tangira kamaemaean temanna, bwa e aonga n aki kaotaki kamaemaean. Maiuakini am bong ni maiu, aika a kee riki iaan te tai ae e kimototo ae e kai taonnako, ma am iango ae e akea memeeana, nanom ae e aki baareka, am iango aika a itiaki, ao anuam aika a katabuaki, bwa e aonga, ni inaomata ao n rauaki, ko kona ni katuka te rabwata ae e maamate aio, ao n oki nakon te bwaretaiti ae e miterio ao ni maeka inanon te abanuea ae akea tokina n aki tootoki.”¹⁷

Ao E tuangiira:

“O Taan Roko man te Aba Teuana! Te newe I a tia ni kataua ibukin Tataekinau, tai kabarekaa ma te taetae n aki akaaka. Ngkana te ai e a taoniko nako, uringi oin am kairua ao tiaki aia kairua Au karikibwai, n ai aron ae ngkami nikabane kam bon ataa oin aromi riki nakon ataakin aroia tabeman.”¹⁸

- Te katiteuanaaki tiaki ti akean te ikakaiwii ao te kakauntaba, ao te tangira tiaki te bwai ae e na tataekinaki n ti te taeka. Ti na bon ti kona n taekinna bwa te katiteuanaaki ni koaua bon iai ibuakora ngkana ara tangira imarenara e rairaki nakon te beku nakon te baronga ao ngkana ara iwawaaki a tautackanaki man nano ni uaia n reitaki ao te kaai n ibuobuoki. E weweteira Abdu'l-Bahá:

“Tai motirawa, e ngae ngke ti inanon te tai ae e uarereke, ao tai ukoukora te mwengaraoi, e ngae ngke ti inanon te tai ae e uarereke; ma mwakuri n reibwa ma nanom ao tamneim bwa ko aonga ni kona ni karaoa te beku ae e babanennano nakon ma temanna ibuakoia raao ao ni uota te kukurei ao te kimwareirei nakon ma temanna te nano. Aio te bwaintituaraoi ni koaua, ao mai iai Ana ari Abdu'l-Bahá E na kaotaaki. Riiki bwa toau ao irekereke inanoaana.”¹⁹

Ao ngkanne E a manga kangai:

“Te kabanea n rietaata ni kainnana irouia te botannaomata bon te uaia n ibuobuoki ao te uaia n angaanga. Kakorakan riki kabaebacan te itamwaomwao ao te bonnano ibuakoia aomata, e na kamwaita riki korakan te waakirake ao taian tokanikai inanon ana tabo n iwawaaki nikabane te botannaomata.”²⁰

- Te king ibukin te tokanikai ae moan te kakawaki nakon te mwakuri n te baronga bon te ikakarabakau ae e kokoaua raoi ao n tatangira iaon bwaai nikabane. Rinanon te ikakarabakau, taian kawai aika a kakaokoro are ti taraa iai te kanganga teuana a bane n ikotaki, ao ti kunea te kawai are ti riai n iria rinanon ara mwakuri aika a ikotaki. Rinanon te ikakarabakau, ti tokanikai ni karekea te katiteuanaaki n te iango, ao ma nanora ao ara taratara aika a katiteuanaaki, ti karioi taian babaire aika a nakoraoi ibukin waakiraken ara baronga. E taekinna Abdu'l-Bahá ibukiia naake a ikakarabakau:

“Te moa ni bwai ae e kainnanaoaki ibukiia naake a uaia ni bowi bon itiakin te iango, otanakon te tamnei, te kamwawaaki man bwaai nako ma bon ti te Atua, ni kariiki nakon Ana Boiarara n Tamnei, te kamangori ao ni karinanoa ibuakoia naake E tangiriia, te taotaonakinnano ao te maan ni karawawataaki ribuakon taian kanganga ao te beku ibukin Atibun Ana Mataroa ae e rietata. Ngkana a bon anganaki te karaoiroaki ni buokaki ni karekei taian aroaro aikai, te tokanikai man te Abanuea ae e aki noraki ae Bahá e na bon anganaki nakoia.”²¹

- Te katiteuanaaki n te iango e aki kakoroaki bukina ngkana e aki rairaki nakon te katiteuanaaki n te mwakuri. Te mwakuri inanon te katiteuanaaki e aki kananonaaki bwa ti bane ni karaoa te tabe ae ti te aekakina. Bon kaitaraana, inanon te uaia ni mwakuri taian tarena aika a kakaokoro mai irouia kaain te baronga a kabonganaaki nakon tokin rietan korakoraia. Korakorara a na kamwaitaki, ao e ngae ngke e teimatoa ni uarereke mwaitira, ti kona n tokanikai ni karekea te bwai are taian botaki aika a rangi ni buburakaei ao ni korakora n te aonnaba a aki kona n tokanikai ni karaoia. E taku Abdu'l-Bahá:

“N te tai are tamnei aika a tabu, a katiki taian korakora mai karawa, a teirake ma aeka n anua ni karawa aikai, ao a mwaati n ti teuana, te karinan teuana imwin te karinan teuana, nikabane tamnei akanne a na riki n ai aron teuana te ngaa, ao nao ake a uti iaon te marawa ae moan te mwaaka a na riki n ai aron kaain te taanga ni buaka man te Runga are i eta.”²²

Imwin warekan raoi are i eta ma te karaurau ao ni maroroakini kanoana man te oi ni kantaninga teuana imwin teuana ma kaain am kurubu, kam na tangiria n ibuobuoki ni kataneiai iaon kabwarabwaraakin te boto n iango n aron are ko a tia ni karaioia ma ake tenea ake mai mwaaina. Ko na kunei taian kataneiai aika i nano ni buoka teutana am kekeiaki.

1. Kabwanini taian kibuntaeka aika:

- a. Akea te bwai teuana ae e kona, n te Bong aei, ni karekea riki te kabuanibwai ae e korakora nakon te Waaki aio nakon _____ ao te kakauntaeka, te ikakaiwii, te iraraaure ao te aki mwemweuti, ibuakoia taan tangiraki iroun te Atua.
- b. Akea te bwai teuana ae e kona, n te Bong aei, ni karekea riki te kabuanibwai ae e korakora nakon te Waaki aio nakon te kakauntaba ao _____, te ikakaiwii, te iraraaure ao te aki mwemweuti, ibuakoia taan tangiraki iroun te Atua.
- c. _____, n te Bong aei, ni karekea riki te kabuanibwai ae e korakora nakon te Waaki aio nakon te kakauntaba ao te kakauntaeka, te ikakaiwii, te iraraaure ao te aki mwemweuti, ibuakoia taan tangiraki iroun te Atua.
- d. Akea te bwai teuana ae e kona, n te Bong aei, ni karekea riki te kabuanibwai ae e korakora nakon te Waaki aio nakon te kakauntaba ao te kakauntaeka, te ikakaiwii, te iraraaure ao _____, ibuakoia taan tangiraki iroun te Atua.
- e. Akea te bwai teuana ae e kona, n te Bong aei, ni karekea riki te kabuanibwai ae e korakora nakon te Waaki aio nakon te kakauntaba ao te kakauntaeka, _____, te iraraaure ao te aki mwemweuti, ibuakoia taan tangiraki iroun te Atua.
- f. Akea te bwai teuana ae e kona, n te Bong aei, ni karekea riki te kabuanibwai ae e korakora nakon te Waaki aio nakon te kakauntaba ao te kakauntaeka, te ikakaiwii, _____ ao te aki mwemweuti, ibuakoia taan tangiraki iroun te Atua.
- g. Akea te bwai teuana ae e kona, n te Bong aei, ni karekea riki te kabuanibwai ae e korakora nakon _____ aio nakon te kakauntaba ao te kakauntaeka, te ikakaiwii, te iraraaure ao te aki mwemweuti, ibuakoia taan tangiraki iroun te Atua.

2. Inanon te kauoua ni kibuntaeka, E tuangiira Abdu'l-Bahá:
- a. Ti na riai ni maeka inanon te _____ ae e kororaoi .
 - b. Ti na bon aki naba riki n _____ nakon _____ .
 - c. Ti na riai n tangiriia aomata ibukin _____ ao tiaki bon ibukiia.
 - d. Ti na bon aki kona n _____ ke n _____ ngkana ti tangiriia aomata ibukin _____ .
 - e. Te botannaomata bon tiaki _____ .
 - f. Ti na bon aki toki n _____ ngkana ti taraa _____ .
 - g. Ngkana ti taratara _____ , ti na bon _____ aomata ao n _____ nakoia.
3. Inanon te katenua ni koroboki, E tuangiira Abdu'l-Bahá:
- a. Ti na bane ni kabaraakii ara iango ake i nanora iaon _____ ao _____ .
 - b. Ngkana e roko iangoan te buaka, ti na riai ni kaitaraa ma _____ .
 - c. Iangoan te kairiribai e kona n uruakaki rinanon _____ .
 - d. Iango ibukin te buaka a uota te urubwai nakoia nikabane _____ , _____ , _____ ao _____ .
 - e. Iango ibukin te tangira a karikirakei _____ , _____ , _____ , ao _____ .
4. Tera ae ko na riai ni karaoia ngkana ko nori taian kakaokoro ni kaoti imarenam ao tabeman inanon te baronga? _____

5. Kabwarabwaraa te kairi n tamnei are e bubuokiko n anga am tibwatibwa nakon te katiteuanaaki inanon am baronga: _____

6. A ngaa mai buakon aikai aika a buoka karekean te katiteuanaaki?
_____ Tarataraakin aia kairua tabeman
_____ Tararioan aia kairua tabeman
_____ Taekinan ana kairua temanna nakon raoraom
_____ Betanakin ke bitakin te karaki bwa e aonga ni kabuakakaaki temanna
_____ Iangoakin aia kairua tabeman
7. E aera ngkai ti wacia tabeman aomata ngkana a karaoa te kairua, ao tiaki ake tabeman ngkana a karaoa naba te kairua ae bon aekakin raoi anne? _____

8. E kona n reke te katiteuanaaki n tein te tabo ike aomata a bwaina te winnanti imarenaia?
E aera ngkai ti aki? _____

9. Taekinan te kewe ibukin temanna e bon teretere bwa e kairua. Ma e raoiroi waewaeen temanna nakoia tabeman ibukin te bwai ae e a bon tia ni karaoia? _____

10. Tera te kaokoro imarenan te bwabwarantiko, te winnanti ao waewaeen temanna? _____

- _____
- _____
11. Tera mwin te bwabwarantiko, te winnanti ao waewae an temanna nakon te baronga?
- _____
- _____
- _____
12. Ti na kanga ni kamaunanakoi katei ni maiu aikai man maiura? _____
- _____
- _____
13. Tera ae e na riki ngkana arona bwa ti taekiniia aomata ti ngkana a bon mena irarikira?
- _____
- _____
- _____
14. Ngkana ti winnanti i mataia ataei, tera mwina nakoia? _____
- _____
- _____
15. E reke mai iaa (ke e roko mai iaa) te nano ni kan bwabwarantikoia tabeman ao te winnanti? _____
- _____
- _____
16. E reireiniira Baha'u'llah: "Ngkana te ai e a taonikonako, _____
_____ ao tiaki _____ ,
n ai aron ae ngkami nikabane kam bon ataa _____ riki nakon
_____ ."
17. Te tangira e aki ti kaotaki n te taeka. Tera riki ae e kainnanoaki? _____
- _____

18. Ni kaineti ma te katiteuanaaki ao te tangira, E weweteira Abdu'l-Bahá: "Tai _____, e ngae ngke ti inanon te tai ae e uarereke, ao tai _____ te _____, e ngae ngke ti inanon te tai ae e uarereke; ma _____ ma _____ bwa ko aonga ni kona ni karaoa _____ e ngae ngkana nakon ti temanna ibuakoia raao ao _____ i e ngae ngkana ti nakon temanna te nano."
19. Ao E taekinna riki: "Te kabanea n rietaata ni kainnana irouia te botannaomata bon _____ ao _____. Korakoran riki kabaebaeen te _____ ao te _____ ibuakoia aomata, e na kamwaita riki korakoran te _____ ao _____ inanon ana tabo n iwawaaki nikabane te botannaomata."
20. Tera te kabanea ni kakaawaki ni kiing ibukin te tokanikai n te mwakuri inanon te baronga? _____
21. E taekinna Abdu'l-Bahá ibukiia naake a ikakarabakau: "Te moa ni bwai ae e kainnanaoki ibukiia naake a uaia ni bowi bon _____, _____, _____, _____ ao _____ naake E tangiriia, _____ ao _____ ribuakon taian kanganga ao _____ Atibun Ana Mataroa ae e rietata. Ngkana a bon anganaki te karaoiroaki ni buokaki ni karekei taian aroaro aikai, _____ man te Abanuea ae e aki noraki ae Bahá e na bon _____."
22. Ni kaineti ma korakoran te mwakuri inanon te katiteuanaaki, E tuangiira Abdu'l-Bahá: "N te tai are tamnei aika a tabu, a katiki taian _____, a teirake ma _____, ao a mwaati _____, te karinan teuana imwin te karinan teuana, _____ tamnei akanne a na riki n ai aron _____, ao nao ake a uti iaon te marawa ae moan te mwaaka a na riki n ai aron _____ man te _____."

MWAKORO 9

N ana kaaua ni kaakawari nakoia Mr ao Mrs Sanchez, Alejandra e kukurei ni kaitibo ma Beatrice, tibuia te teinaine are e roko ni maeka irouia inanon ana tai ni kakaea te kauarinan irarikiia. Beatrice e rangi ni kan ataa te boto n iango ae te katiteuanaaki ao e ira buakon te maroro ma te ingainga n nano. Ngke e nang roko n tokina te maroro, Mrs Sanchez e a uota te kobee ao te keeke ibukia nikabane. Aio are e angan Alejandra te angaraoi ni kinaa riki Beatrice, ao e baireia bwa e na kaitibo ma ngaia n te bong are imwina bwa e na maroro iaon te taian kekeiaki ni katei baronga inanon te bwarikonimwenga. “Tao e na iai nanona ni kan kamatebwaia te boto ni kanoa are e iruruamwi inanon taian kooti,” e iangoia Alejandra i bon irouna. “I kona ni buokia ni waaki inanon moan boki ake tabeua n te biri ae e bon tau butina. Tao ngkanne e na tangiria ni moana ana reirei nakoia ataei ke ni buokai ma te kurubu ni kairake n ataei are e nang kateaki inanon te bwarikonimwenga. Ngkana ngaia anne, e na kona ni butimwaai riki tabena aika a raka riki ibukin te kurubu inanon ana tai ni waakirake ni karokoa ae e roko ni Boki 5, are e na katauraioia ni beku bwa te animeita.” E a tia Alejandra n iri taian ikotaki ibukii roronrikirake ake, a kabaraaka aia iango iaon tabeua taian kanoa n aia maroro, are e a tia ni kariniia aika a mwaiti inanon ana waaki te botaki ni kataneiai. E baireia bwa e na ira te aekaki n iango naba aio inanon ana maroro ma Beatrice n te bong are imwina. Aio aron kaukan te maroro:

Ngaira nikabane ti tangiria ni kan nora te aonnaba bwa e na riki bwa te tabo ae e tamaroa. Ti kariaria nakon te tai ae e na roko ike te raoi ae e taorababa n te aonnaba e a tei raoi ao te utu n aomata e a maeka inanon te namoraoi. Te aeka n tai ae e na roko aio bon tiaki te mii ao e kona ni kateaki ngke e tabe n rikirake riki mwaitira ni kakorakoraira ni kekeiaki nakon buokan katamaroan te aonnaba. I kabin nanora ngaira nikabane iai nanora ni kan beku ibukin ara baronga. Te bwai ae ti kainnania bon karikirakean ara konabwai ni karaoi mwakuri ni beku aika ti kaakeai oin nanora mai iai ibukin kanakoroan bwaai nikabane ibukin te bwanin.

Ti kona n iangoa ara beku nakon te botannaomata ngkana ti iangoa te kawai ni beku are ti bane n nakonako iaona. Te kawai aio e uki nakoia nikabane. Ti bane ni karaoa oin ara rinerine bwa ti na rinnako iaona, ao ti waakirake ni bon ara biri. Ti aki nakonako inanon te kawai aio n ti ngaira; ti beku irarikiia raoraora, ni uaia n reiakinaki ao ni bwaina te raorao imarenara. Ni katoai nako mwanekara are ti anaia e karika te kukurei ao te karaunano, ao ni katoai ara kekeiaki ake ti karaoi e uota te kamatoa n tamnei.

E kukurei Beatrice n te bwai are e ongo, ao e a waaki te maroro ae e maiureirei imwin kanakoan te kanoa ae e kimototo aio. Imwain ae ti waakinako riki, ti a tei teutana ikai ao n rinanoi iaon anuan te reitaki imarenaia raao aika a boou aika uoman aikai. Alejandra e a tia n iangoia bwa e na rinnakoa te maroro ae e bwai raoi n te aro are e na kona ni kaoa Beatrice bwa e na ira buakon ana kanoa te botaki ni kataneiai. E aera ngkai e na bon aki tau ngkana e ti tuangaki Beatrice bwa iai taian kooti aika a iruruamwi ake a kanakoaki man te botaki ni kataneiai ao ni kaoa bwa e na ira buakona?

MWAKORO 10

Te maroro imarenaia Alejandra ao Beatrice e reitinako inanon tao uoua te aoa. Aika i nano bon tabeua riki taian iango ake e tibwai Alejandra ma raoraona ae e boou. Ni koaua, ti mataata, bwa e aki karaoa ana kanoa ae moan te abwabwaki are e a bon reitinako n aki totokitoki. Angiin taian aoa aika uoua a bon kabaneaki ibukin te uaia ni maroro iaon taian iango ake a kaotaki inanon taian barakarabwa aikai:

Ti kairake, iai marurungira ao ti rangin ungannano. A taku aomata bwa akea tabeaiangara. Ma bon kaitaraana; ti tabeaianga ibukin ana kanganga ae e aitara ma ngaia te botannaomata ao ti tangiria n nora te bitaki ni koaua are e na riki nakon te botannaomata. Ao ti na riai naba ni bon iangoi oin maiura – te reirei, te mwakuri, raoraora, te utu. Ni katoa ririki ngke ti tabe n ikawairake riki, ti kuneira n aonnangai riki taian tabe aika a ririkirake riki mwaitiia; ara karo e korakora riki aia kariaria mai iroura. N tabetai, ngkana I iangoi tabeu nikabane, I namakina ae e a manga rangin riao ao I aikoa konai ni kaitarai. Ma ngkanne, I a manga uringa te koroboki teuana man ana koroboki te Baha'i are I a tia ni kamatenanoa: “Maiun te aomata iai ana tai n aumari ao e kaonaki n te mimitong ae moan te rianako tamaroana. Tain te roronrikirake e anuanaki n te marurung ao te korakora ao e tei bwa te tai ae e rianako inanon maiun te aomata.”

Te bwai are I kan tibwaia ma ngkoe bwa a mwaiti kairake n te aonnaba inanon taian baronga n aekakin ara baronga aika a tabe n ataia bwa marurungiia e kona ni kainetaki nakon bwaai aika uoua bukiia: bwa a na bon taua mwin oin rikirakeia ni wanawana ao n tamnei ao ni buoka aron onikakin te botannaomata. Itera aika uoua aikai ibukin oin maiura a uaia n reitaki. Inanon ara tai ni karikirakei ara konabwai, ti a kona riki ni buokiia tabeman, ao ni buokiia tabeman, ti rikirake bwa aomata n tatabemaniira ao ni kakorakorai taian anua ake iroura.

Aio are e a rinnako iai taekan te kawai ibukin te beku are I a tia n taekinna mai mwaaia. Te nakonako iaona tiaki te bwai are ti a bon ti karinnakoa naba inanon maiura; ma e kananoa riki nanon bwaai nikabane ake ti karaoi. Te beku nakon te baronga e buokiira ni karekea te mataata ibukin oin bukin ara reirei, e kaitiaka ara iango ibukin taai aika a na roko, ni karikirakei anua ake ti kainnanoi ibukin buokan kamaiuraoaia ara utu. E kakorakorai ara iraorao. E kawakiniira man kamaenakoan korakorara ibukin bwaai aika akea uaaia.

Inanon iangoan rikirakera n tamnei ao ni wanawana, ti na riai n atai taian korakora aika a mwaiti ake a rotiira. Tabeua mai buakoia, n ai aron korakoran te atatai, te motiraoi, ao te tangira, a kamwaingiira n te kawai ae e eti, ao ti na riai ni kaetiira ma ngaia. Ake tabeua, n ai aron korakoran bwain te rabwata ao tangirakira i bon iroura, a karaoa are kaitaraana, ao ti na riai ni kaitarai. Ti na kekeiakimwaaka ni karekea taubukin te

tamaroa ao n iai ara onimaki bwa ara kekeiaki e na kakabwaiiaaki ma taian kamatoa n tamnei.

Ao inanon iangoakin ara ibuobuoki ibukin onikakin te botannaomata – onikakin te aonnaba ae e iowawa, te maiu ni kainnanao, ao taian karawawataaki nakon te aonnaba ae e rau, e tabomoa, ao n namoraoi – ti na riai n iangoa te waakirake n te itera n rabwata ao n tamnei. Te waakirake n te itera n rabwata ibukiia aomata nikabane e na aki kona ni karekeaki ngkana ti aki karekea te waakirake n te itera n tamnei naba. Ti ngkana a uaia n airi n taubai bwaai aika uoua are e na kona ni karekeaki iai katamaroan te aonnaba. Iai riki te koroboki teuana are I a tia ni kamatenanoa: “Te rikirake irouia te botannaomata n te itera n rabwata bon titebo ma te taura, ao te rikirake irouia te botannaomata n te itera n tamnei bon titebo ma te ota are inanon te taura anne. Ngkana rikiraken te botannaomata n te itera n rabwata ao n tamnei a katiteuanaaki, ngkanne ti na karekea te ota ao te taura bwa a na ikotaki, ao te bwai are e na otinako e na kororaoi.”

Inanon ara tai n nakonako inanon kawain te beku, ti reiakinaki aron te mwakuri ma taian kurubu n aomata, moara riki ataei ao kairake n ataei, ni buokiia ni karekei taian atatai, konabwai ni mwakuri, ao anua n tamnei. Ti reiakinaiira naba aron kabaraakan ara taratara nakon katiteuanaakin ara baronga. Aomata n tatabemaniai nako, utu ao botaki nako ake a tangiria n anga aia ibuobuoki nakon waakiraken te baronga a riai ni uaia ni ibuobuoki. A riai ni karikirakea te taratara ae e uaia n tibwaaki ae iai oin bukina ao ni katikui waaki ake a karekea te kakauntaba.

E kakawaki ngkanne, bwa ngkai ngaira roronrikirake ti karikirakei katei ni maiura are te reitaki ma aomata tabeman ma te nakoraoi. Ti na riai n riki bwa raao: ni uaia n raoraoniira imarenara n te mwakuri are ti karaioia, ni butimwaaia aia tibwatibwa tabeman, ni kaungai ao ni boboutokaira imarenara, n uaia n norii ara konabwai imarenara, ni uaia n anganganiira imarenara te ibuobuoki ae e bongana, ao ni kukurei n ara tokanikai ake ti karekei. Inanon touan kawain te beku, ti na riai ni mwakuri, n rinanoi ara mwakuri, n ikakarabakau ao ni uaia ni kamatebwai.

Inanon bwi n ririki aika a tia n nako, te baronga ni Baha'i e a tia n tokanikai ni katea te aekaki n rabwata n reiakinaki ae e okoro inanon e kaan katoai aono nako n te aonnaba. Botaki ni kataneiai aikai, are ti a araniia iai ngkai, a anga taian kooti ake a kakorakorai ara konabwai ni beku ibukin te baronga. Man kamatebwaiian taian kooti aikai, ti karekei taian taratarannano n tamnei ao taian konabwai ni karaoa te mwakuri are e kainnanaoaki ibukin kamwaingakira nako mooa iaon kawain te beku n ikotakira. Inanon ara tai ni waakirake iaona, ara konabwai ni karaoi riki mwakuri aika a itikaokao nako ibukin te beku a rikirake. Iaon kawaira, ti raonaki irouia naake a raka riki aia taneiai nakoira ao, ni waakinakon te tai, ti a manga waaki n raoniia tabeman ake a karako riki aia taneiai. Mai moana, ngaira nikabane bon taan beku ibukin te onikaki iroun temanna irouna ao irouia te botannaomata, n ingainga ni butimwaaia tabera bon ibukin ara reiakinaki ao ibukin te beku nakon te baronga.

“N riki bwa te tia karekea te onikaki” (protagonist) nanona e na iai te nano ni kan mwakuri ma te iangoraoi, ni kekeiakimwaaka n ara kekeiaki, ao ni karekei ao ni kabonganai ara atatai ni katoai nako taian mwaneka. Ti tia buoka karekean te onikaki tiaki te tia ti butimwaaia taian uaa ma bon te tia mwakuri ibukin karekean te waakirake. N riki bwa te tia buoka karekean te onikaki e riai temanna n reiakinna ni kamwakura te

kario iango ao n anai mwaneka aika a kairakiraoi. Taian kooti n te botaki ni kataneiai a buokiira ni karikirakei ara konabwai n riki bwa taan karekea te onikaki ibukin te waaki ni katei baronga.

Ti na riaini ni kabanea te tai n rinanoi taian iango ake n taian barakarabwa ake i eta. N aron are e taekinaki ni moan te mwakoro, Alejandra e aki ti kaoti taian iango teuana imwin teuana ma e na taraia bwa Beatrice e rawata ana tai ae e angaraoi n iangoi ao n anga ana tibwatibwa nakon te maroro. Te bwai ae ko na tangiria n iangoia – imwin are e a tia n reke am tai ni maroroakini taian barakarabwa n am kurubu ao n reiakiniko ni kaotinako iango i bon iroum – bwa e a tia te maroro n rikirake nakon te karinan are Alejandra e na namakinna bwa e onimakiraoi n tibwai taeka tabeua iaon ana kooti tabeua te Ruhi Institute ao ni kaoa Beatrice bwa e na ira buakon te kamatebwai iaon Boki 1. Ko kona ni korei n te mwaawa ae i nano te bwai ae ko na taekinna ngkana ko mena ngkoe n ana karinan? Ko na kangara ni kabwarabwarai Boki 1 ao 2 ao taian mwakuri ni beku ake a tangiraki bwa a na karaoaki? E a tia n okiraki teutana kakaawakin te mwakuri ni beku inanon booki ake imwina – moara riki inanon reiakinaiia ataei n tamnei ao kairaiia kairake n ataei iroun te animeita – bon akea te nanououa bwa e na buoka Beatrice ni karekea te taratara ibukin te beku are e na kona ni karaoia n taai rimwi. Te tuuta n ami kurubu e kona i buokiko ni korei tabeua taian kibuntaeka iaon mwakuri ni beku aika uoua aikai, are bon aekakin are e na koreia Alejandra ibukin kaoakin Beatrice nakon kamatebwaiian Boki 1.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

MWAKORO 11

E waakinako uoua te wiiki imwain are Alejandra e a manga kawaraiia kaain aia auti Sanchez. Inanon te tai anne, Beatrice e reke angana n ira te kaembein ae e kakorakoraaki ao ni kabanei taian moan iunite ake uoua ni Boki 1. Ngkai e a rinanon te katenua ni iunite ma te kurubu ae niman kaaina ake a kakaitibo uatai n te wiiki n te bwarikonimwenga. E taku

Alejandra bwa e a angaraoi te maroro ma te utu are te Sanchez iaon te boto n iango ae te tataro ao e titirakina Beatrice bwa e tangiria ni buokia. Ngkoe naba ko a tia ni kamatebwaia te kauoua ni iunite ni Boki 1, ai ngaia are e aki kainnanoaki bwa e na koreaki ikai kanoan te maroro are a waakinna Alejandra ao Beatrice ngke a kakawari. Imwin rinanoan te iunite, ko na riai ni kona ni korei taian boto n iango ake ko tangiria ni kan taekini inanon te maroro iaon te boto n iango aio. Ae i nano bon te mwaawa ibukin korean am iango.

[illegible]

MWAKORO 12

Ana kaakawari Alejandra nakoia ana utu Sanchez e reitinako inanon iraua te wiiki ake imwina, ao e reke te angaraoi irouia ni maroro iaon tabeua taian boto n iango ake a waawaa ma te angaraoi man kanoan aia maroro iaon kakaawakin te tataro – maiun te tamnei, rikiraken taian anua n tamnei, te ongotaeka nakon Ana tua ao Ana otenanti te Atua ao te teimatoa inanon Ana tangira. N teuana te tai, a maroro naba teutana iaon ana rabwata nako te Waaki ni Babaire, moa ra riki iaon te Botaki n Tamnei ni Kaawa ao n Aono. Ti aki kainnanaoia bwa ti na rinanon kanoan taian kaakawari ni katoaia nako ake a karaoaki imwina. E ngae n anne, bon iai titiraki aika uoua ake a aki toki ni mwemwekaki ibuakoia kaain inanon taian maroro aika a iruruamwi n aron are ti tabe ni katarataraa. Te moa e irekereke ma anuan te bowi are e karaoaki n te baronga ao te kauoua ma taian kaubwai n te mwane. Ti na karaoa are te moan iaon te bowi, moara riki iaon te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa, inanon te mwakoro aio ao n taraa te titiraki ibukin te mwane imwina.

Taian iango, ngkanne, a kona ni kateaki man te aa ni maroro iaon te Boto n iango iaon te Babaire ibukin Ruaiua te Ririki:

- Inanon te baronga ni Baha'i, taian ikotaki a karaoaki ibukin oina aika a kakaokoro – te tataro, te kamatebwai, ni bukamarui taian tai aika a okoro, ni ikakarabakau iaon ana waaki te baronga ao ni beku ibukin te botannaomata, ni maroroakini taian babaire ibukin te mwakuri. E taekina Ana berita aio Baha'u'llah:

“Ni maiu ao Au Waaki! N otabwaninia te tabo are a rin iai raon te Atua, ao man tangiia are e a neborake ngke a nebo ao ni kamimitongaa te Uea, e na bon katobibiaki tamneia taan onimaki ao nikabane anera ake tangiraki.”²³

- Te ongora nakon Ana taeka te Atua inanon taian ikotaki ibuakoia raao e uota te kukurei nakon naano ao ni kamatoatoai taian kabaebae ni katiteuanaaki. E reireiniira Baha'u'llah:

“A kabaekaki raao n te aba are a mena iai, n ikotaki n taian bowi, ao inanona n taetae ma te wanawana ao n te aro ae e mataata raoi, ao ni warekii ana kibu te Atua; bwa bon Ana taeka te Atua ae e kauraa ain te tangira ao ni kaurarakea.”²⁴

E koreia Abdu'l-Bahá:

“Karaoan taian ikotaki ao n atongan ao katakean taian Reirei n tamnei, n te aro bwa te aono e na kaotaaki ma otan te koaua ao te aba e na kona, rinanon ana kamatoa te Tamnei ae e Raoiroi, n riki bwa te bwaretati ae e katikinano ma ni kakukurei, bwa te roro aio bon te tienture ibukin te Kabanea ni Mimitong ni Uea,

ao een te kuna ibukin katiteuanaakin te aonnaba ni botannaomata e a rootii taninga ake ni kabutaa te itera Mainiku ao Maeao.”²⁵

- Mai buakon bowi n te Baha'i nikabane, Te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa e kainnanao riki te maroro iaona. Kanoan te karenta ni Baha'i bon tebwimaruaiua te namwakaina ae kaka tebwimaruaiua te bong iai, ao inanon kaawa nako, a ikotaki kaain te Baha'i teuana te tai ni katoa namwakaina ibukin te bowi aio n aron are e kamatoaa nakoira Baha'u'llah i Bon Irouna:

“Ni koaua, e a kabaekaki iaom bwa ko na karaoa te toa, tetaina ni katoa namwakaina, e ngae ngke ti te ran ae e tibwaaki; bwa te Atua E a tia ni kataua bwa a na kabaekaki naano n ikotaki, e ngae ngke rinanon kawai n aonteaba ao ni karawa.”²⁶

- Te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa bon tenuta mwakorona. Te moan bon te itera n tamnei, are a warekaki iai tataro ao kiibu man Taian Koroboki aika a Tabu. Te kauoua bon te waaki ni babaire, are inanon taina e karaoaki te ikakarabakau iaon ana waaki nako te baronga. Te katenua bon te itera n itamwaomwao irouia kaaina.
- Ti kona ni katarataraa kakaawakin te itera n rabwata inanon te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa man Ana taeka Abdu'l-Bahá:

“O ngkami Ana tooro aika a kakaonimaki Te Tamaroa are Ngkoangkoa! Inanon taian raaun ao Ritibentieitien nako, te toa e a tia bane te nano nako iai ao n tangiraki, ao katauraon te taibora ibukiiia taan tangira te Atua e a tia ni iangoaki raoi bwa te mwakuri ae e kamoamoaaki. Aio e rangi ni moamoa riki n te bong aei, n te ritibentietin aio n aki kona ni kabotauaki arona, te roro ae e rangin tituaraoi ibuakon rooro, ike e rangi ni kamoamoaaki, bwa ni koaua e bon warekaki ibuakon taian ikotaki ake a karaoaki ibukin taromaurian ao kamimitongaakin te Atua. Ikai taian kibu aika a tabu, taian anene ni karawa ao kamoamoa a katakeaki, ao e kamaiuaki te nano, ao e uotakinakoaki bon mai irouna.”²⁷

- N tain te waaki ni babaire n te Toa, raa a ikotaki n ongora nakon taian riboti n ana waaki te baronga ni Baha'i n taabo aika kaan ao aika a raroa, n ikakarabakau iaon ana waaki nako te Aro inanon oin aia baronga ao iaon aia tibwatibwa nakon maiuraoin te botannaomata, n riki n ataa te kairii are e karekeaki man te Auti ni Motiraoi n te Aonnaba, n rinanao te waakirake n aia babaire, n anga taian kaoti nakon ana rabwata nako te Aro. Te ikakarabakau n tain te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa bon te kabanea ni kakaawaki, bwa, rinanon te kawai aio, nikabane aomata a kona n ira buakon ana waaki te baronga ni Baha'i n te aonnaba.
- Ni kaineti ma tain te itamwaomwao n te Toa, aio tain te reitaki n iraorao ao te aro ni bubutimwaai ao n kakairuwa. E kona ni katangaki taian anene, n anga taian maroro aika a kakukureia te nano, ao taian kanoa mai irouia ataei. Ni kauarerekeana, karauakin raoi kaotakin te katei, ae e kakannangaki ao ni kakukurei, e kona ni kaubwaia riki mwakoron te Toa aio.
- Te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa bon te mwakoro ae e kakaawaki inanon ana Waaki ni Babaire te Aro. E ikota te itera n tamnei, ni waaki ni babaire, ao te itamwaomwao

are inanon waakin maiun te baronga. Nikabane taian itera aikai a na riai ni bane ni katuruturuaki, bwa nakoraoi te Toa e katan iaon te baeranti ae e eti imarenan iterana aika tenea aikai. Inanon te rongorongo are e koreaki n Aokati 1989, e koreia te Auti ni Motiraoi ni kangai:

“Ana Babaire Baha'u'llah ibukin te Aonnaba e rabwatii nikabane mwakoron te maiun te botannaomata; e ikota te itera n tamnei, te waaki ni babaire ao te waakirake ni maiu irouia aomata; ao e kaira aron kaotakin te aomata inanon kawai aika a kakaokoro nakon kateakin te botannaomata ae e boou. Te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa e rabwatii nikabane itera aikai are ni boton te botannaomata. Ni mwakuri inanon te kaawa, te taaun, te kaawa ae e bubura, bon te rabwata are nikabane aomatan Bahá bon kaaina. E katauaki bwa e na karikirakea te katiteuanaaki, ni kakoaua te waakirake, ao ni karekea te kukurei.”²⁸

- Te tai ae moan te kakaawaki ae te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa e aki kona ni karaoaki n te aro ae e kataweaki, ke n te tai ae e kimototo. Rinanon te tataro ao te rinanoi, nikabane aomata a na riai ni katauraioia n te itera n tamnei imwain te Toa, ao n taina, nikabane kaain a na riai n ira buakona ma nanoia ao aia iango, e ngae ngke e wareware n te itera n tamnei, ke n ongora nakon kiibu ake a warekaki; e ngae ngke e anga riboti, ni karekea te kairiiri, ke ni karaoi ana kaoti; e ngae ngkana ni beku bwa te tia butimwaai nakon ana tabo ibukin karaoan te Toa ke ti n ira buakona ma te kukurei ao te raneanea. Inanon te reta naba anne ibukin te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa, e taekinna aio te Auti ni Motiraoi n te Aonnaba:

“Itera aika a kakaawaki ibukin te katauraioi nakon te Toa bon karauan rineakin taian koroboki, n rinea, ni moantaai, taan wareware aika a bwaati ni wareware, ao te katamaroa ae e nakoraoi n taabo aika uoua bwa n aron warekaia ao butimwaeen te kanoa n te itera n tamnei. E riai ni karauaki naba n taraaki aron te otabwanin are e karaoaki iai te Toa, e ngae ngke inanon te auti ke i tinaniku, e na rangin roota naba te namakin-a bane ni iai tibwangaia aika a kakaawaki. Te roko n te tai bon te bwai ni uakora are e kaota naba aron te katauraioi ae e tamaroa.

“N angiin te tai, nakoraoi te Toa e katan iaon nakoraoi te katauraioi ao irakin buakona iroun temanna ma temanna. Te Mwatita ae E tangiraki e anga te kairiiri aio: 'Anga te karawawata ae e bati nakon te ikotaki n te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa, bwa e aonga n taai aikai taan tangiraki Iroun te Uea ao Ana tabonibai te Nanoanga aika aine a na kona n rairi moaia nakon te Abanuea, ni katakei taian kibu, ni bubuti Ana ibuobuoki te Atua, n riki ni kukurei ni kaonaki n te tangira imarenami, ao n rikirake n itiaki ao n tabu, ao ni maaka te Atua, ao ni kaitaraa te kaibwabwaru ao bwanaan nanom. N te aro aio ao a na karaurenakoia man te aonnaba n erementi aio, ao n iinako ngaiia inanon boiararan te tamnei.’”²⁹

N aron are ko a tia ni kakaraioia, ko riai ni wareki iango ake i eta tabeua te tai ao ni maroro n am kurubu bwa ko aonga ni kona n taekinna n akea am kanganga. Te kataneiai ae i nano e na buokiko ni karekea riki te taratarannano nakon kakaawakin te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa:

1. Tera ae kakoauaa Baha'u'llah nakoiria bwa e riki bwa anuan taabo ake a maekanaki ike ti ikotaki iai ni kamoamoaa ao ni kamimitonga te Uea? _____

2. Inanon te kauoua ni kibu i eta, E tuangiira Baha'u'llah bwa, ngkana ti ikotaki n tain te bowi, ti na riai n taetae _____ ao ma te _____, ni wareki taian _____; bwa bon Ana Taeka te Atua ae e na _____ ao ni _____.
3. Inanon te katenua ni koroboki i eta, E kairiira Abdu'l-Bahá bwa ti na karaoi taian ikotaki ao ni warekii ao ni katakei taian Reirei ni karawa, bwa
 - Te aono ike ti maeka iai e na kona ni _____.
 - Te aba are ti mamaeka iai e na riki ni _____.
4. Iraua te namwakaina inanon te karenta ni Baha'i? _____
5. Iraua te bong inanon teuana te namwakaina? _____
6. Tera te ikotaki ae e kakaraoaki irouia kaain te Baha'i tetaina n te namwakaina? _____

7. Tera mwakoron te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa ake tenea? _____

8. Mwakoron te Katebwimaruaiua ni Bong n Toa ake tenea, a kona ni kaibibitaki nneia? _____

9. Tera oin bukin te mwakoro are te taromauri inanon te Toa? _____

10. Tera oin bukin te mwakoro are te waaki ni babaire n te Toa? _____

- _____
- _____
11. Tera oin bukin te mwakoro are te itamwaomwao n te Toa? _____
- _____
- _____
- _____
12. A ngaa mai ibuakon kanoa aika a kaotaki i nano aika a tau n taekinaki ni mwakorona are te waaki ni babaire n te Toa?
- _____ Taian mwane ake a kainnanoaki ibukin taian waaki inanon te baronga
- _____ Ana bwi te tiim ni butiboro n te aono
- _____ Aron katokan aia itabaraara uoman kaain te baronga
- _____ Waakiraken te reirei ni Baha'i nakoia ataei n te baronga
- _____ Nanon te kibu teuana man te Koroboki are e kamatebwaia temanna kaain te baronga ni moan te wiiki aei
- _____ Maiureirein ana kanoa te kairake n ataei n te baronga
- _____ Taian mwakuri n te kaawa aika a tauraoi ibukiia roronrikirake
- _____ Te boutoka are e kona ni karekea te baronga nakoia kurubu ni kairake n ataei ake aia beku e a rikirake n itikaokao
- _____ Kawaraia aia karo ataei ao kairake n ataei n taian kanoa n reirei ake a karikirakeaki man te botaki ni kataneiai
- _____ Kamarurungan te anua n tataromauri inanon te baronga
- _____ Taian kanoa ake a na kaotaki n te terewition
- _____ Taian taratarannano ake a tia ni karekeaki ibukin waboboan te ang ae e kakukurei ao ni kairaki raoi inanon taian kamronron ni kamatebwai
- _____ Bukamaruan te Bong n Tabu ae e na roko
- _____ Taian mwakuri ake a tia n teirakeaki ibukin waaki ibukin kamaiuraoan te botannaomata ake a reke man te waaki ni katei baronga
13. Maroroakina te titiraki aio inanon am kurubu: E aera ngkai e rangi ni kakaawaki kabaerantan mwakoro aika tenea n tain te Toa?
14. Ngkai maroroakinii taian titiraki aika uoua aika i nano.
- a. Ko na kanga ni katauraoui nakon te Toa ngkana ko na 'host' (ko na katauraoo kanoana)?

- b. Ko na kanga ni katauraoui nakon te Toa ngkana ko na ti ira buakona?

MWAKORO 13

Te kauoua n titiraki are e aki toki ni kaoti inanon taian maroro iaon taekan te Aro bwa e na kanga te baronga ni Baha'i ni kaitarai kainnanona n te itera ni mwane. Aikai a na buokiko ni kaekai titiraki akanne.

- Te bwai ni mwakuri are e kabongana te baronga ni Baha'i ibukin tararuakin kainnanona n te itera n rabwata bon Mwanen te Aro. E waakinaki man taian rabwata n te Aro n taian karinan aika a kakaokoro: te kaawa, te aono, te kantenanti ao te aonnaba. A kakoaua kaain te Baha'i bwa a bon riai ngaia n aonnangai taian kabanemwane ibukin kekeiaki ibukin karikirakean aia Aro, ao ai ngaia are te Mwane e butimwaa taian anganano ti mai irouia kaain te baronga.
- Te angaanga nakon Mwanen te Aro bon te mwakuri ae e anganano. E karabaaki taekana n te aro are bon te bwai ae e tiku taekana imarenan te aomata anne ao te Aro; araia taan angaanga ao te mwaiti e aki katanoataaki. Akea te kairoro ae e katukaki iaioia kaaina bwa a na riai n angaanga. Taian rabwata a kanakoa aia bubuti ae e tieuataake nakoia kaain te baronga., a kauringiia iaon kakawakin te Angaanga nakon Mwanen te Aro, ao a katerei bwaai ake a kainnanoaki. Ni mwaitin te tai ao te baronga e kona ni katea te kouru are e na uaiakinna bon ibukina. Ma te mwaiti e aki tiku n arona ibukin temanna ma temanna, ao te mwane e aki kairoroaki. E bon tiku nakon temanna ma temanna bwa e na baireia, ni kaineti nakon mataatana iaon taian boto n reirei ake iai, bwa iraua ae e na anga.
- Te botannaomata ae e karikirakeaki are ti kataia ni kateiteia e na bon tabomoa, n te itera n rabwata ao n tamnei. Te kaubwai e na butimwaeaki ti ngkana a kakoroaki bukin itera tabeua. Ti na riai ni karekea rinanon te mwakuri ae e kokoaua raoi karaoana. Ti na kabanea ti ibukin maiuraoin te botannaomata. Ao te baronga ae e bwanin e na riai ni karakaaki riki ana karinan; e aki butimwaeaki ibukiia tabeman a na rangi ni kaubwai ao angina a na rangi ni kainnanao te bwai are aan te maiu. E tuangiira Baha'u'llah:

“Aomata ake a kabanea n nakoraoi bon naake a karekei maiuia man aia wewete ao ni kabanea ibukiia ao iaioia raoia n aomata ibukin tangiran te Atua, Uean aonnaba nikabane.”³⁰

“... kam na riai n angaanga taian uaa aika a raraoui ao n tamaroa, bwa kam aonga iai ngkami ao tabeman ni karekea uaana mai iai. Ai ngaia are e kakaawaki iaioia nikabane bwa a na katabeaki n taian karaobwai ao tauan taian nakoa, bwa inanoaana bon karabaan te kaubwai, O ngkami aomatan te mataata!”³¹

Ao E kabwarabwaraa Abdu'l-Bahá:

“E rangi ni kamoamoaki te kaubwai, ma ti ngkana te botannaomata ae e bwanin e kaubwai. E ngae n anne, ngkana arona, bwa iai tabeman a rangin kaubwai ao nikiraia ai bon akea aia bwai, ao akea te uaa ke te bwai ae e bongana ae e otinako

man te kaubwai anne, e na ti riki bwa te bwai ni karawawata nakon te tia bwaibwai iai.”³²

- Ni karikirakea te botannaomata ae e inaomata man te motibuaka ao te karawawataaki, ti na riai ni bane n tituaraoi ao n angaanga. E ngae ngkana e karako kaubwaira, ti na riai n bon anga teutana nakon waakiraken te botannaomata, bwa te tabomoa ni koaua e na ti kona ni karekeaki rinanon te angaanga. Te angaanga bon anuan maiun tamnein te aomata; akea rekerekena ma aron tein kaubwaira are ti mena iai. Inanon taeka aika a raba, E taku Baha'u'llah:

“Te angaanga ao te tituaraoi bon Anuau; e a kabwaia are e katamaroaa ma Anuau.”³³

- Ti na riai n uringa bwa boton ni koaua te kaubwai are iroura e ngae ngke mwaitira bon te Atua, te Kabanea n Tituaraoi. E katauraoi bwaai ake ti kainnanoi ibukin maiura; e karekea te angaraoi ibukira bwa ti na waakirake. Ao ngkana ti angaanga nakon Mwanen te Aro, ti kabanea ibukin Ana Waaki teutana mai buakon are e a tia n anganiira. Ibukii ngkanne Baha'is, te angaanga nakon Mwanen te Aro tiaki ti te waaki n tituaraoi; ma bon te kakabwaia n tamnei ao te tabe iroun temanna ma temanna. E tuangiira te Tia Kakaawakin:

“Ti na riai n riki n aron te koburakenran are e teteimatoa ni kaakaikia man te baere iai irouna ao e bon kateimatoaaki naba ni kaakaboaki mwiina man te boto ae e aki nooraki. Te angaanga ae e rereitinako ibukin kanakoraan aroia raora n aki maaka te maiu ni kainnanao ao ni katan iaon te tituaraoi ae akea kabwakana man te Boto ibukin kaubwai ni kabane ao taian raioiroi nikabane – aio karabaan te maiu ae e eti.”³⁴

E na reke te angaraoi iroum n iangoi tabeua iango ikai n te aro ae e rangin nano riki inanon te kooti riki teuana n te kanoa ae e irurumwi, are e kaea te kanoa are taian kaubwai n aonteaba. Ngkai moa, ko kaungaaki, n aron are mai mwaaina, ni maroro iaon te kanoa are i eta man kanoana teuana nakon are teuana ao ni karaoa te kataneiai aio bwa ko aonga ni kona ni kaotii iango n te aro ae akea iai am kanganga ao n te aro ae e beebete:

1. Ni kaineti ma taian kibu, kanoai taian kibuntaeka aika i nano.
 - a. E tuangiira Baha'u'llah bwa ti na riai ni karekei oin _____ man ara wewete ao ni kabanea ibukin _____ .
 - b. Ti na riai n anga taian uaa aika a _____ ao _____ , bwa ti aonga ngaira i bon iroura ao tabeman n _____ .
 - c. Nikabane ngaira ti riai ni _____ inanon _____ ao _____ , bwa inanona e wene n rabwa _____ te _____ .

- d. E kabwarabwara Abdu'l-Bahá bwa te kaubwai bon _____, ma ti
ngkana te _____ e kaubwai.
- e. Ngkana _____ iai irouia te _____ ae e
_____ ao te _____ a
_____, ao akea _____ ke
_____ e roko man te _____, ngkanne
bon ti _____ nakoia te _____.
- f. E taku Baha'u'llah, "Te _____ ao te _____ bon Anuau; e
a kabwaia are e _____ ma _____."
- g. Ao te Tia Kakaawakin e kaungaira bwa ti na riki n ai aron te _____
_____ ke te _____ are e reitinako n _____ man
bwaai ake irouna ao e reitinako n _____
_____.
- h. N reitinako n _____ ibukin _____ raoraora
man _____ ao ni katan iaon
_____ - aio karabaan te
maiuraoi ni koaua.

2. Korei taian iango aika a karinanaki raoi ake a ririmwiaki inanon te kanoa are i eta:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

MWAKORO 14

Ni karikirakei taian taratarannano nako aekakin maroro ake a na kona n taakinakinako inanon te kaawa ke te bwarikonimwenga ake e korakora te iwawaaki iaona, ti a tia n rimwin aia kekeiaki Alejandra, te roronrikirake ae e reirei n te kuura ae e rietaata. Inanon waakinakon taian kaakawari, inanon tabeua te wiiki, e a tia ni maroro ma Mr ao Mrs Sanchez iaon tabeua taian boto n iango ake, e kantaningaia neiei bwa, a na buoka kananoan aia onimaki iaon te Aro ao ni kamatoa aia babanennano nakon te reirei are a tia n rabwatia. N tokin te tai, rokon Nei Beatrice, are tibuia taangaia Sanchez ma, e a karekea te angaraoi ibukin kamatebwaian te aekaki ni maroro riki teuana, aio are imarenaia uoman roronrikirake, ake a uaia n ingainga ni kan reiakinaki aroia bwa a na kanga ni beku ibukin aia baronga. Ni waakinakon te maroro aei ao ni karaoan taian kataneiai, ti a tia n noria bwa, irarikin rikiraken te atatai iaon taian kanoa aika a bongana, iai tabeua taian anua n tamnei, tein te iango ao taian konabwai ake a kainnanaoaki ibukin kateimatoaan taian maroro ake ti tabe n iangoi ikai.

Inanon te mwakoro aio ao are imwina n te iunite aio ti na ukeabai riki taian boto n iango aika a kaokoro – are nanona, aika n angiin te tai a kabonganaaki ibukin te maroro n tain kawarakiia utu ake iai aia ataei ake a ira buakon taian kanoa n reirei ake a karikirakeaki man te botaki ni kataneiai. N aron ae e a tia ni kaotaki mai imwaina, reiakinan taian reirei nakoia ataei ao kairan te kurubu ni kairake n ataei bwa te animeita bon mwakuri ni beku ake a taekinaki inanon taian kooti ake imwina, inanon Boki 3 ao 5. Tao ko a bon tia n ongoongo taekan kanoa aika uoua aikai, e nakon ae ngkana arona bwa ko a tia n ira buakona te kanoa mai imwaaina ngke ko ataei riki.

Ti a taraa, moa, te kanoa are e n angiin te tai e riki bwa te aa ibukin taian maroro ake a reitinako ma aia utu kairake n ataei. Ti na iangoia bwa iai te tai ae e a tia ni waakinako imwin te tai are ti kitana iai ara karaki ao bwa Beatrice ngkai e a tabe ni kamatebwaia Boki 2. Alejandra e titirakina raoraona bwa e tangiria n raonna ngkana e kawaria aia utu tabeman kairake n ataei ake a nang katea aia kurubu ao are e na buokiia iai. E rangi ni kukurei.

Alejandra e kabwarabwaraa nakon Beatrice bwa tera ana kataratara. "Ti na moani ara kakawari nikabane, e kaongoa, "man kabwarabwaraakina nakoia kaaro taekan te kanoa are e a tia ni kaota iai nanona natiia aine ao mwaane are a kan iria ao n taekinna bwa aio iteran naba te waaki ni katei baronga are e waakinako inanon te bwarikonimwenga. Ngkanne ti na ukeaba ma ngaiia tabeua taian boto n iango ao iango ake a boto n te kanoa anne. Aio e na riki bwa moanakin taian waaki ni kakawari, ao ara kantaninga bwa, ni waakinakon te maroro ni waakinakon te tai, te utu e na aki ti boutokaa te kurubu n te aro ae e marurung ni kawai aika a kakaokoro ma a na riki bwa taan kaungaa kakorakoraakin tamneia kairake n ataei inanon te baronga."

A reitinako Alejandra ao Beatrice ni maroroakini iango aika a kakaawaki ake a tangiria ni kan taekini n katoai utu. A bairea bwa a na korei taian iango nikabane ake a taku bwa a kakaawaki, ao a ataia bwa a na ti kona n taekini ti tabeua moa n aia moan kakawari ao nikirana inanon aia kawari ake imwina. Aikai taian iango ake a korokorei iaon taian konabwai ake a raba irouia kairake n ataei:

- Inanon maiun temanna, ririki ake tenea imarenan te roro ae 12 ao 15 bon te tai ae moan te kakaawaki – te tai ni bitaki man te roro n ataei nakon te roro n ikawai.
- Ti aki toki n taekiniia kairake n te roro aio bwa "kairake n ataei." Ai tiaaki ataei ma a tuai raoi n roko n tabwaninin te roro n rikirake.
- E kananokaawaki bwa, iai te taratara ae e kaairua ae e kabutaki nako ibukiia kairake n ataei bwa a iraanako te moan ang, a kakaitara, a ti tabe ibukiia ao a kakai reke n te kanganga n taainako. E ngae n anne, ao ngaira, ti noria inanon te aekaki n taratara ae e kaokoro. E koaua bwa te tai ae e kimototo inanon te maiu, ti bane n rinanon taian bitaki aika a rangi ni baitiitii, n rabwatara, n ara namakin, ao n ara iango. Ao e koaua naba bwa, n tokina, ti na kona ni kaota teutana te kakaitara. Ma, ni koauana, aio te roro ae e rangi ni korakora te konabwai iai ao te kariaria ae e nakoraoi ae moan te bati.
- Ngaira naba bon taian kairake n ataei n te tai ae e tuai rangi ni maan ni nako ao ti uringa aron rootakira man taian bitaki aikai. N tabetai ti ninikoria ao n tabetai ti kabuingoingo. N tabetai ti rangi ni kai rena ao n tabetai ti rangi ni maamaa. Ti aki toki n taekinna bwa ti tangiria riki n tiku i bon iroura, ao ti bon kantaningaa naba ae ti na rangin tabeakinaki. Ti kan mataata bwa tera bwaai ake ti bwaati ni karaoi ao tera taian taarena ao konabwai ake iroura. Ao e rangi ni kakaawaki iroura bwa a kanga n taraira aomata ao tera aia iango n ara iango.
- Te bwai ae e kakaawaki bwa ti na ataia bwa te aekaki ni katei aio e kimototo taina. Inanon maiun te aomata bon inanon ririki aikai are iai tabeua mwaakan te iango a waekoa n rikirake. Ti a moanna ni kakaei kaekaan taian titiraki ibukin oin bukin karikara. Ti tirirekei bwaai ake a riki irarikira ao n titiraki ibukin bwaai ake ti reireinaki iai. Ao ti aikoa rangi ni kukurei n aron are mai imwaina ni kan ira nanon are a tuangiira ikawai n te aro n otomaetiki, moara riki ngkana ti nora te kaokoro imarenan te bwai are a taekinna ao a karaeia.
- Ngkana a na buokaki kairake bwa a na kamanenai raoi taian korakora ake a tabe n otinako n te aro ae e uaana raoi, e kakaawaki bwa ti na aki karikiia bwa ataei. Aio aron Ana kabwarabwara Abdu'l-Bahá ibukin te roro aio:

“Imwin tabeua te tai ao e rinnako inanon te roro n roronrikirake, ike arona ake mai imwaina ao kainnanona a manga oneaki mwii n taian kainnana aika a boou ake a kaineti ibukin karakaakin aron rikirakena. Ana konabwai ibukin te taratara a karababaaki nako ao ni kananoaki riki; ana konabwai ni wanawana a kataneiaaki ao a kautaki; taian tiatianaki ao te otabwanin n te roro n ataei a aikoa tiatiana korakorana ao ana tokanikai.”³⁵

- Te Auti ni Motiraoi n te Aonnaba, te rabwata ni babaire n te Aro ni Baha'i, e taekina aio ibukin te kawai are ti a tia ni kabonganaa ngkana ti mwakuri ma kairake n ataei:

“E ngae ngke taian kataratara n te aonnaba a kaota bannan te roro aei bwa te tai ni kanganga, ake a bua inanon kanoan nako taian bitaki aika a reimaaurua n te itera n rabwata ao n te namakin, ake a aki kona n ongo ao a bon tabe ti ibukiiia, te baronga ni Baha'i –rinanon ana taeka ake e kabonganai ao taian kawai ake e kamwakurii – e mwaing n aron ae e a tia ni baireia ni kaitaraa te kawai anne, n noria irouia kairake n ataei anuan te tauraoi n ibuobuoki, te namakin ae e kakang ibukin te motiraoi, te ingainga nakon te reiakinaki iaon taekan te uniweeti ao te nano ni kan tibwatibwa nakon kateakin te aonnaba ae e tamaroa.”³⁶

Alejandra ao Beatrice a raira aia taratara nakon te kanoa ibukin kakorakoraakin te tamnei ao a kataia ni katebenakoi anuana tabeua:

- Naake imarenan 12 ao 15 a ingainga ni kan kaaina te kurubu n rao ma naake a kona n tibwai aia iango ma ngaiia, ni mwakuri iaon aia karikirake, n takakaro, ao a mwaiti riki. Ibukin aio, te kanoa e kateitei iaon te boto n iango are te “kurubu ni kairake n ataei”. Ni katoai kurubu nako a kairaki iroun te “animeita”, angiin te tai bon te roronrikirake ae e ikawai riki are, n riki bwa te raao ni koaua nakoia kaaina, ni buokiia ni karikirakei aia konabwai.
- Taian kurubu a kakaitibo ni katoa tai. Inanon aia bowi, kairake n ataei a reiakinaki aron ukeabaakin taian boto n iango ao ni kona ni kaoti aia iango n akea te maaku n te waeaki ke ni bwainingare. A kaungaaki bwa a na kakauongo, n taetae, n rinanoi, n tirireke, ni karaoi babaire, ao ni mwakurii.
- Ti maeka n te tai ike a rangi ni mwaiti taian korakora buaka ake a roota aron aia iango kairake n ataei ao aroaroia. Animeita a buokiia ni kaitarai taian korakora aikai – tiaki ti ibukin kamanoaia man te botannaomata ae e tabe n ingunako taian aroaro aika a raraoi ma ni mwakuri ibukin katamaroan te aonnaba.
- Te kanoa e kataia ni wantongai taian korakora ake a wene n raba inanon tamnein te aomata, taian korakora ake n tain te kairake n ataei a moanna ni kaotaki n te aro ae e rikirake ni korakora riki. Ae e rangi ni kakaawaki riki bon te mwaaka n iango ao ni kabwarabwara. Kairake a na riai ni karikirakea te taetae are e kainnanoaki n itera aika uoua ibukin kaotakin taian iango aika a rangin nano iaon te aonnaba ao ni kabwarabwaraa bwa tera ae a tangiria n noraki bwa e na bitaki.
- A ingainga kairake n ataei n rinanoa nanon taian boto n iango ake taian aa nakon te maiu ae e bongana raoi. Te kukurei, te kantaninga ao taubukin te tamaroa bon taian katoto tabeua. Te kananokaawaki bwa aomata a na bae n taekini bwaai aikai n te aro ae e kabwarabae. Karekean te mataata ae e nano riki iaon taian boto n iango aikai, ni kinai aroia ni kunei kaotakiia inanon maiura, e na kona ni buokiia aia iango naake a kairake ni karikirakea te anua ni maiu ae e nakoraoi are a kateitei mai iai ao ni kaitarai taian korakora buaka ake irouia te botannaomata.
- Te mataata iaon taian boto n iango e kakaawaki ibukin karikirakean te wanawana. Kairake n ataei n tabetai a kona ni kaitarai taian kanganga n te reirei ibukina bwa a kantaningaaki bwa a na reireiniia taian taekan rongorongon bwaai aika a rangi ni mwaiti iaon atu n reirei aika a kakaokoro, n akea raoi te ibuobuoki ae e tau ibukin te mataata raoi iaon taian boto n iango ake a mena inanona. Te kanoa e kaungaia bwa a

na iangoi raoi taian iango – te aroaro ae e raoiroi, te numera, te tiaienti, ao a mwaiti riki – ao aio ni koaua e kanakoraoa aia waaki n te reirei.

- Iai irouia kairake n ataei te nano ae e korakora ni kan mataata iaon bwaai nako. A tangiria ni kan mataata ibukin te bwai are e riki irarikiia. N tokina iaon aio, a na riai n noria tiaki ti ni mataia n rabwata ma ni mataia naba n tamnei. Te oi ni kantaninga n te kanoa aio ae e kakaawaki, ngkanne, bon kanakoraoan raoi te taratara n tamnei: te kona ni kinai taian korakora n tamnei ao ni kinai taian boto n reirei n tamnei ibukin bwaai ake a riki.
- Te kanoa e kakoroa bukin ana kantaninga aikai – are karikirakean taian anua aika a raroai, te taratara n tamnei, ao te korakora ni kabwarabwara – ma te ibuobuoki man taian boki aika a irururamwi. Kanoan booki aikai bon taian karaki aika a beebete iaon taekan maiuia aomata aika a rikirake n taabo aika a kakaokoro n te aonnaba. Irarikin te uaia ni kamatebwai, te maroro iaon kanoana ao kabwaninan taian kataneiai ake a kainnanaoki karaokaiia, kairake n ataei a ira buakon taian takakaro ao n reiakinaki taian aati ao karaobwai.
- Ni buokaki irouia animeita, taian kurubu a korei tamnein ao ni karaoi taian mwakuri ni beku aika a irerei, are kanoan naba te kanoa. Rinanon mwakuri ni beku aikai, kairake n ataei a reiakinaki aron te iango ibukin te baronga ao bwaai ake e kainnanoi, n ikakarabakau, ao ni uaia ni mwakuri imarenaia ao ma tabeman inanon te baronga.
- Taian atu n reirei ake ni booki akanne a kakaokoro; ni katoai nako a baraaki iaon te boto n iango teuana ae e kakaawaki ibukin kakorakoraan tamneia kairake n ataei. N aron te katoto, te moan boki, e kabwarabwaraa te boto n iango ae te “kamatoa” – bwa te Atua e kamatoai kekeiaki ake ti karaoi ibukin karekean taian kouru aika a kakannangaki. Te boki riki teuana bon taekan te “kantaninga” – are ti riai n taraa te tai ae e na roko ma te kantaninga e ngae ngkana ti rinanon taai aika a matoatoa ao ni kanganga. Te boki riki teuana e tirirekea te boto n iango ae “taubukin te tamaroa”. Te “kukurei” bon te boto n iango n are teuana, ao te atu n reirei are e rinanoaki n are teuana bon “mwaakan te taeka”. Iai naba are e kamatebwaia taian boto n iango iaon te numera, teuana e ukera te anua iaon te iango ae e babaireakiraoi. N te itera n tiaienti, iai te boki ae e baraaki iaon tararuaakin marurungin temanna – te rabwata, te iango, ao te itera n tamnei. Ao e nakon te tatin ke n raka riki mwaitin booki ake a kamatebwai kairake n ataei inanon ririki aika tenea aikai.

Alejandra ao Beatrice a baireia bwa a na uoti uoua taian boki ma ngaiia, bwa a raawa ni kan matakua iai kaaro. Ngkana ko tuai rangin nonori taian boki aikai, ko na kunea bwa e na ibuobuoki ngkana ko kabanea tabeua te tai ibukin warekan taian karaki aika a mwaiti mai iai – aio e na karekea te angaraoi nakoim n iriiri taian maroro aika a kakaokoro ake a tabe n taakinakinako inanon te baronga. Irarikin anne, ko a kaungaaki bwa ko na maroro ma kaain am kurubu ni kamatebwai iaon taian iango ake a kaotaki i eta n te aro ae e tabwanin raoi, ake a manga karauaki n rinanoaki riki inanon Boki 5. Ngkana, imwin kamatebwaian te boki anne, ko baireia bwa ko na beku bwa te animeita n te kurubu ibukiiia kairake n ataei, ko na kakawariiia aia utu kaaina n te aro ae e babarongaaki raoi ao n ukeabaiia ma ngaiia iaon iango aikai ao aekakin aikai. Ma ngkai moa, n ai aron Beatrice, ko na tangiria ni kan raona temanna ae iai ana taneiai ngkana e kawariiia aia utu kairake n ataei n am baronga.

MWAKORO 15

N te bong are imwina, Alejandra ao Beatrice a kawara mwengaia teniman kairake n ataei ake a na kaaina te kurubu ae e boou are e a tibwa kateaki inanon te bwarikonimwenga. E kukurei Beatrice n nora te unga n nano are a rinnako iai kaaro inanon te maroro iaon te kanoa ibukin kakorakoraan tamneia. N te bwakantaai arei, e a bon ataia raoi bwa e tangiria ni kan buoka Alejandra ma te kurubu ibukiia kairake n ataei ao n reiakinaki ngaia aron te beku bwa te animeita ibukin te kurubu ae e boou, te kantaninga bwa nakon te ririki ae e boou. E ataia, ni koaua, bwa iai moa ana boki ae e na riai ni kabanei man ana kanoa te botaki ni kataneiai. Ma e kataua bwa e na kawakirakea ana kamatebwai n aron birina ae e a tibwa tia ni karaoya ae e a karokoa iai n te tai aio.

Ai ngaia anne, ma te ibuobuoki ae e teimatoa ao te kaunga nano mai iroun Alejandra, e a mwaing nako Beatrice iaon kawaina ni beku. Ti a manga reita riki rongorongona, ngkanne, tabeua te namwakaina imwina, ngke e nang bane ana Boki 3. Te tuuta n ana kamronron ni kamatebwai e tuanga Maribel, te tia reirei ibukiia ataei, bwa e na kaoa Beatrice ao raona, ake kaaina, tabeman bwa a na raonna, n onoonomwi, n tain kawaraia aia karo kairake n ataei inanon te kiraati ae e a tibwa kateaki ibukin Grade 1. E namakinna Beatrice bwa e a tia n reiakinaki te bwai ae e mwaiti man ana kamatebwai iaon Boki 3. Ao e ataia mai iroun Alejandra, are e a tia n tataekinna tabeua te tai, bwa taian taratarannano ake e karekei man te boki a na kanakoraia ana mwakuri ni beku bwa te animeita.

Ngkana a ikotaki, Maribel e tuanga Beatrice bwa a na kawara tinan Emma. “Te teinaine ae e tamaroa ae e tangiria n reiakinaki,” e taekinna Maribel. “I a tia ni kawaria ana karo teuana te tai ao ni kabwarabwaraa nakoia anuan te reirei ni Baha'i nakoia ataei. A kukurei ni kariaia Emma bwa e na ira buakona. Tinana e kaota nanona ni kan ongora riki taekan te kiraati, ao I berita nakoina bwa nna manga oki ao n taetae iaon taian iango ake a kaineti ma te reirei ake aan te kanoa ae ti reiakinna. I a tia ni korokorei tabeua taian rongorongoni ni kauring bon ibukiu. Ngkana ko tangiria, ti kona n rinanoi ao ni maroroakinna.” E kariaia Beatrice. Aikai taian rongorongoni ni kauring ake a maroroakini:

- Te moan bwai, nna tuanga Mrs Martinez bwa I rangi ni kukurei ngkai e mena Emma n ara kiraati ao nna taekini tabeua anuana aika a rangin rianako.
- Titebo ma e tamaroa riki ngkana ti moanna man te maroro man te wareware ma ngaia iaon te kibu aio man Ana Koroboki Baha'u'llah:

“Iangoa te aomata bwa kanga ai aron te nne ni keniken ae kaubwai ni momii aika a aki kona ni katautauaki korakoran mwaitin booia. Ti te reirei, n ti ngaia, are e kona ni karikia ni kaotinakoi kaubwaina, ao ni karekea te botannaomata bwa e na mabiao mai iai.”³⁷

- I kona n tibwai tabeua taian iango iaon aron korakoran ana rorooti te kibu aio n rotai ngkai te tia reirei ngai. Nanou e koburake n te kimwareirei, I kan taekinna, ngkana I noriia ataei n te kiraati ao n iangoia bwa taian tabo ni keniken aika a onrake ibukin taian momii aika a rangi ni bobuaka ao n aki kona ni katautauaki mwaitin booia. Nikabane iai aia konabwai ae e raba ni kona ni kaotaanako anuaia ni karawa. Nikabane ngaiia bon iai aia taarena ake a kona ni kuneaki ao ni karikirakeaki. Nikabane ngaiia a kona n

ikawairake n riki bwa kaa'in te botannaomata ae e kakaawaki ao n anga ana tibwatibwa nakon katamaroan te botannaomata.

- Imwina, tao I riai n anga au katoto tabeua iaon taian momii ake e kona te reirei ni kekeiaki ni kaotinakoi irouia ataei nikabane. I kona n taekini tabeua mwaakan te iango, tao, ni kaotinakoa tuan te karikibwai, ni karaoi taian aati aika a rangin tamaroa, ao ni kaoti taian iango aika a rangi ni kakannangaki. A kona ataei ni moana karikirakean taian korakora aikai, nna kabwarabwaraa, ngkana a karekea te reirei ae e tamaroa. Ma, ibukin karekean aio, a na karekei taian anua tabeua ni moantaai inanon maiuia. N aron te katoto, a na riai n reirei ni kakauongo raoi, ni mwakuri korakora ngkana e riai, ao ni kabaraaka aia iango iaon te bwai are a karaoia.. A riai n rikirake bwa aomata aika a tabeaianga ibukin maiuraoia tabeman ao aika a tangiria ni kan beku ibukin te baronga. Anne bukina ngkai e kakaawaki tabeakinan rikiraken anuaia ataei man te roro n ataei.
- Aio ngkanne te tai ae e angaraoi, ngkanne, n titiraki nakon Mrs Martinez bwa e na tibwai taian iango tabeua ma ngaira bwa aekakira te aomata ae e tangiria bwa e na rikirake nakoi iai natina. Tera tabeua taian anua ni maiu ake e taku bwa a kakaawaki bwa e na karekei Emma?
- Mai buakon taian anua ake e taekinaki, tabeua a na bon, ni koaua, a na bwaka inanon te karinan are taian anua n tamnei, are bon te kanoa ni maroro are imwina are nna kanakoa moan kabwarabwaraana. Iai taian anua tabeua ae e na riai n reke iroun te aomata, I kona n taekinna, ake bon taian aa ibukin te maiu iroun temanna. Bon kanoan tamnein te aomata. Ti karikirakei inanon ara tai n irea tirotamnein nanora bwa e aonga ni kaotiinako anuan te Atua. Aikai ake ti arani bwa anua n tamnei, ao taian reirei ake ti reireinii inanon ara kiraati ibukin Grade 1 e baraaki riki nakon anua aikai.
- I taku bwa nna waakinako ao ni warekii taian anua n tamnei ake a taekinaki inanon reetin ake ni Grade 1 inanon Boki 3 ao n tibwaia ma ngaia taian koroboki aikai. Nna kabwarabwaraa bwa Emma e na kamatenanoi taian koroboki aikai ao bwa e kona n tuanga natina te aine bwa e na manga atonga nakoina, n ikotaki ma taian tataro ake e a tia ni kamatenanoi:

– Te Tangira:

“O Raraou! Inanon onarokan nanom unika te aakea ma ti rootin te tangira . . .”³⁸

– Te Motiraoi:

“Nakonako ngkami ni kawain te motiraoi, bwa aio, ni koaua, bon te kawai ae e ineti.”³⁹

– Te Kokoaua:

“Te Kokoaua bon aan aroaro aika a raraoi ake iroun te aomata.”⁴⁰

– Te Kukurei:

“O NATIN TE AOMATA! Kimwareirei i nanon kukurein nanom, bwa ko aonga n tau ni kaitibo ma Ngai ao ni kaotaa nako Tamaroau.”⁴¹

Maribel ao Beatrice a baireia bwa taian iango ake mai i eta a tau ibukin teuana te kaakawari. N te tai ae e aki maan ao ko na mwaing nakon kamatebwaian Boki 3 ao e na reke te angaraoi n rinanoi iaon taian boto n reirei ake a anga tein ana kanoa te Ruhi Institute ae onoua te ririki maanna ibukin aia reirei n tamnei ataei. Ngkana arona bwa, imwain anne, e kaoti te tai ae e angaraoi ibukim ni kawariia tabeman kaaro ma aia tia reirei nakoia ataei, taian iango ikai a na kakoauaaki bwa a na ibuobuoki, ao ko na riai ni maroroakinna ma ngaia ngkai teuana te point imwin teuana inanon ami kurubu ni kamatebwai.

MWAKORO 16

Mai imwaina ti wareki Ana taeka aikai Abdu'l-Bahá: “Ngkana a matoatoa riki kabaebaen te iraorao ao te irekereke ibuakoia aomata, e na korakora riki aron te wawaakirake ao taian tokanikai inanon nako taian marae ni beku irouia aomata.” E tuangiira te Auti ni Motiraoi n te Aonnaba bwa, ngkana ti kawari mwenga ao ni kanakoi taian kakao nakon mwengara, ti tabe ni “kamatoai kabaebae n iraorao n tamnei ake a Wantongaa te nano ni kaaina te baronga.” Ti na aki riai ni kamangora, ngkanne, korakoran ana rorooti te mwakuri aio iaon katein maiun te baronga ae e tabe n rikirake.

Inanon taian mwakoro ake a nako ti a tia n nori tabeua taian maroro aika a kakaokoro ake a kona ni karaoaki n tain te kaakawari ake ti karaoi nakon mwengaia tabeman. Ngaira nikabane, ngke ti nakonako inanon kawain te beku, ti na ira buakon te maroro ae e tabe n raababa nako inanon ara kaawa, te taaun ke te bwarikonimwenga iaon kabonganaakin Ana reirei Baha'u'llah nakoira n tatabemaniira ao maiura n tabwaninna. N tabetai e na taakinakinako aio inanon taian kaakawari aika a iruruamwi ibukin te kaakawari aika a tauaki mwiiia ake a barongaaki ibukin karakaakin mwaitiia ni kananoa aia atatai iaon taian reirei aikai. N taai aika a bati, te waaki n reirei iaon te botaki ni kataneiai, aia kantaninga ao aia kanoa, e na riki bwa te kanoa ibukin te maroro.

Taian kakao n ira buakon te waaki ni katei-baronga e na karababaaki nako riki nakoia kaain rarikira ao raao aika a rikirake ni mwaiti riki. Inanon am tai n taratara nakon te tai ae e na roko, ngkanne, ao nakon kawain te beku are e taakinaki i moan, ko riai ni kabanea am kekeiaki n reiakinaki te kanoa are e kaotaki inanon te iunite aio naba, ni karekea te taneiai ni maroro iaon taian boto n reirei, ao ni koaua, n reitinako ni kananoa oin am atatai iaon Ana reirei Baha'u'llah. Ai ngaia are am bwai te kimwareirei ae akea tokina ibukin tibwaakin Ana Taeka te Atua ma tabeman.

REFERENCES

1. Bahá'u'lláh, *The Hidden Words* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 2003, 2012 printing), Arabic no. 4, p. 4.
2. Bahá'u'lláh, in *Bahá'í Prayers: A Selection of Prayers Revealed by Bahá'u'lláh, the Báb, and 'Abdu'l-Bahá* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 2002, 2017 printing), p. 4.
3. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1983, 2017 printing), IV, par. 1, p. 5.
4. Ibid., V, par. 2, pp. 6–7.
5. 'Abdu'l-Bahá, in *Bahá'í Prayers*, p. 81.
6. Ibid., p. 111.
7. Ibid.
8. From a talk given on 16 August 1912, published in *The Promulgation of Universal Peace: Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912* (Wilmette: Bahá'í Publishing, 2012), par. 23, p. 364.
9. 'Abdu'l-Bahá, in *Bahá'í Prayers*, p. 130.
10. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, XLV, par. 1, pp. 111–12.
11. 'Abdu'l-Bahá, cited by Shoghi Effendi, *The World Order of Bahá'u'lláh: Selected Letters* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1991, 2012 printing), p. 139.
12. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, V, par. 5, p. 8.
13. From a talk given by 'Abdu'l-Bahá on 5 May 1912, published in *The Promulgation of Universal Peace*, par. 4, p. 128.
14. From a talk given on 21 October 1911, published in *Paris Talks: Addresses Given by 'Abdu'l-Bahá in 1911* (Wilmette: Bahá'í Publishing, 2006, 2016 printing), no. 6.7–8, p. 22.
15. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, CXLVI, par. 1, p. 357.
16. From a talk given by 'Abdu'l-Bahá on 5 May 1912, published in *The Promulgation of Universal Peace*, par. 4, p. 128.
17. *The Hidden Words*, Persian no. 44, p. 37.
18. Ibid., Persian no. 66, p. 45.

19. From a Tablet of ‘Abdu’l-Bahá. (authorized English translation)
20. From a talk given by ‘Abdu’l-Bahá on 25 September 1912, published in *The Promulgation of Universal Peace*, par. 2, pp. 478–79.
21. *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá* (Wilmette: Bahá’í Publishing, 2010, 2015 printing), no. 43.1, p. 125.
22. Ibid., no. 207.3, p. 360.
23. Bahá’u’lláh, in *Bahá’í Meetings: Extracts from the Writings of Bahá’u’lláh, ‘Abdu’l-Bahá, and Shoghi Effendi*, compiled by Research Department of the Universal House of Justice (Wilmette: Bahá’í Publishing Trust, 1976, 1980 printing), p. 3.
24. Ibid.
25. *Tablets of Abdul-Baha Abbas* (New York: Bahá’í Publishing Committee, 1916, 1930 printing), vol. 3, p. 631. (authorized English translation)
26. Bahá’u’lláh, in *The Kitáb-i-Aqdas: The Most Holy Book* (Wilmette: Bahá’í Publishing Trust, 1993, 2013 printing), par. 57, p. 41.
27. *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, no. 48.1, p. 130.
28. From a letter dated 27 August 1989, published in *Messages from the Universal House of Justice, 1986–2001: The Fourth Epoch of the Formative Age* (Wilmette: Bahá’í Publishing Trust, 2010), no. 69.2, pp. 132–33.
29. Ibid., no. 69.9–10, p. 135.
30. *The Hidden Words*, Persian no. 82, p. 51.
31. Ibid., Persian no. 80, p. 51.
32. ‘Abdu’l-Bahá, *The Secret of Divine Civilization* (Wilmette: Bahá’í Publishing, 2007, 2016 printing), par. 46, p. 33.
33. *The Hidden Words*, Persian no. 49, p. 39.
34. Shoghi Effendi, cited in *Bahá’í News*, no. 13 (September 1926), p. 1.
35. From a talk given by ‘Abdu’l-Bahá on 17 November 1912, published in *The Promulgation of Universal Peace*, par. 3, p. 617.
36. From a message dated 21 April 2010, published in *Framework for Action: Selected Messages of the Universal House of Justice and Supplementary Material, 2006–2016* (West Palm Beach: Palabra Publications, 2017), no. 14.16, p. 82.

37. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, CXXII, par. 1, p. 294.
38. *The Hidden Words*, Persian no. 3, p. 23.
39. *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, CXVIII, par. 1, p. 283.
40. ‘Abdu’l-Bahá, cited by Shoghi Effendi, *The Advent of Divine Justice* (Wilmette: Bahá’í Publishing Trust, 2006, 2018 printing), par. 40, p. 39.
41. *The Hidden Words*, Arabic no. 36, p. 12.